

Τμήμα μηχανικών πληροφορικής Τ.Ε.Ι Δυτικής Ελλάδας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Στατιστική ανάλυση και μελέτη αγοράς
εργασίας πληροφορικής στην Ελλάδα»**

Ουρανίας Γ. Θεού

A.E:0223

Επιβλέπων

Γεώργιος Ασημακόπουλος

Καθηγητής εφαρμογών

Περίληψη

Δεν χωρεί αμφιβολία πως η πληροφορική και οι εξειδικεύσεις της διαδραματίζουν έναν κορυφαίο και με ολοένα αυξανόμενη σημασία ρόλο στις εξελίξεις της τεχνολογίας και της επιστήμης σε διεθνές επίπεδο. Η Ελλάδα συνέλαβε σωστά και έγκαιρα τα μηνύματα των καιρών, όπως μαρτυρούν τόσο η ίδρυση εξειδικευμένων πανεπιστημιακών τμημάτων και ο εμπλουτισμός υπαρχόντων με νέα προγράμματα την τελευταία δεκαετία όσο και η ιδιαίτερη και αυξανόμενη προτίμηση εκ μέρους των υποψηφίων φοιτητών εισαγωγής τους στα τμήματα αυτά.

Στην παρούσα μελέτη πραγματοποιείται μελέτης για τη σχέση των σπουδών πληροφορικής με την αγορά εργασίας, καθώς το ζήτημα αυτό στις δύσκολες συγκυρίες που επικρατούν στη χώρα μας, το θέμα αυτό συγκεντρώνει εύλογο ενδιαφέρον παρά την απουσία προς το παρόν στην Ελλάδα στοιχείων σχετικά με την απασχόληση στην αγορά εργασίας.

Περιεχόμενα

Περίληψη	2
Εισαγωγή.....	9
Κεφάλαιο 1: Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	14
1.1 Νομισματική και οικονομική ένωση.....	14
1.2 Η εμφάνιση της κρίσης στην Ελλάδα	15
1.3 Η Ελληνική Οικονομία του σήμερα	17
1.3.1 Μνημόνιο 1ο	17
1.3.2. Μνημόνιο 2ο	18
1.3.3 Μνημόνιο 3	18
1.4 Τα αίτια της ελληνικής οικονομικής κρίσης	19
1.4.1 Το δημόσιο χρέος στην Ελλάδα.....	19
1.4.2 Το δημοσιονομικό έλλειμμα	25
1.4.3 Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής.....	25
Κεφάλαιο 2 ^ο : Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις εργασιακές σχέσεις	29
2.1 Οικονομική Κρίση και Αγορά Εργασίας	29
2.2 Μισθοί και κόστος εργασίας Ελλάδας και Ευρωπαϊκής ένωσης.....	31
2.3 Ενιαίο μισθολόγιο	35
2.4 Ανεργία	36
2.5 Μετανάστευση	38
Κεφάλαιο 3: Η αγορά εργασίας της Πληροφορικής στην Ελλάδα.....	41
3.1 Ανάπτυξη των επαγγελμάτων Πληροφορικής στις Η.Π.Α.	41
3.2 Ανάπτυξη των επαγγελμάτων Πληροφορικής στην Ελλάδα	43
Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία.....	52
4.1 Ερευνητικά ζητούμενα.....	53
4.2 Μέθοδοι Συλλογής Δεδομένων	54
4.3 Ερωτηματολόγιο.....	55
4.4 Το Δείγμα της Έρευνας.....	57
4.5 Μέθοδος Ανάλυσης Δεδομένων.....	57
Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα.....	59
5.1 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά.....	59
5.2 Απασχολούμενοι Απόφοιτοι	66
5.3 Αυτοαπασχολούμενοι Απόφοιτοι	73

5.3 Άνεργοι Απόφοιτοι	76
5.5 Συσχέτιση δημογραφικών χαρακτηριστικών με την επαγγελματική κατάσταση.....	82
Βιβλιογραφία.....	85

Περιεχόμενα Πινάκων

<i>Πίνακας 1: Εξέλιξη Μακροοικονομικών μεγεθών.....</i>	19
<i>Πίνακας 2: Ποσότητα ανέργων που αναζητούν εργασία.....</i>	35
<i>Πίνακας 3: Στοιχεία ανεργίας ανά περιφέρεια.....</i>	38
<i>Πίνακας 4: Αλλαγές στο ποσοστό των πτυχιούχων πληροφορικής των δύο ομάδων στο διάστημα 1972-1993. Η διαφορά είναι εντυπωσιακή.</i>	42
<i>Πίνακας 5: Βαθμός ευκολίας ή δυσκολίας εύρεσης προσωπικού ανά επάγγελμα</i>	45
<i>Πίνακας 6: Τα 10 πιο εύκολα1 στην εύρεση επαγγέλματα πληροφορικής</i>	46
<i>Πίνακας 7: Τα 10 πιο δύσκολα1 στην εύρεση επαγγέλματα πληροφορικής.....</i>	47
<i>Πίνακας 8: Επαγγέλματα πληροφορικής με ομοιόμορφη διασπορά στην αγορά εργασίας</i>	48
<i>Πίνακας 9: Επαγγέλματα πληροφορικής με ευρύτερη χρήση στις μεγάλες και στις παλαιές ή στις γεωγραφικά ευρέως δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις</i>	49
<i>Πίνακας 10: Διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στο φύλο</i>	83
<i>Πίνακας 11: Διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στο επίπεδο εκπαίδευσης.</i>	83
<i>Πίνακας 12: Διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στην οικογενειακή κατάσταση.....</i>	84
<i>Πίνακας 13: Διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στο βαθμό αποφοίτησης</i>	84

Περιεχόμενα Διαγραμμάτων

<i>Διάγραμμα 1: Εξέλιξη του χρέους στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη</i>	23
<i>Διάγραμμα 2: Εξέλιξη του δείκτη φτώχειας στην Ελλάδα το 2009-2011</i>	31
<i>Διάγραμμα 3: Μέσος μισθός στις χώρες μέλη της Ε.Ε.</i>	32
<i>Διάγραμμα 4: Οι μέσοι μισθοί των εργαζομένων</i>	33
<i>Διάγραμμα 5: Κατώτατες Πραγματικές Αποδοχές</i>	34
<i>Διάγραμμα 6: Κατανομή αποφοίτων Πληροφορικής του ΟΠΑ.....</i>	44
<i>Διάγραμμα 7: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το φύλο.....</i>	59
<i>Διάγραμμα 8: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με την ηλικία.....</i>	60
<i>Διάγραμμα 9: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με την οικογενειακή κατάσταση.....</i>	60
<i>Διάγραμμα 10: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το επίπεδο εκπαίδευσης</i>	61
<i>Διάγραμμα 11: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το τμήμα αποφοίτησης</i>	62
<i>Διάγραμμα 12: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τα έτη που έχουν μεσολαβήσει από την αποφοίτηση.....</i>	63
<i>Διάγραμμα 13: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το βαθμό αποφοίτησης.....</i>	63
<i>Διάγραμμα 14: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με την γνώση ξένων γλωσσών.....</i>	64
<i>Διάγραμμα 15: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με την γνώση Η/Υ.....</i>	65
<i>Διάγραμμα 16: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με την γνώση Η/Υ.....</i>	65
<i>Διάγραμμα 17: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με την γνώση Η/Υ</i>	66
<i>Διάγραμμα 18: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τις απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την αντιστοίχιση εργασίας με τις σπουδές.....</i>	67
<i>Διάγραμμα 19 : Κατανομή Συχνοτήτων σχετικά με τον τρόπο εύρεσης εργασίας.....</i>	67
<i>Διάγραμμα 20: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με το αν η τρέχουσα εργασία είναι η πρώτη εργασία μετά την απόκτηση πτυχίου.....</i>	68

Διάγραμμα 21: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με την ικανοποίηση από την εργασία	68
Διάγραμμα 22: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με το αν η πληρωμή του μισθού γίνεται στην ώρα της.....	69
Διάγραμμα 23: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τις αμοιβές των εργαζομένων	70
Διάγραμμα 24: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με την ικανοποίηση των απασχολούμενων από τις αμοιβές.....	70
Διάγραμμα 25: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τις ώρες εργασίας των απασχολούμενων	71
Διάγραμμα 26: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τους λόγους για τους οποίους επιθυμούν οι απασχολούμενοι να αλλάξουν εργασία	72
Διάγραμμα 27: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με την άποψη των απασχολούμενων σχετικά με την ικανοποίηση που εμπνέουν στον εργοδότη τους σχετικά με την απόδοση τους.	72
Διάγραμμα 28: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το είδος ατομικής επιχείρησης των αυτοαπασχολούμενων.	73
Διάγραμμα 29: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το είδος ατομικής επιχείρησης των αυτοαπασχολούμενων.	74
Διάγραμμα 30: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το πλήθος εργαζομένων που απασχολούν οι αυτοαπασχολούμενοι	74
Διάγραμμα 31: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το αν είναι οι αυτοαπασχολούμενοι είναι ικανοποιημένοι από την απόφασή τους	75
Διάγραμμα 32: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τα ετήσια έσοδα των αυτοαπασχολούμενων.	76
Διάγραμμα 33: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με το αν έχουν εργαστεί ξανά στο παρελθόν μετά την απόκτηση του πτυχίου τους	76

Διάγραμμα 34: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με την περίοδο ανεργίας τους	77
Διάγραμμα 35: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με το αν λαμβάνουν επίδομα ανεργίας.....	77
Διάγραμμα 36: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με το είδος της εργασίας που ψάχνουν.....	78
Διάγραμμα 37: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με τις ενέργειες που κάνουν για να βρουν εργασία.....	79
Διάγραμμα 38: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με τους λόγους που δεν βρίσκουν την εργασία.....	80
Διάγραμμα 39: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με τους λόγους που είναι σε αυτήν την κατάσταση.....	81
Διάγραμμα 40: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με το αν είναι διατεθειμένοι να μετακομίσουν σε άλλη χώρα.....	81
Διάγραμμα 41: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με το αν έχουν παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης.....	82

Εισαγωγή

Η τεχνολογία πληροφοριών, τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας ή τεχνολογία της πληροφορίας είναι το σύνολο των επαγγελματικών χώρων οι οποίοι σχετίζονται με τη μελέτη, σχεδίαση, ανάπτυξη, υλοποίηση, συντήρηση και διαχείριση υπολογιστικών πληροφοριακών συστημάτων, κυρίως όσον αφορά εφαρμογές λογισμικού και υλικό υπολογιστών. Τα επαγγέλματα ΤΠΕ βασίζονται στην ανάπτυξη, εγκατάσταση και συντήρηση προϊόντων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, με στόχο την παραγωγή, αποθήκευση, διαχείριση και μετάδοση πληροφοριών κάθε τύπου. Στις ΤΠΕ συγκαταλέγεται και η βιομηχανία ανάπτυξης λογισμικού, ως διακριτό υποσύνολο.

Η ραγδαία ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών (ΤΠΕ) και η εισδοχή τους στις περισσότερες ατομικές, κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες των ανθρώπων προσδίδουν ενδιαφέρον στη μελέτη των επαγγελματικών προοπτικών που προσφέρουν στους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας. Επιπλέον η εκπαίδευση και η μετέπειτα ενασχόληση με ένα επάγγελμα που υπόσχεται ευοίωνα σταδιοδρομία αποτελεί σήμερα μία από τις κυριότερες προτεραιότητες των νέων. Για τους λόγους αυτούς η διαρκής ενημέρωση για τις τρέχουσες τάσεις της αγοράς εργασίας μπορεί να συντελέσει ουσιαστικά σε μία επιτυχημένη επιλογή επαγγέλματος. Η πληροφόρηση αυτή μπορεί να είναι ευεργετική για την επαγγελματική σταδιοδρομία των νέων, όπως άλλωστε υπήρξε και η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια των σπουδών τους (Zafiroopoulos, 2005).

Τα επαγγέλματα πληροφορικής αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό την κατάσταση της αγοράς εργασίας του κλάδου των ΤΠΕ (Siskos et al., 2003). Παράλληλα η ανάλυση της ζήτησης και των προοπτικών τους μπορεί να οδηγήσει τις νέες και τους νέους σε μία πιο ορθολογική επιλογή για τη σταδιοδρομία τους (Κατσανέβας 2002). Για τους λόγους αυτούς η εκτενής διερεύνηση των επαγγελμάτων πληροφορικής που επιχειρείται σε αυτή την εργασία είναι χρήσιμη για μια σειρά ατόμων: τους αποφοίτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που ως μελλοντικοί εργαζόμενοι αναζητούν μια ευοίωνα επαγγελματική επιλογή, τους νέους επαγγελματίες του κλάδου των ΤΠΕ που επιθυμούν μια επιτυχημένη σταδιοδρομία, αλλά και όλους όσους επιθυμούν να πληροφορηθούν για την τρέχουσα

κατάσταση της αγοράς εργασίας ενός από τους πλέον αναπτυσσόμενους κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Τα επαγγέλματα της πληροφορικής αποτέλεσαν αντικείμενο διερεύνησης ή χρήσης πολυάριθμων φορέων και ερευνητών.

Η ερμηνεία αυτού του γεγονότος είναι προφανής: τα επιμέρους επαγγέλματα κάθε κλάδου 'καθρεφτίζουν' άμεσα την κατάσταση της αντίστοιχης αγοράς εργασίας. Ιδιαίτερα στο συνεχώς εξελισσόμενο τοπίο των ΤΠΕ οι σημαντικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις χώρες αποκαλύπτουν τις μεταξύ τους διαφορές στο βαθμό και στην ταχύτητα ένταξης αυτών των τεχνολογιών στην κοινωνία και στην παραγωγή (Siskos et al., 2003). Ο προσδιορισμός των επαγγελμάτων είναι επίσης απαραίτητος για τον υπολογισμό του ισοζυγίου προσφοράς και ζήτησής τους, ενός σημαντικού κριτηρίου για την επιλογή επαγγέλματος (Κατσανέβας, 1998).

Στην Ελλάδα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, βασικές έννοιες της πληροφορικής σε εισαγωγικό επίπεδο, από κοινού με απλές δεξιότητες χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών και ΤΠΕ, διδάσκονται καθ' όλη τη διάρκεια του Γυμνασίου, από το 1993 κι έπειτα. Στο Γενικό Λύκειο διδάσκεται επιπρόσθετα το περισσότερο επιστημονικά προσανατολισμένο και πανελλαδικά εξεταζόμενο μάθημα «*Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον*» σε μαθητές αντίστοιχης κατεύθυνσης, εισάγοντάς τους σε βασικές έννοιες σχεδίασης και ανάλυσης αλγορίθμων και προγραμματισμού υπολογιστών. Στα τεχνικά λύκεια λειτουργεί κύκλος μαθημάτων πληροφορικής, για μαθητές οι οποίοι τον επιλέγουν, ο οποίος συνιστά μία εκτενέστερη απ' ότι στο Γυμνάσιο εισαγωγή σε κάποιες βασικές έννοιες της πληροφορικής από κοινού με τεχνικές γνώσεις περί ΤΠΕ, στοχευμένες στην κατάρτιση μελλοντικών τεχνικών και επαγγελματιών για επικουρικές θέσεις εργασίας.

Σε επίπεδο ανώτατης εκπαίδευσης, τα πανεπιστημιακά τμήματα με τίτλους όπως «Επιστήμης Υπολογιστών», «Πληροφορικής», «Μηχανικών Πληροφορικής» κλπ. έχουν παρόμοιο πρόγραμμα σπουδών, μπορεί όμως να εντάσσονται σε διαφορετικές σχολές (τετραετούς φοίτησης Θετικών Επιστημών, τετραετούς φοίτησης Οικονομικών ή πενταετούς φοίτησης Πολυτεχνεία). Ορισμένα από τα ανωτέρω τμήματα έχουν περισσότερο διακλαδικό χαρακτήρα, όπως π.χ. τα τμήματα «Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής» τα οποία εστιάζουν στην τομή πληροφορικής και ηλεκτρονικής μηχανικής, τα τμήματα «Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών» ή «Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών» τα οποία εστιάζουν στην τομή πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών κ.ο.κ. Τα τμήματα σε σχολές Οικονομικών (με τίτλους

όπως «Εφαρμοσμένης Πληροφορικής») συνήθως δίνουν έμφαση στα πληροφοριακά συστήματα, επικεντρώνοντας στην ανάπτυξη και εφαρμογή προϊόντων πληροφορικής για την αντιμετώπιση επιχειρηματικών αναγκών, με βάση ένα υβριδικό πρόγραμμα σπουδών μεταξύ πληροφορικής και οικονομικών.

Η εμφάνιση πανεπιστημιακών τμημάτων «Πληροφορικής» στην Ελλάδα έγινε το 1980, με την ίδρυση του *Τμήματος Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής* της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Πατρών και, στη συνέχεια, το 1984, με το *Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών* της Σχολής Θετικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης. Τμήματα με παρόμοιους ή πανομοιότυπους τίτλους και κυρίως πρακτικό / τεχνολογικό προσανατολισμό υπάρχουν και σε ΑΤΕΙ, σε Σχολές Τεχνολογικών Εφαρμογών τετραετούς φοίτησης, ενώ μία λίστα όλων των ανάλογων τμημάτων σε ΑΕΙ και ΤΕΙ μπορεί να βρεθεί στην κατάλληλη ενότητα του άρθρου κατάλογος ελληνικών τμημάτων ανώτατης εκπαίδευσης (γνωστικό πεδίο: **Πληροφορική**). Τα περισσότερα από τα εν λόγω πανεπιστημιακά τμήματα διαθέτουν και μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, οδηγώντας στην απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (Master of Science) ή και Διδακτορικού Διπλώματος (PhD).

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τη νομοθεσία οι διπλωματούχοι ή πτυχιούχοι απόφοιτοι των ΑΕΙ με τίτλο «Πληροφορικής» ή συναφή, αναγνωρίζεται πως έχουν την ικανότητα να ασχοληθούν ενδεικτικά με δραστηριότητες όπως μελέτη, σχεδίαση, ανάλυση, υλοποίηση, εγκατάσταση, επίβλεψη, λειτουργία, αξιολόγηση, διενέργεια πραγματογνωμοσύνης και πιστοποίηση στους επιστημονικούς τομείς:

- α) του υλικού και λογισμικού των ηλεκτρονικών υπολογιστών
- β) της πληροφορικής
- γ) των συστημάτων και δικτύων επικοινωνιών, τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και εφαρμογών Διαδικτύου
- δ) των συστημάτων και εφαρμογών γραφικών, επεξεργασίας σημάτων και επεξεργασίας ομιλίας.

Ακόμα, από τους ανωτέρω αποφοίτους οι διπλωματούχοι (απόφοιτοι τμημάτων πενταετούς φοίτησης) καθώς και οι πτυχιούχοι των (τετραετούς φοίτησης) Τμημάτων «Επιστήμης και Τεχνολογίας Τηλεπικοινωνιών» και «Πληροφορικής και

Τηλεπικοινωνιών», δύνανται επιπροσθέτως να απασχοληθούν και στον επιστημονικό τομέα των τηλεπικοινωνιακών συστημάτων και δικτύων, με βάση το ίδιο Προεδρικό Διάταγμα. Ωστόσο, σύμφωνα με παλαιότερο νόμο, όλοι οι πληροφορικοί και όλοι οι ηλεκτρονικοί μηχανικοί, απόφοιτοι είτε ΑΕΙ είτε ΤΕΙ, έχουν νομικά τη δυνατότητα να στελεχώσουν επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών ως τεχνικό προσωπικό.

Όλοι οι ανωτέρω απόφοιτοι έχουν επίσης τη δυνατότητα να απασχοληθούν επαγγελματικά στην επιστημονική έρευνα (σε δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα), στη διδασκαλία σε δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς και στην παροχή υπηρεσιών σε μονάδες πληροφορικής, δικτύων υπολογιστών, μηχανοργάνωσης και τεχνικών υπηρεσιών

στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα. Για τη διδασκαλία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ωστόσο, απαιτείται επιπροσθέτως και λήψη πιστοποίησης παιδαγωγικής επάρκειας.

Όλες οι ανωτέρω ρυθμίσεις ισχύουν και για τους διπλωματούχους ηλεκτρολόγους ή ηλεκτρονικούς μηχανικούς, καθώς η πληροφορική και η επιστήμη ηλεκτρονικού μηχανικού επικαλύπτονται σε σημαντικό βαθμό ενώ οι τηλεπικοινωνίες συνιστούν προνομιακό πεδίο μελέτης για την τελευταία. Το κύριο σημείο της εν λόγω επικάλυψης, όχι όμως το μοναδικό, είναι ο κλάδος της μηχανικής υπολογιστών, εφόσον ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να ιδωθεί τόσο ως ηλεκτρονικό όσο και ως λογικό κύκλωμα. Ως αποτέλεσμα, όλα τα πανεπιστημιακά τμήματα «Ηλεκτρολόγων Μηχανικών» ή «Ηλεκτρονικών Μηχανικών» στην Ελλάδα έχουν ενσωματώσει και τη μηχανική υπολογιστών στον τίτλο και στο πρόγραμμα σπουδών τους.

Οι απόφοιτοι των ΤΕΙ με τίτλο «Πληροφορικής», κατέχοντας τίτλο (πτυχιούχων) *μηχανικών πληροφορικής*, σύμφωνα με τον νόμο έχουν τη δυνατότητα να απασχοληθούν επαγγελματικά στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, αυτοδύναμα ή σε συνεργασία με άλλους επιστήμονες υπολογιστών, ως προγραμματιστές ή αναλυτές εφαρμογών λογισμικού ή υπολογιστικών συστημάτων. Μπορούν επίσης να απασχοληθούν ως ερευνητές ή ως εκπαιδευτικοί στα εν λόγω πεδία. Ακόμα, οι απόφοιτοι των ΤΕΙ με τίτλο «Βιομηχανικής Πληροφορικής», «Ηλεκτρονικών Υπολογιστικών Συστημάτων» ή συναφή, έχουν τη δυνατότητα να απασχοληθούν επαγγελματικά, στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, αυτοδύναμα ή σε συνεργασία με άλλους επιστήμονες, στους τομείς της σχεδίασης, συντήρησης, εγκατάστασης, διαχείρισης και υλοποίησης υπολογιστικών ή τηλεπικοινωνιακών δικτύων, της σχεδίασης, ανάπτυξης και

προγραμματισμού λογισμικού, καθώς και της σχεδίασης, ανάπτυξης, συντήρησης και εγκατάστασης υπολογιστικού υλικού ή συσκευών.

Από το 2013 και μετά όπου δόθηκε η δυνατότητα στα ΑΤΕΙ να έχουν κατευθύνσεις σπουδών στα τμήματα τους, πλέον οι πτυχιούχοι μηχανικοί πληροφορικής εξειδικεύονται μέσω κάποιας κατεύθυνσης είτε ως μηχανικοί δικτύων, είτε ως μηχανικοί υπολογιστών, είτε τέλος ως μηχανικοί λογισμικού.

Πέρα από τους εν λόγω κανονισμούς, στην Ελλάδα δεν υφίσταται κάποιο αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο ρύθμισης των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας, ούτε κάποιο επαγγελματικό επιμελητήριο ειδικά για τους επαγγελματίες του κλάδου. Ισχύει μεν ότι οι απόφοιτοι πανεπιστημιακών τμημάτων πληροφορικής από Οικονομικές Σχολές μπορούν να εγγραφούν στο Οικονομικό Επιμελητήριο ως οικονομολόγοι και οι απόφοιτοι τμημάτων πληροφορικής από Πολυτεχνεία στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος ως μηχανικοί, όμως οι εν λόγω ρυθμίσεις δεν σχετίζονται με την όποια επαγγελματική τους ιδιότητα περί ΤΠΕ. Υφίστανται παρ' όλα αυτά οι επιστημονικές ενώσεις *Ένωση Πληροφορικών Ελλάδας*, *Ένωση Μηχανικών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδας* και *Σύλλογος Τεχνολογικής Εκπαίδευσης Μηχανικών Πληροφορικής*.

Κεφάλαιο 1: Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Νομισματική και οικονομική ένωση

Η οικονομική και νομισματική ένωση είναι η συμφωνία μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών για χρήση κοινού νομίσματος, του ευρώ. Με άλλα λόγια είναι η διαδικασία εναρμόνισης οικονομικής και νομισματικής πολιτικής των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής ένωσης. Η σύνδεση των περισσότερων νομισμάτων με το δολάριο οδήγησε τους ευρωπαίους πολιτικούς στην οικονομική ενοποίηση. Με την εισαγωγή μιας χώρας στην ΟΝΕ η οικονομία της μεταβάλλεται, καθώς καταργείται το εθνικό της νόμισμα με τη χρήση του ευρώ συμβάλλοντας έτσι στις κοινωνικές αλλαγές. Η οικονομική πολιτική της εκάστοτε κεντρικής τράπεζας περιορίζεται αφού πλέον τα επιτόκια του ενιαίου νομίσματος, η τιμή του και η ποσότητα του καθορίζονται από την ΕΚΤ. Η ένταξη των χωρών στη νομισματική ένωση που διατηρούν διαφορετικούς θεσμούς στην αγορά εργασίας, διαφοροποιεί τους μισθούς και τις τιμές των προϊόντων δημιουργώντας προβλήματα πληθωρισμού και ανεργίας. Επίσης ο τρόπος με τον οποίο ένα κράτος λειτουργεί σε νομισματικό, δημοσιονομικό, νομικό και πολιτικό επίπεδο μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στην νομισματική ένωση. Τρία είναι τα στάδια υλοποίησης της ΟΝΕ.

Από 01/07/1990 έως 31/12/1993 έχουμε το 1ο στάδιο που περιλαμβάνει την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, την αυξημένη συνεργασία της κεντρικής τράπεζας του κάθε κράτους-μέλους και το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής.

Από 01/01/1994 έως 31/12/1998 έχουμε το 2ο στάδιο που περιλαμβάνει την οικονομική και νομισματική πολιτική σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών και τη σύσταση το 1998 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ΕΝΙ).

Από το 01/01/1999 έχουμε το 3ο στάδιο που περιλαμβάνει την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος από το ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών και αγορών συναλλάγματος, καθώς και την αμετάκλητη καθιέρωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Έντεκα ήταν αρχικά τα κράτη μέλη που υιοθέτησαν το ενιαίο νόμισμα του ευρώ και το 2001 το

υιοθέτησε και η Ελλάδα¹. Στόχος της η τελωνειακή ένωση με κατάργηση τελωνειακών δασμών και κοινή δασμολογική πολιτική προς τρίτες χώρες όπως και η σύγκλιση οικονομικών πολιτικών (ελεύθερη διακίνηση προϊόντων, μισθωτών, εργαζομένων, υπηρεσιών και κεφαλαίων). Ο στόχος αυτός έχει επιτευχθεί εν μέρει με την ολοκλήρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα στην Ε.Ε. με την κοινή χρήση του ενιαίου νομίσματος από τα κράτη μέλη της, ωστόσο παραμένει θέμα εθνικής οργάνωσης η εξυγίανση των τραπεζών, η εποπτεία και η διαχείριση κρίσεων.

Η ειλικρίνεια, η διαφάνεια και η συμβατότητα με την ενιαία αγορά πρέπει να χαρακτηρίζουν την πορεία της νομισματικής και οικονομικής ένωσης, η οποία απαιτεί ισχυρό συντονισμό σύγκλισης και επιβολής στην οικονομική πολιτική. Οι ταχείς συσσωρευμένες ανισορροπίες αποτρέπονται από ένα πλαίσιο ολοκληρωμένης οικονομικής πολιτικής. Σε όλο αυτό το πλαίσιο γίνεται αντιληπτό ότι παρόλο που οι οικονομικοί παράγοντες παίζουν σημαντικό ρόλο στον καθορισμό των χαρακτηριστικών της παγκόσμιας οικονομίας, τον αποφαιτικότερο και σημαντικότερο ρόλο τον κατέχουν οι πολιτικοί παράγοντες.

1.2 Η εμφάνιση της κρίσης στην Ελλάδα

Από τα τέλη του 2009 και αρχές του 2010 άρχισαν τα προβλήματα στην ελληνική οικονομία καθώς εμφανίζετο το δεύτερο μεγαλύτερο έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού και δημοσίου χρέους στην Ευρωπαϊκή ένωση. Τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα και οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν συνετέλεσαν στην ανάδειξη της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας η οποία από ότι φαίνεται έχει μεγαλύτερο βάθος και διάρκεια από τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Αυτό οφείλεται στην διαφορετικότητα της κρίσης ως προς τη δομή και τα διαρθρωτικά της προβλήματα, τα οποία αντί να αμβλύνονται εξακολουθούν να διατηρούνται και να μεγαλώνουν καθημερινά.

Η ελληνική κρίση οφείλεται περισσότερο σε ενδογενείς παράγοντες από ότι σε εξωγενείς γι' αυτό τώρα πληρώνει ακριβώς την απερίσκεπτη πολιτική της περιόδου των παχιών αγελάδων και δεν μπορεί να αποφύγει την επώδυνη προσαρμογή. Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης έπληξε την Ελλάδα όπου τα τελευταία χρόνια το επιχειρηματικό ενδιαφέρον των ελληνικών τραπεζών και γενικά των επιχειρήσεων στράφηκε στις

¹ Οικονομική και Νομισματική Ένωση, <http://www.eyeisotita.gr>, 05/01/2013

αναπτυσσόμενες χώρες, όπως στην Τουρκία, στα Βαλκάνια, στην Αίγυπτο και γενικά στις φθηνές αγορές όπου υπάρχει φθινό εργατικό δυναμικό. Αυτό βοήθησε τις τράπεζες και τα ασφαλιστικά ταμεία να μην εκτεθούν σε μέγεθος σε προϊόντα μειωμένης εξασφάλισης ενώ λίγοι ήταν οι επενδυτές που τοποθέτησαν τα χρήματά τους σε τοξικά ομόλογα. Παρ' όλα αυτά η πτωτική τάση των χρηματιστηριακών τιμών, οι συνεχείς ανακεφαλαιοποιήσεις καθώς και η άνοδος των διατραπεζικών επιτοκίων κλόνησε παγκόσμια αλλά και εγχώρια την εμπιστοσύνη του κοινού προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Η ελληνική κρίση δεν σχετίζεται με τα πρωτογενή αίτια δημιουργίας της κρίσης όπως πρωτοεμφανίστηκε στις Η.Π.Α. και στην Ευρώπη, αλλά με τις επιπτώσεις της κρίσης στην παγκόσμια οικονομία οι οποίες βρήκαν πρόσφορο έδαφος τη δύσκολη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας μας. Ο συνεχής και ανεξέλεγκτος δανεισμός της χώρας μας των προηγούμενων ετών διευρυνόταν συνεχώς χωρίς αυτά τα χρήματα να χρησιμοποιηθούν στην εξυγίανση και οργάνωση των ασθενών παραγωγικών τομέων της χώρας. Το τρέχον πρόβλημα της Ελλάδας είναι τα επαναλαμβανόμενα ελλείμματα στους κρατικούς προϋπολογισμούς, στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και η έλλειψη ανταγωνιστικότητας σε συνδυασμό με το υψηλό χρέος. Όλα αυτά ευθύνονται για την μείωση της φερεγγυότητας του ελληνικού κράτους, με αποτέλεσμα οι πλεονασματικές μονάδες να μην δανείζουν τα χρήματά τους σε χώρες που είναι οικονομικά ασταθείς αλλά σε χώρες που παρουσιάζουν σταθερή οικονομική κατάσταση. Το αποτέλεσμα όλων αυτών για την Ελλάδα ήταν οι δυσμενείς συνθήκες εξασφάλισης χρηματοδοτικών πόρων, καθώς τα επιτόκια δανεισμού ήταν πολύ υψηλά. Καθώς ζούμε σε ένα παγκοσμιοποιημένο οικονομικό σύστημα οι κλάδοι της ναυτιλίας, του τουρισμού και των τραπεζών, που είναι οι πιο παραγωγικοί στη χώρα μας, επλήγησαν περισσότερο λόγω της υψηλής συσχέτισης που έχουν με χώρες του εξωτερικού εκτεθειμένων σε subprime δάνεια μειώνοντας τη ζήτηση των εν λόγω κλάδων.

Γενικότερα όμως οι δείκτες κατανάλωσης στις Η.Π.Α και στην Ευρωζώνη αποτυπώνουν επιβράδυνση στην παγκόσμια ζήτηση και κατανάλωση. Η Ελλάδα βρίσκεται σε κρίσιμη κατάσταση καθώς οι πολιτικές των τελευταίων τριών δεκαετιών την οδήγησαν στα πρόθυρα της χρεοκοπίας. Από τα μακροοικονομικά μεγέθη των στατιστικών στοιχείων της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας προκύπτει ότι η ανεργία από το 2007 παρουσιάζει ετήσιες αυξητικές τάσεις σε αντίθεση με το ρυθμό της συνολικής χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και νοικοκυριών που παρουσιάζει φθίνουσα πορεία, ενώ ο χρηματοοικονομικός τομέας παρουσιάζει επιβράδυνση. Οι ολοένα και περισσότεροι ξένοι

θεσμικοί επενδυτές που ρευστοποιούν τις συμμετοχές τους στο ελληνικό χρηματιστήριο, αποτελούν τη συνεχόμενη πτώση του χρηματιστηριακού δείκτη.

1.3 Η Ελληνική Οικονομία του σήμερα

Οι μεταρρυθμιστικές ενέργειες του Ελευθέριου Βενιζέλου, οι συνέπειες των πολέμων στην οικονομία, η μεταρρύθμιση του αγροτικού τομέα καθώς και τα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα της Μικρασιατικής Καταστροφής, αποτέλεσαν τις κύριες προϋποθέσεις της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Το 1981 με την ένταξη της χώρας μας στην ΕΟΚ (Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα) και με την υιοθέτηση του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος το 2001, η χώρα μας κατατάσσεται στην κατηγορία των αναπτυγμένων χωρών και καθορίζονται οι συνθήκες μέσα στις οποίες ζούμε μέχρι σήμερα.

Με την ένταξη στην Ο.Ν.Ε. (Οικονομική και Νομισματική Ένωση) η Ελλάδα ανήκει πλέον στον πυρήνα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η ένταξη της στη ζώνη του ευρώ καταργεί το εθνικό νόμισμα τη δραχμή και προκαλεί σημαντικές αλλαγές στο οικονομικό περιβάλλον και κατ' επέκταση στην οικονομική πολιτική. Οι αλλαγές αυτές αφορούν την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και όλους τους πολίτες της Ελλάδας οι οποίοι συναλλάσσονται. Ειδικότερα τους μισθωτούς, τους συνταξιούχους, τους επιχειρηματίες, τους δανειολήπτες, τους φορολογούμενους και τους καταναλωτές σημειώνοντας αλλαγές του βιοτικού τους επιπέδου. Με τα χαμηλότερα επιτόκια δημιουργείται μια νέα βάση στήριξης της ανάπτυξης και της απασχόλησης καθώς ενθαρρύνονται οι επενδύσεις που αποτελούν το βασικό άξονα δημιουργίας θέσεων εργασίας.

1.3.1 Μνημόνιο 1ο

Η αδυναμία της κυβέρνησης άντλησης δανειακών κεφαλαίων με λογικά επιτόκια για την αναχρηματοδότηση του χρέους και του δημοσιονομικού ελλείμματος, οδήγούσε με μαθηματική ακρίβεια στην χρεοκοπία και στάση πληρωμών του ελληνικού δημοσίου. Η αντιμετώπιση αυτού έρχεται με τη δανειακή σύμβαση που υπογράφηκε το Μάιο του 2010 μεταξύ εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ε.Ε.), του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (Δ.Ν.Τ.), και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Ε.Κ.Τ.). Είναι η γνωστή πλέον τρόικα και το αποκαλούμενο 1ο μνημόνιο το οποίο περιλαμβάνει ένα σύνολο συμφωνιών με όρους τήρησης αυστηρού προγράμματος περιστολής των δημόσιων

δαπανών. Η περιστολή των δαπανών αυτών περιλάμβανε την περικοπή μισθών των δημόσιων υπαλλήλων, περικοπές υπερωριών και οδοιπορικών, μείωση του κοινωνικού κράτους και αύξηση των εσόδων κυρίως από φόρους. Παράλληλα εγκαινιάστηκαν πολιτικές μεταρρυθμίσεις συρρίκνωσης του κράτους αναφορικά με την τοπική αυτοδιοίκηση, τις συντάξεις και το ασφαλιστικό σύστημα. Με τη λήψη μέτρων και ταυτόχρονα χρηματοδότησης από τους εταίρους, αποφεύχθηκε ο άμεσος κίνδυνος χρεοκοπίας της χώρας μας που πιθανότατα θα είχε ανεξέλεγκτες συνέπειες για ολόκληρη την ευρωζώνη.

1.3.2. Μνημόνιο 2ο

Παρ' όλα αυτά η δημοσιονομική ανισορροπία της ελληνικής οικονομίας συνέχισε να υφίσταται με έντονο το ενδεχόμενο της χρεοκοπίας. Ένα χρόνο μετά τον Ιούνιο του 2011 η κυβέρνηση καταφεύγει στην ψήφιση του δεύτερου μνημονίου με εισαγωγή νέων μέτρων περικοπών και λιτότητας. Τίθεται θέμα αναδιάρθρωσης δημοσίου χρέους και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας στοχεύοντας στην μακροπρόθεσμη μείωση του. Τα οικονομικά μέτρα που ελήφθησαν ήταν πιο σκληρά και περιλάμβαναν μείωση κατά 30% των επιδομάτων Αδείας, Χριστουγέννων και Πάσχα, μείωση κατά 12% στα επιδόματα των δημοσίων υπαλλήλων, μείωση κατά 7% στις αποδοχές του ευρύτερου δημοσίου τομέα (ΔΕΚΟ, ΟΤΑ, ΝΠΙΔ), αύξηση των συντελεστών φορολόγησης από 4% σε 5%, από 9% σε 10%, από 19% σε 21%, αύξηση του φόρου εισαγωγής αυτοκινήτων και θέσπιση τεκμηρίων διαβίωσης για όλα τα αυτοκίνητα και τα ακίνητα.

1.3.3 Μνημόνιο 3

Παρά τη λήψη μέτρων το ενδεχόμενο της χρεοκοπίας δεν έχει εκλείψει σε όλη αυτή τη διάρκεια από το παρασκήνιο, καθώς η Ελλάδα δεν κατάφερε να βελτιώσει τη στάση της απέναντι στις διεθνείς αγορές. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η ανακοίνωση, τον Απρίλιο του 2012, προσφυγής στο μηχανισμό στήριξης. Η ενεργοποίηση του μηχανισμού στήριξης προϋποθέτει νέα μέτρα τα οποία ανακοινώθηκαν τον Μάιο του 2012. Τα νέα μέτρα προέβλεπαν και πάλι περικοπή μισθών δημοσίων υπαλλήλων κατά 8% στα επιδόματα και 3% στις ΔΕΚΟ. Αντικατάσταση των επιδομάτων εορτών και αδείας με το επίδομα των 500 ευρώ σε όσους δεν υπερβαίνουν το ποσό των 3.000 ευρώ και αντίστοιχα

για τους συνταξιούχους το ανώτατο πλαφόν ορίζεται ως τα 2.500 ευρώ για τη χορήγηση του επιδόματος των 800 ευρώ. Οι συντελεστές φορολόγησης παίρνουν και πάλι την ανιούσα από 21% σε 23%, από 11% σε 13% και από 5% σε 6,5% και επιπλέον αύξηση του ειδικού φόρου και φόρου εισαγωγής αυτοκινήτων κατά 10% καθώς αυξάνονται και οι αντικειμενικές αξίες ακινήτων. Με κάθε «μνημόνιο» τα μέτρα γίνονται όλο και πιο δύσκολα. Μεγάλες ανατροπές εμφανίζονται στον εργασιακό τομέα καθώς αυξάνεται ο αριθμός των απολύσεων, μειώνεται ο κατώτατος μισθός και αυξάνονται τα όρια ηλικίας για συνταξιοδότηση.

Πίνακας 1: Εξέλιξη Μακροοικονομικών μεγεθών

	2008	2009	2010	2011
Εξέλιξη ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005)	-0,2%	-3,2%	-3,5%	-6,9%
Πληθωρισμός: Μέσος Ετήσιος	4,2%	1,2%	4,7%	3,3%
Πληθωρισμός: Μεταβολή: Δεκέμβριος - Δεκέμβριος	2,0%	2,6%	5,2%	2,4%
Παραγωγικότητα εργασίας (EU-27=100)**	97,9	98,4	94,8	n.a.
Ποσοστό ανεργίας	7,6%	9,5%	12,5	17,7
Δημόσιες επενδύσεις (% ΑΕΠ)**	3,7%	3,1%	2,8%	n.a.
Εξαγωγές (αγαθά- τρέχουσες τιμές)	17,3	14,4	16,2	22,4
Εισαγωγές (αγαθά- τρέχουσες τιμές)	60,7	48,1	47,7	43,3

*δισεκατομμύρια €

**Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2012

Σημαντικό μερίδιο ευθύνης στην υπέρμετρη ανάπτυξη της τελευταίας περιόδου αποδίδεται στην δανειακή και επεκτατική δημοσιονομική πολιτική.

1.4 Τα αίτια της ελληνικής οικονομικής κρίσης

1.4.1 Το δημόσιο χρέος στην Ελλάδα

Η χώρα μας από τη μεταπολίτευση και μετά είχε πρόβλημα με το εξωτερικό της ή όπως λέγεται στη καθημερινότητα, δημόσιο της χρέος. Το χρέος αυτό διογκώθηκε σημαντικά από τη δεκαετία του 1980 και ύστερα κυρίως λόγω του υπερδανεισμού της χώρας και της νοοτροπίας των πολιτικών να ικανοποιούν πρόσκαιρα τους ψηφοφόρους τους, αφήνοντας την αποπληρωμή των δανείων αυτών, ως βάρος για τις μελλοντικές γενεές. Επίσης,

διαπιστώνεται μέσα από εμπειρικές μελέτες ότι ο δημόσιος τομέας στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ εσόδων και δαπανών, με αποτέλεσμα τη συνεχή εμφάνιση δημόσιων ελλειμμάτων και τη διαρκή διόγκωση του δημοσίου χρέους, τουλάχιστον σε απόλυτα μεγέθη. Σε θεωρητική βάση, η μακροχρόνια εμφάνιση μεγάλων δημόσιων ελλειμμάτων σε μια χώρα έχει σοβαρές δυσμενείς επιπτώσεις, οι σημαντικότερες από τις οποίες αναφέρονται:

- ✚ Στη χρηματοδοτική εκτόπιση του ιδιωτικού από το δημόσιο τομέα, δεδομένου ότι σημαντικό τμήμα της αποταμίευσης κατευθύνεται στη χρηματοδότηση των δημοσίων ελλειμμάτων και όχι στη χρηματοδότηση των επενδύσεων, στο μέτρο βέβαια που τα δημόσια ελλείμματα χρηματοδοτούνται από εγχώριους αποταμιευτικούς πόρους
- ✚ Στην αύξηση των πραγματικών επιτοκίων, αφού δεδομένης της ανεπάρκειας της συνολικής αποταμίευσης, το δημόσιο προκειμένου να προσελκύσει αποταμιευτικούς πόρους ασκεί αυξητικές πιέσεις στα επιτόκια. Βέβαια, λόγω της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ΕΕ, τα επιτόκια των τραπεζικών δανείων, όπως άλλωστε και των καταθέσεων, αν και είναι ακόμη υψηλότερα στην Ελλάδα από τα αντίστοιχα επιτόκια στη ζώνη του ευρώ, γενικά τείνουν να συγκλίνουν προς αυτά.
- ✚ Στη δημιουργία υπερτιμημένων συναλλαγματικών ισοτιμιών, με αποτέλεσμα τη διεύρυνση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, δεδομένου ότι ο εξωτερικός δημόσιος δανεισμός, ασκεί ανατιμητικές τάσεις στο νόμισμα της χώρας – οφειλέτη, αποθαρρύνοντας έτσι τις εξαγωγές και ενθαρρύνοντας τις εισαγωγές, συμβάλλοντας έτσι στη διεύρυνση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και εκτοπίζοντας με τον τρόπο αυτό τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας εκείνων των κλάδων της οικονομίας οι οποίοι είναι περισσότερο εκτεθειμένοι στο διεθνή ανταγωνισμό.
- ✚ Στον περιορισμό των δυνατοτήτων της δημοσιονομικής πολιτικής αλλά και της οικονομικής πολιτικής γενικότερα, στο μέτρο που οι δαπάνες του δημοσίου για τόκους είναι υψηλές. Στην Ελλάδα οι δαπάνες για τόκους ανέρχονται περίπου στο ¼ των συνολικών δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού. Υπό τις συνθήκες αυτές περιορίζεται η αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής πολιτικής ως μέσου σταθεροποίησης της οικονομίας. Επιπλέον, οι τόκοι του δημοσίου χρέους

εντάσσονται στις μη παραγωγικές δημόσιες δαπάνες, δεδομένου ότι δεν συνιστούν ζήτηση του δημόσιου τομέα για αγαθά και υπηρεσίες, όπως συμβαίνει με τη δημόσια κατανάλωση και τις δημόσιες επενδύσεις, αλλά ανακατανομή πόρων μεταξύ των μελών του κοινωνικού συνόλου διαμέσου του δημόσιου τομέα. Επειδή οι μη παραγωγικές δημόσιες δαπάνες δεν συντελούν άμεσα στην απασχόληση παραγωγικών συντελεστών και στη δημιουργία εισοδημάτων, δεν συνυπολογίζονται στο ΑΕΠ.

- ✚ Οι υψηλές δαπάνες για τόκους επηρεάζουν λοιπόν αρνητικά σημαντικές μακροοικονομικές μεταβλητές όπως είναι η απασχόληση και το εισόδημα.

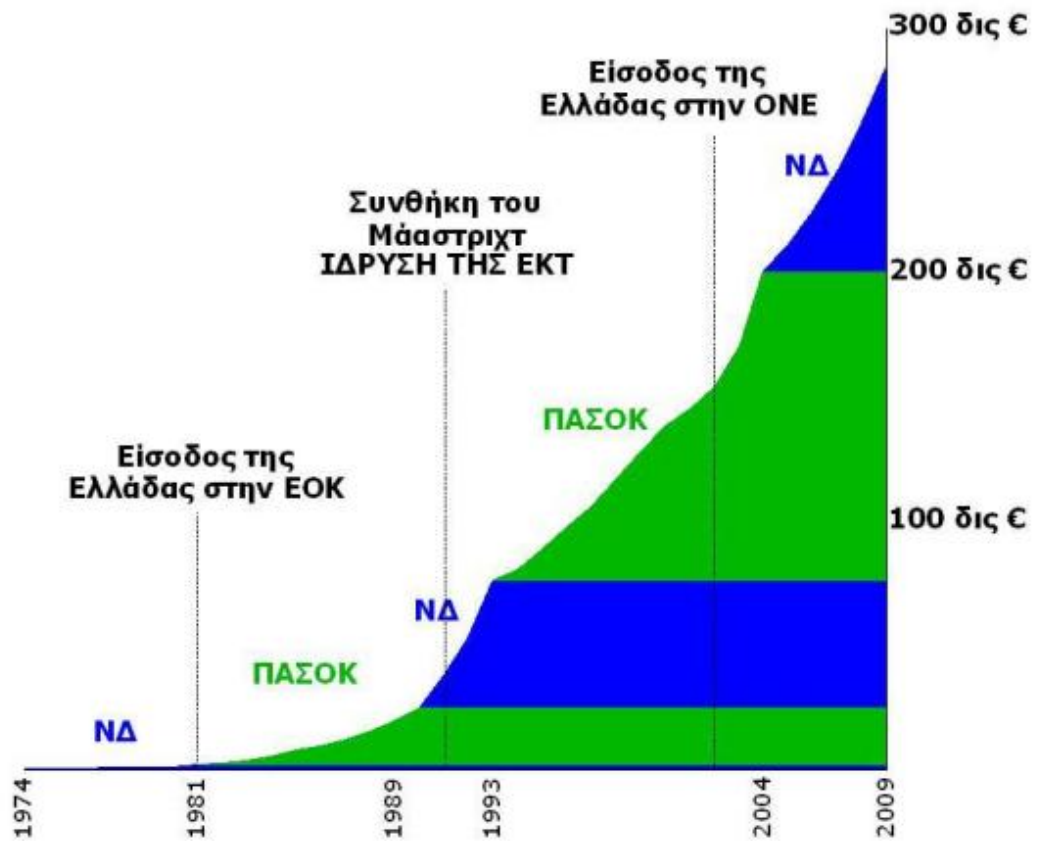
Προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο των πολιτικών αυτής της δεκαετίας οι οποίες έφεραν δυστυχώς την Ελλάδα σήμερα στο «χειλός της οικονομικής και κοινωνικής καταστροφής» θα χωρίσουμε τη περίοδο αυτή ανάλογα την ευθύνη διακυβέρνησης της χώρας από κάθε ένα από τα μεγάλα κόμματα.

- Η δεύτερη περίοδος διακυβέρνησης του Κώστα Σημίτη (2000-2004)
- Η διακυβέρνηση του Κώστα Καραμανλή (2004-2009)
- Η διακυβέρνηση του Γιώργου Παπανδρέου (2009- 2011)

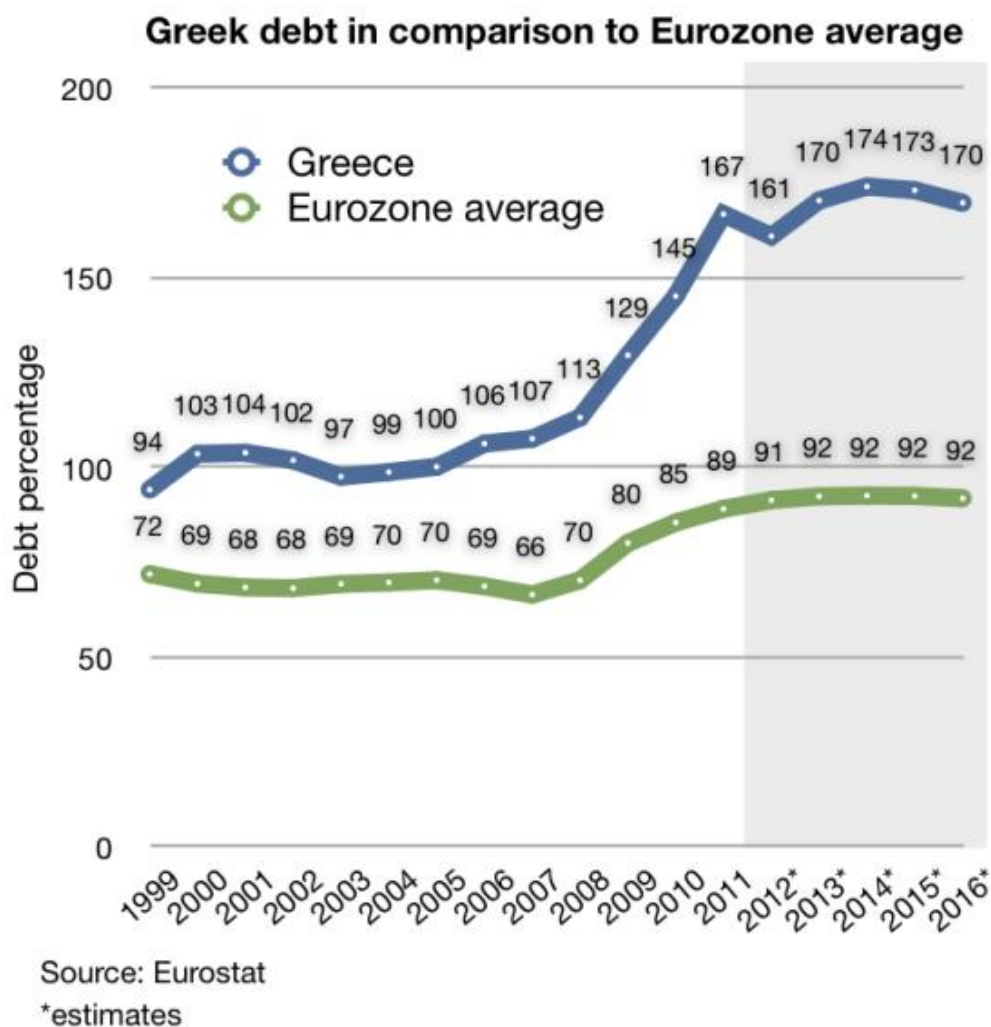
Από τη μεταπολίτευση και έπειτα η Ελλάδα αρχίζει να δανείζεται μεγάλα ποσά για την κάλυψη των αναγκών της, γεγονός που συνέβαλε στην τάχιστα διόγκωση του χρέους της. Η αρχή του προβλήματος της τεράστιας συσσώρευσης χρέους εντοπίζεται στη δεκαετία του 1980²¹, όταν το 1980, από 28,6% του ΑΕΠ (σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης), το 1985 ανήλθε σε 54,7% του ΑΕΠ. Δηλαδή, σε πέντε χρόνια σχεδόν διπλασιάστηκε.

Μέχρι το 1993 οι κυβερνήσεις της Ελλάδας εξακολουθούν την ίδια πολιτική συνεχούς δανεισμού και αύξησης του χρέους, με αποτέλεσμα το χρέος να ανέλθει στο 111,6% του ΑΕΠ το 1993, όταν και υπήρξαν κάποιες τάσεις σταθεροποίησης, λόγω της ορατούς πλέον απειλής του χρέους ως αιτία για τον εκτροχιασμό της ελληνικής οικονομίας, αλλά και της προσπάθειας για την ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης για την ένταξη της χώρας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Στο αμέσως επόμενο διάγραμμα φαίνεται η εξέλιξη του δημοσίου χρέους της Ελλάδας από τη μεταπολίτευση έως και το 2009, όταν και ξέσπασε η κρίση.

Όπως παρατηρούμε, από την είσοδο της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) έως και την είσοδό της στην ΟΝΕ, υπάρχει μια διαρκής αύξηση του χρέους ανεξαρτήτως κυβέρνησης, γεγονός που καταδεικνύει την κοινή πολιτική που ακολουθούνταν από τις εκάστοτε κυβερνήσεις της Ελλάδος, πολιτική αλόγιστης σπατάλης και απουσίας δημιουργίας προϋποθέσεων για να τεθούν στέρεες βάσεις για πραγματική οικονομική ανάπτυξη και ευημερία.

Στο αμέσως επόμενο διάγραμμα φαίνεται η εξέλιξη του χρέους σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στο διάστημα 1999-2010. Παρατηρούμε ότι το δημόσιο χρέος σχεδόν έχει διπλασιαστεί από το 1999 έως το 2010. Το χρέος της έχει 30 αναρριχηθεί σε απαγορευτικά επίπεδα και καθίσταται σχεδόν αδύνατος ο έλεγχος και πόσο μάλλον η επαναφορά του σε βιώσιμα επίπεδα.

Διάγραμμα 1: Εξέλιξη του χρέους στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη

Τέλος αξίζει να αναφερθούν ορισμένα «ελληνικά παράδοξα», κάποιες διαχρονικές στρεβλώσεις δηλαδή της οικονομίας μας οι οποίες και διαχρονικά διόγκωσαν το δημόσιο χρέος. Όμως λόγω της παγκόσμιας ύφεσης των τελευταίων ετών σήμερα είναι ανάγκη περισσότερο από κάθε άλλη φορά να παταχθούν άμεσα. Αυτά είναι:

- Η αδυναμία είσπραξης από το δημόσιο των άμεσων φόρων: Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι άμεσοι φόροι, δηλαδή οι φόροι που προκύπτουν από τη φορολόγηση του συνολικού εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, ήταν 4,4% του ΑΕΠ στην Ελλάδα το '88, όταν το ίδιο έτος ήταν 16,4% στο Βέλγιο, 11,7% στη Δανία, 7,6% στη Γαλλία, 12,9% στην Ιταλία κ.λπ. Με άλλα λόγια, η Ελλάδα αντλούσε το χαμηλότερο ποσοστό άμεσων φόρων ανάμεσα σε όλες τις τότε χώρες-μέλη της Ε.Ε. Δέκα χρόνια μετά, το ποσοστό των άμεσων φόρων αυξήθηκε στο 8,5% όταν όμως ο μέσος όρος στην Ε.Ε. ήταν 12,1%. Το

2008 το ποσοστό για την Ελλάδα μειώνεται σε 7,7% όταν στην υπόλοιπη Ευρώπη ανεβαίνει στο 12,2%.

- Οι τεράστιες αμυντικές δαπάνες: Η Ελλάδα, χώρα της Ε.Ε. και ανατολικό σύνορο αυτής, ξοδεύει τεράστια ποσά για αμυντικές δαπάνες, οι οποίες ελάχιστα συνεισφέρουν στην εγχώρια παραγωγή. Σύμφωνα με την επίσημη λίστα της CIA, οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας αντιστοιχούν στο 4,3% του ΑΕΠ της. Στην ίδια λίστα, άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Πορτογαλία και το Βέλγιο εμφανίζονται με δαπάνες που αντιστοιχούν στο 2,3% και 1,3% αντίστοιχα. Εάν, λοιπόν, η Ελλάδα έριχνε τις δαπάνες της σε επίπεδα αντίστοιχα με αυτά της Πορτογαλίας, θα γλίτωνε περί τα 4 δισ. ευρώ ετησίως. Μέσα μια 10ετία, δηλαδή, θα μπορούσε να εξοικονομήσει 40 δισ. ευρώ και με τα σημερινά δεδομένα.
- Η μεγάλη, δυσκίνητη και αντιπαραγωγική δημόσια διοίκηση
- Τα έσοδα από τις αποκρατικοποιήσεις, δηλαδή από την πώληση δημόσιας περιουσίας αντί να αξιοποιούνται εξ' ολοκλήρου για τη μείωση του δημόσιου χρέους της χώρας κατευθύνονται σε κάθε λογής ενισχύσεις και επιδοτήσεις καταλήγοντας σε χέρια και τσέπες υμετέρων. Αυτό το συμπέρασμα προέκυψε έπειτα από ερώτηση του βουλευτή του Συνασπισμού Π. Λαφαζάνη στη Βουλή, ο οποίος ζήτησε στοιχεία για το πού πάνε τα χρήματα των αποκρατικοποιήσεων. Από την εξέλιξη του ειδικού λογαριασμού προέκυψαν τα εξής: Τα συνολικά έσοδα από το 2000 έως τις 31.10.2009 ανήλθαν σε 17.427.665.484 ευρώ, ενώ την ίδια περίοδο οι πληρωμές για να καλυφθούν ανάγκες του Δημοσίου ήταν 16.953.394.531 ευρώ. Από αυτά, μόνο 2.999.362.773 ευρώ χρησιμοποιήθηκαν για αντίστοιχη μείωση δημόσιου χρέους.
- Το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας: Η Ελλάδα εισάγει περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες από όσα εξάγει. Έτσι, η οικονομία λειτουργεί σε καθεστώς χαμηλής παραγωγικότητας και αναγκάζεται να δανείζεται για να διατηρεί ένα σταθερό βιοτικό επίπεδο. Όμως μακροπρόθεσμα αυτή η κατάσταση οδηγεί σε υποβάθμιση, καθώς μεταφέρονται συνεχώς πόροι και εισοδήματα στο εξωτερικό για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού χρέους.

1.4.2 Το δημοσιονομικό έλλειμμα

Ένα άλλο μεγάλο θέμα που ταλανίζει την ελληνική οικονομία εδώ και δεκαετίες αποτελεί η διαρκής εμφάνιση ελλείμματος στους προϋπολογισμούς, που συντελεί βέβαια, στην τροφοδότηση και συνεχή διόγκωση του δημοσίου χρέους. Η συνεχής αύξηση των δημοσίων δαπανών χωρίς αυτή να αντισταθμίζεται από φορολογικά οφέλη, με την φοροδιαφυγή να αποτελεί μια πραγματική πληγή που δεν μπορεί να κλείσει για την ελληνική οικονομία, προκάλεσαν σημαντικότερα ελλείμματα, που με τη σειρά τους οδήγησαν στην τεράστια συσσώρευση δημοσίου 33 χρέους. Οι αιτίες που οδήγησαν στη διαχρονική αύξηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- Η διαχρονική άνοδος των κρατικών ελλειμμάτων δε συνοδεύεται από αντίστοιχα αυξανόμενους ρυθμούς ανόδου του ΑΕΠ, δηλαδή δημιουργούνται συνθήκες στασιμοπληθωρισμού για την οικονομία.
- Η συνεχής ανοδική τάση των ελλειμμάτων οφείλεται και στην αδυναμία των κυβερνήσεων να ελέγξουν τις αυξήσεις στις ανελαστικές δαπάνες στο σύνολο των δαπανών των κρατικών προϋπολογισμών, όπως μισθοί, συντάξεις κλπ.
- Επιπλέον, μετά το 1980 οι κυβερνητικές προσπάθειες για καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και διεύρυνση της φορολογικής βάσης έπεφταν στο κενό, με αποτέλεσμα τα φορολογικά βάρη να επιβαρύνουν τις οικονομικές τάξεις του πληθυσμού που προσφέρουν μισθωτή εργασία .
- Τέλος, σημαντικό εμπόδιο στην ελάφρυνση του κρατικού προϋπολογισμού αποτελούν τα ελλείμματα που συνεχώς παρουσιάζονται στους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

1.4.3 Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής

Η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής πρέπει να αποτελέσει ύψιστη προτεραιότητα για την κυβέρνηση. Πράγματι, αν οι παρελθούσες κυβερνήσεις είχαν καταφέρει να συλλέξουν φόρους από όλους τους πολίτες σύμφωνα με τα πραγματικά τους εισοδήματα, το έλλειμμα θα ήταν πολύ μικρότερο και η Ελλάδα δεν θα αντιμετώπιζε το σημερινό πρόβλημα χρέους. Φυσικά, το έλλειμμα θα βρισκόταν σε χαμηλότερο επίπεδο ακόμη και παρά το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, αρκεί η κυβέρνηση να μείωνε τις δαπάνες της.

Ωστόσο, οι δαπάνες τις ελληνικής κυβέρνησης δεν βρίσκονται σε πολύ υψηλά επίπεδα σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ενώ ζωτικοί τομείς, όπως η παιδεία και η υγεία, υποχρηματοδοτούνται. Εν ολίγοις, η πρώτη και κύρια επίπτωση της φοροδιαφυγής είναι ότι επιδεινώνει τα δημόσια οικονομικά και εμποδίζει την κυβέρνηση να παρέχει δημόσιες υπηρεσίες υψηλής ποιότητας.

Μία δεύτερη και εξίσου σημαντική επίπτωση της φοροδιαφυγής είναι η ανισότητα που προκαλεί στο φορολογικό σύστημα. Ένας βασικός στόχος του φορολογικού συστήματος είναι η αναδιανομή του εισοδήματος από τους πλούσιους και περισσότερο τυχερούς στους φτωχούς και λιγότερο τυχερούς. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της συλλογής υψηλότερων φόρων από τους πλούσιους και της χρησιμοποίησης των εσόδων για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών που ευνοούν εξίσου τους πλούσιους όσο και τους φτωχούς. Η φοροδιαφυγή υπονομεύει αυτόν τον σκοπό διότι γίνεται κυρίως από τους πλούσιους: τα πλουσιότερα νοικοκυριά στην Ελλάδα φοροδιαφεύγουν περισσότερο από τα φτωχότερα, όχι μόνο σε απόλυτο μέγεθος αλλά και αναλογικά με το εισόδημά τους. Η αδικία που εισάγει η φοροδιαφυγή στο φορολογικό σύστημα έχει μία σημαντική πολιτική συνέπεια: υπονομεύει την κοινωνική συνοχή και εμποδίζει την ικανότητα λήψης επόδων μεταρρυθμίσεων από την πλευρά της κυβέρνησης. Πράγματι, οι μεταρρυθμίσεις εκλαμβάνονται ως ζημιογόνες για τα φτωχότερα νοικοκυριά, τα οποία θεωρούν ότι επωμίζονται δυσανάλογο μερίδιο του φορολογικού βάρους.

Η φοροδιαφυγή έχει μία επιπρόσθετη αρνητική επίπτωση, η οποία δεν αναφέρεται συχνά αλλά είναι εξίσου σημαντική με τις άλλες δύο: ενισχύει τη χαμηλή τεχνολογία και τις δραστηριότητες χαμηλής ανάπτυξης εις βάρος της υψηλής τεχνολογίας και των δραστηριοτήτων υψηλής ανάπτυξης. Πράγματι, οι χαμηλές τεχνολογίες απαιτούν, κατά κανόνα, περιορισμένες επενδύσεις και εκτελούνται σε μικρή κλίμακα, π.χ. από αυτοαπασχολούμενους ή πολύ μικρές επιχειρήσεις, όπου η φοροδιαφυγή εντοπίζεται δύσκολα. Αντίθετα, οι υψηλές τεχνολογίες προϋποθέτουν μεγάλες επενδύσεις και εκτελούνται από μεγαλύτερες επιχειρήσεις, όπου η φοροδιαφυγή εντοπίζεται ευκολότερα.

Η φοροδιαφυγή από αυτοαπασχολούμενους και πολύ μικρές επιχειρήσεις υποχρεώνει την κυβέρνηση να διατηρεί πολύ υψηλό φορολογικό συντελεστή, ούτως ώστε να συλλέγει τους φόρους από μεγαλύτερες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν μπορούν να φοροδιαφύγουν εύκολα. Με αυτόν τον τρόπο εμποδίζεται η δημιουργία μεγάλων επιχειρήσεων και χάνονται το οφέλη που αυτές οι επιχειρήσεις μπορούν να αποφέρουν, όπως οι δραστηριότητες υψηλής ανάπτυξης και οι καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας.

Η φοροδιαφυγή έχει βαθιές ρίζες στην ελληνική οικονομία και δεν μπορεί να εξαλειφθεί εύκολα. Οι επιχειρήσεις που κατορθώνουν να φοροδιαφεύγουν είναι κατά κανόνα μικρές σε μέγεθος και δραστηριοποιούνται στη χαμηλή τεχνολογία και σε τομείς χαμηλής προστιθέμενης αξίας (π.χ. εστιατόρια και κέντρα διασκέδασης). Η κυβέρνηση, προκειμένου να αναπληρώσει την απώλεια εσόδων από αυτές τις επιχειρήσεις, αναγκάζεται να συλλέγει υψηλούς φόρους από επιχειρήσεις οι οποίες δεν μπορούν να φοροδιαφεύγουν και οι οποίες είναι κατά κανόνα μεγάλες σε μέγεθος και δραστηριοποιούνται σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και υψηλής προστιθέμενης αξίας. Με αυτόν τον τρόπο αποτρέπεται η δημιουργία μεγάλων επιχειρήσεων και επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη στο σύνολο της οικονομίας.

Παράλληλα, ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους η φοροδιαφυγή είναι βαθιά ριζωμένη είναι η έλλειψη κινήτρων για την πληρωμή των φόρων από τους πολίτες. Η ενδυνάμωση αυτών των κινήτρων μπορεί να μειώσει σημαντικά τη φοροδιαφυγή. Ορισμένα ενδεικτικά μέτρα τα οποία θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως ανάχωμα στην αύξηση της φοροδιαφυγής στη χώρα μας είναι τα εξής

- Τακτικοί έλεγχοι σε πρόσωπα και επιχειρήσεις, με βάση το προφίλ των φοροφυγάδων και τυχαία επιλογή. Η δημιουργία προφίλ θα επικεντρώνεται σε τύπους προσώπων και επιχειρήσεων που έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες φοροδιαφυγής. Η τυχαία επιλογή θα δημιουργήσει πιθανότητες ελέγχου ακόμη και ατόμων που δεν διαθέτουν το προφίλ φοροφυγάδων. Η σημαντικότερη δυσκολία ως προς την οργάνωση τέτοιων ελέγχων έγκειται στην αντιμετώπιση φαινομένων διαφθοράς. Ένας τρόπος με τον οποίο τέτοια φαινόμενα μπορούν να προληφθούν είναι η περάτωση του συνόλου της διαδικασίας μέσω αλληλογραφίας, όπου τα πρόσωπα και οι επιχειρήσεις υπό έλεγχο οφείλουν να παρέχουν τα απαιτούμενα στοιχεία χωρίς να συναντήσουν τους υπαλλήλους της εφορίας. Το προσωπικό που χειρίζεται την υπόθεση θα πρέπει να παραμένει ανώνυμο και το σύνολο της αλληλογραφίας θα πρέπει να 36 υπογράφεται από άτομο που διαθέτει συνολική ευθύνη χωρίς άμεση εμπλοκή. Οι ποινές θα πρέπει να είναι αντίστοιχες με το αδίκημα και οι σοβαροί παραβάτες θα πρέπει να διώκονται στα ποινικά δικαστήρια. Οι παραβάτες με μικρότερα αδικήματα θα πρέπει να τιμωρούνται με πρόστιμα, ανάλογα με το ύψος του φόρου που δεν έχουν πληρώσει.
- Η καταβολή χρημάτων για την κάλυψη πολλών ιατρικών υπηρεσιών θα πρέπει να πραγματοποιείται όχι μεταξύ γιατρού και ασθενή αλλά απευθείας μέσω του

ταμείου ή της εταιρείας ασφάλισης υγείας του ασθενή. Η δυνατότητα φοροδιαφυγής ελαττώνεται σημαντικά για πληρωμές που πραγματοποιούνται μέσω αυτής της διαδικασίας.

- Η διαδικασία διασταύρωσης των αποδείξεων και των φορολογικών δηλώσεων πρέπει να πραγματοποιείται αυτόματα. Επιπλέον, για να ενισχυθεί ο ρόλος των αποδείξεων στη βελτίωση των φορολογικών εσόδων, αξίζει να διερευνηθεί η πιθανότητα να αυξηθεί η έκπτωση φόρου για συγκεκριμένες δαπάνες, ακόμη και εις βάρος κάποιων φορολογικών εσόδων. Με αυτόν τον τρόπο, θα σημειωθεί μία μεταστροφή της νοοτροπίας και θα θεωρείται πλέον αυτονόητο να παρέχει κανείς αποδείξεις για υπηρεσίες και να δηλώνει τους φόρους του.

Κεφάλαιο 2^ο : Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις εργασιακές σχέσεις

2.1 Οικονομική Κρίση και Αγορά Εργασίας

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η εθνική αντιμετώπιση προβλημάτων αντι κοινών μέτρων αντιμετώπισης προβλημάτων οδήγησαν στην μη αποτελεσματική διαχείριση της κρίσης με κλονισμό της χρηματοπιστωτικής και νομισματικής σταθερότητας και κατακερματισμό της χρηματοπιστωτικής αγοράς της ευρωζώνης. Μετά από δεκατρία έτη κυκλοφορίας του, το ευρώ καλείται να αντιμετωπίσει τεράστια δημοσιονομικά προβλήματα.

Τα υψηλά επίπεδα αλληλεξάρτησης μεταξύ των κρατών αναδείχτηκαν από την τρέχουσα οικονομική κρίση. Αποδείχτηκε ότι το θέμα της δημοσιονομικής πολιτικής του κάθε κράτους είναι θέμα κοινού ενδιαφέροντος για την εξασφάλιση ενός υγιούς δημοσιονομικού πολιτικού συστήματος σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι πολιτικές που ακολούθησε η Ευρώπη στην περίοδο της χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008 ήταν η αφορμή της κρίσης χρέους. Τα ελλείμματα προϋπολογισμού και τα υπερβολικά ποσά δημοσίου χρέους που πρέπει να διαχειριστούν τα κράτη-μέλη της (Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία) επηρεάζουν το οικονομικό περιβάλλον της ένωσης. Για να μπορέσει η Ε.Ε. να είναι ελκυστική στην αγορά θα πρέπει να είναι σε παγκόσμιο επίπεδο ανταγωνιστική και να αποφεύγονται οι μεγάλες αποκλίσεις ανταγωνιστικότητας μεταξύ των κρατών μελών.

Η αποκάλυψη από την τρέχουσα οικονομική κρίση ελλείψεων στην πρόσφατη οικονομική πολιτική, οδήγησε σε μια σειρά από μεταρρυθμίσεις όσον αφορά τον εντοπισμό και την επίλυση πιθανών ανισορροπιών, καθώς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη σύσταση ενιαίου εποπτικού μηχανισμού που θα καλύπτει όλα τα κράτη μέλη της ευρωζώνης. Ελλείψεις και μεγάλες διαφορές παρατηρούνται μεταξύ των κρατών μελών στην ποιότητα των θεσμών, στην επιχειρηματικότητα καθώς και στην αγορά εργασίας. Βασική παράμετρος αυτής της κρίσης είναι η ανεργία η οποία εξακολουθεί να παραμένει εκτός ελέγχου. Σύμφωνα με τη μελέτη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), οι μετανάστες πλήττονται

περισσότερο από την οικονομική κρίση κυρίως στις χώρες της Ιταλίας, της Ιρλανδίας και της Ισπανίας διότι η παρουσία τους είναι πιο έντονη στους τομείς που πλήττονται περισσότερο από την κρίση.

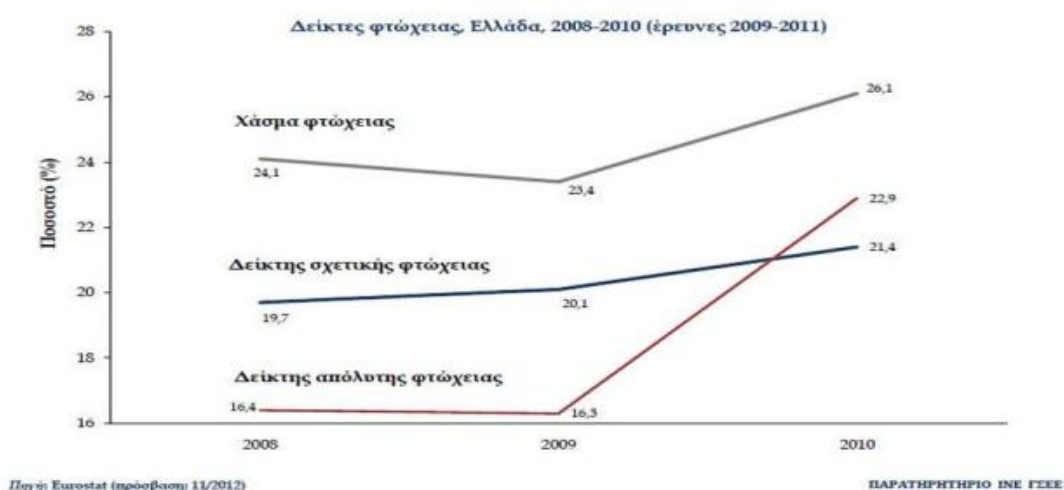
Την ώρα που η οικονομική κρίση πλήττει την αγορά εργασίας της χώρας μας, η παραγωγική δύναμη στον πρωτογενή τομέα σύμφωνα με έρευνα της ΠΑΣΕΓΕΣ σημείωσε αύξηση της απασχόλησης την τριετία 2008-2010 κατά 14,2% στο Νομό Αττικής. Μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης στον αγροτικό τομέα παρουσιάζουν όλες οι περιφέρειες με εξαίρεση τα Νησιά Ιονίου και την Πελοπόννησο. Η στροφή στην ύπαιθρο δημιούργησε 38.000 νέες θέσεις εργασίας. Η προσπάθεια της Ομοσπονδιακής Αρχής Εργασίας να προσελκύσει στην Γερμανία εξειδικευμένους εργάτες λόγω έλλειψης από χώρες όπως η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία που πλήττονται από την ανεργία όπως μηχανικών, νοσηλευτών, προγραμματιστών, βοηθά στην καταπολέμηση της ανεργίας.

Πτώση της οικονομικής δραστηριότητας παρατηρήθηκε στην Ε.Ε. λόγω της βαθύτερης στα χρονικά, ύφεσης της ευρωπαϊκής οικονομίας. Αποτέλεσμα της ύφεσης, οι πιο αυστηροί δημοσιονομικοί περιορισμοί των κρατών μελών, το υψηλό ανθρώπινο κόστος και η απώλεια εκατομμυρίων θέσεων εργασίας. Αποδείχτηκε ότι η αγορά εργασίας της Ε.Ε. την περίοδο 2008-2009 ήταν αρκετά ανθεκτική. Παρά τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας προς το τέλος του 2010, οι προοπτικές στο τομέα της εργασίας επιδεινώνονται, εμφανίζοντας σημαντικές διαφορές από χώρα σε χώρα. Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στις προηγμένες οικονομίες της ένωσης δεν ήταν επαρκείς ώστε να επαναπροσλαμβάνονται οι απολυόμενοι εργαζόμενοι της οικονομικής κρίσης. Έτσι η ανησυχία για τα διαρκή ποσοστά ανεργίας εντείνεται όλο και περισσότερο. Τα διαφορετικά ποσοστά ανεργίας που παρατηρούνται σε κάθε κράτος - μέλος της Ε.Ε. οφείλονται εκτός από το διαφορετικό ΑΕΠ του κάθε κράτους και σε άλλους παράγοντες. Τέτοιοι παράγοντες είναι η διαφορετικότητα προσαρμογής των ωρών εργασίας, η ποικιλότητα στους τομείς αναγκών ως προς την μετακίνηση των εργαζομένων, τα διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και συστήματα μαθητείας καθώς και ο διαφορετικός τρόπος πολιτικής αντιμετώπισης της κρίσης και οι ανόμοιες θεσμικές και οικονομικές συνθήκες. Οι δυσμενείς συνθήκες της ευρωπαϊκής αγοράς και κατ' επέκταση της οικονομίας, αντιμετωπίζονται καθημερινά από τις εταιρείες και

το ανθρώπινο δυναμικό τους με τη συνδρομή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των δημοσίων αρχών κατά τρόπο δημιουργικό, εποικοδομητικό και αποτελεσματικό διαμέσου καινοτόμων ρυθμίσεων, με σκοπό τον περιορισμό της απώλειας και τη διατήρηση θέσεων εργασίας. Σε επίπεδο Ε.Ε. ως κύριο μέσο για την ανάπτυξη, τις θέσεις εργασίας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας θεωρείται η πολιτική συνοχής της. Ο διεθνής καταμερισμός της αγοράς εργασίας με την εισχώρηση ισχυρών επιχειρήσεων των αναδυόμενων χωρών επιβάλλει στις ευρωπαϊκές εταιρείες την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, την καινοτομία και την γρήγορη προσαρμογή στις νέες συνθήκες, ώστε να διασφαλιστεί η ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας, να διατηρηθούν οι θέσεις εργασίας και οι επιμέρους δραστηριότητες.

2.2 Μισθοί και κόστος εργασίας Ελλάδας και Ευρωπαϊκής ένωσης

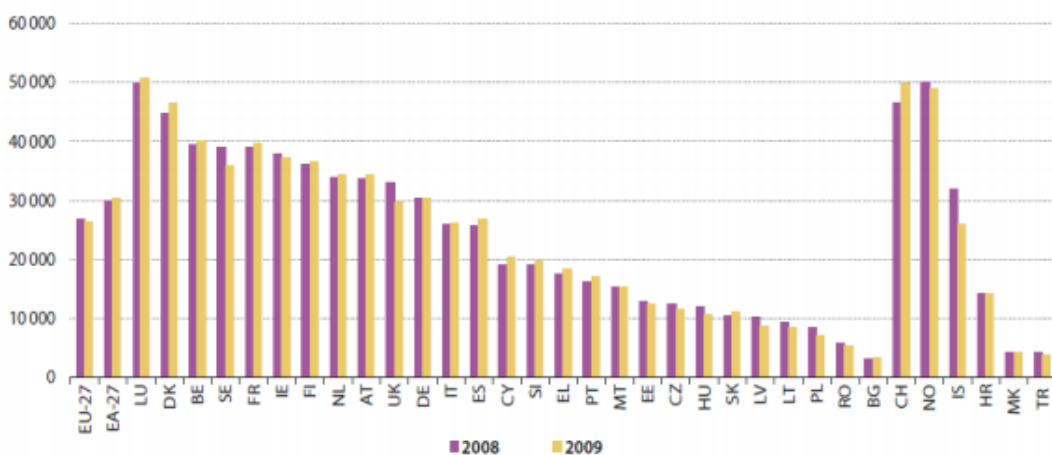
Άμεσο πλήγμα από την οικονομική κρίση δέχτηκαν οι μισθοί των εργαζομένων ως επακόλουθο των μέτρων λιτότητας σε πολλές χώρες της ευρωζώνης. Η συνεχόμενη συμπίεση προς τα κάτω των εισοδημάτων (μισθών, συντάξεων, επιδομάτων) σημαίνει για τους εργαζόμενους αλλαγή των όρων επιβίωσης. Η επιβράδυνση και το πάγωμα είναι τα κύρια χαρακτηριστικά των αποδοχών της περιόδου 2008-2010 των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Ελλάδα την περίοδο των τελευταίων ετών με την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης ο δείκτης φτώχειας όπως παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα επιδεινώθηκε σημαντικά.

Διάγραμμα 2: Εξέλιξη του δείκτη φτώχειας στην Ελλάδα το 2009-2011

Ο δείκτης φτώχειας αναφέρεται στο ποσοστό των ατόμων με εισόδημα μικρότερο του 60% του μέσου εθνικού εισοδήματος, ο οποίος βλέπουμε ότι σταδιακά μεταβάλλεται από 19,7% το 2008 αυξήθηκε σε 21,4% το 2010. Η αποτύπωση των συνθηκών διαβίωσης αποδίδεται καλύτερα από το δείκτη απόλυτης φτώχειας που από 16,4% αυξήθηκε σε 22% το διάστημα 2008-2010. Το χάσμα φτώχειας μας δείχνει ότι ένας στους δύο φτωχούς διαθέτει εισόδημα λιγότερο από 73,9% του ορίου φτώχειας και αποτυπώνεται με αυξητικές διαθέσεις για τα επόμενα χρόνια. Οι μισθοί και το κόστος εργασίας ως βασικά χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας προσδιορίζουν τη ζήτηση από τις επιχειρήσεις και την προσφορά εργασίας από τους εργαζόμενους.

Figure 2.2.13: Average compensation per employee, 2008 and 2009 (EUR)

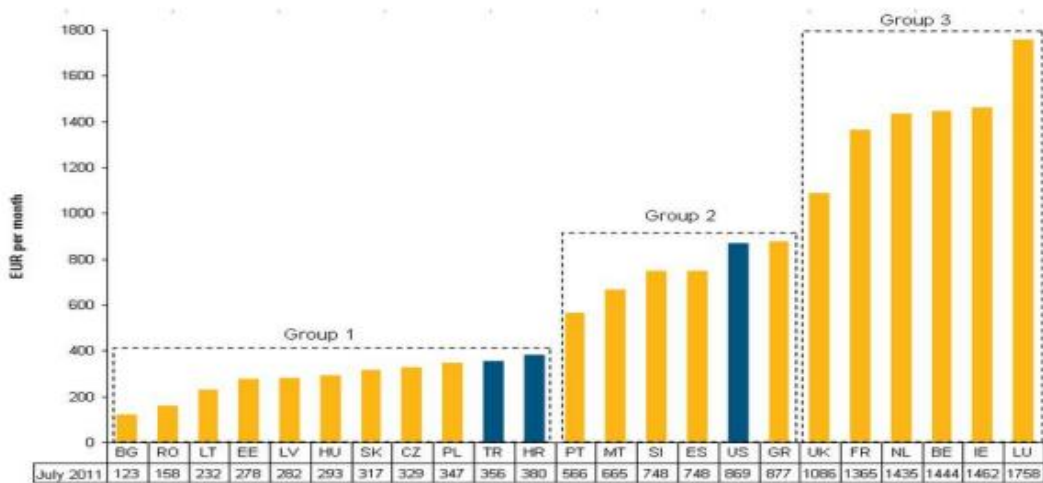
Διάγραμμα 3: Μέσος μισθός στις χώρες μέλη της E.E.

Πηγή: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GK-10-001/EN/KS-GK-10-001-EN.PDF

Τα τελευταία χρόνια οι κατώτατοι μισθοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση εμφάνισαν αυξητική τάση βελτιώνοντας την αγοραστική δύναμη. Η τάση αυτή ωστόσο στις αρχές του 2008 φαίνεται να ανατρέπεται λόγω της αύξησης των τιμών των καταναλωτικών ειδών και της εμφάνισης της χρηματοοικονομικής κρίσης στην πραγματική οικονομία. Οι μισθοί δέχτηκαν τις μεγαλύτερες αρνητικές επιδράσεις. Χώρες όπως η Ιρλανδία, Τσεχία, Βουλγαρία, Βαλτικές Χώρες και Ρουμανία δέχτηκαν τη σταθεροποίηση των μισθών με πάγωμα σε αντίθεση με χώρες όπως η Βρετανία, Ολλανδία, Γαλλία που παρουσίασαν μικρού μεγέθους μισθολογικές αυξήσεις και χώρες όπως η Ισπανία,

Πορτογαλία, Πολωνία, Σλοβενία που η μισθολογική αύξηση ήταν σημαντική παρά την οικονομική κρίση².

Από το διάγραμμα που παρατίθεται παραπάνω φαίνεται πως στην Ελλάδα οι μέσοι μισθοί των εργαζομένων βρίσκονται στο κατώτερο επίπεδο σε σχέση με τους μέσους μισθούς των αναπτυγμένων χωρών. Οι κατώτατες αποδοχές που αντιπροσωπεύουν τις ακαθάριστες αποδοχές (αποδοχές + φόρο + κρατήσεις ασφαλιστικών ταμείων) και ισχύουν σε εθνικό επίπεδο για την πλειονότητα των εργαζομένων, διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα της ευρωπαϊκής ένωσης όπως προκύπτει από έρευνα της Eurostat που διεξήχθη τον Ιούλιο του 2011 και απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα. Οι εθνικές μηνιαίες κατώτατες αποδοχές των 20 εκ των 27 κρατών μελών κυμαίνονται μεταξύ 123 - 1758 ευρώ με χαμηλότερες της Βουλγαρίας και υψηλότερες του Λουξεμβούργου. Οι μισθολογικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών οδηγούν σε άνιση αγοραστική δύναμη.

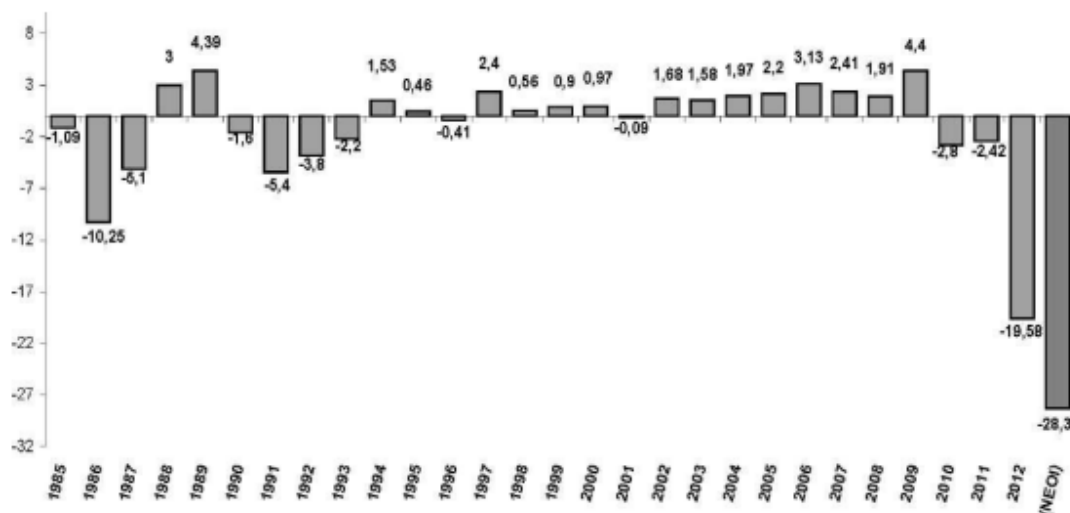

Διάγραμμα 4: Οι μέσοι μισθοί των εργαζομένων

Πηγή: Eurostat

Στη χώρα μας όπως απεικονίζεται και στο παρακάτω διάγραμμα σύμφωνα με την έκθεση της INE (Ινστιτούτο Εργασίας) ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ 2012 οι εξελίξεις των κατώτατων πραγματικών αποδοχών παρουσιάζουν διαχρονικά φθίνουσα πορεία.

² INE-ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ, (2012), *Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση, Ετήσια Έκθεση, 13/01/2013, 10.12 μμ ,σελ.212*

Διάγραμμα 5: Κατώτατες Πραγματικές Αποδοχές

Πηγή: ΙΝΕ-ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Χρ. Τριανταφύλλου). Υπολογισμοί με βάση τις ΕΓΣΣΕ & ΔΑ και το μέσο ΔΤΚ της ΕΛΣΤΑΤ μέχρι 2011. Για το 2012, ΠΥΣ -Μνημόνιο 2 και πρόβλεψη Τράπεζας Ελλάδας για πληθωρισμό 2012.

Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα τα δεδομένα του μπορούμε να τα χωρίσουμε σε τρία διαστήματα:

- 1) 1984-1996 οι πραγματικές κατώτατες αποδοχές στο διάστημα αυτό μειώνονται κατά 20%.
- 2) 1997-2009 οι πραγματικές αποδοχές αυξάνονται κατά 22% άρα αυξάνεται και η αγοραστική δύναμη υπερβαίνοντας συστηματικά τον μέσο πληθωρισμό.
- 3) 2010-2012 οι πραγματικές κατώτατες αποδοχές μειώνονται κατά 5,2% από το 2010-2011 όπου η αγοραστική δύναμη έφτασε τα επίπεδα της περιόδου πριν το 1984, και από 2011- 2012 η αγοραστική δύναμη επιδεινώνεται κατά 22% χαμηλότερα από τα επίπεδα του 1984. Με την εφαρμογή των μέτρων που είναι τα χειρότερα των τελευταίων πενήντα χρόνων εξαθλιώνεται η αμοιβή της εργασίας ως και 50% και διαλύονται οι συλλογικές συμβάσεις. Οι ανειδίκευτοι εργάτες χάνουν κάθε χρόνο τρεις μισθούς, οι απασχολούμενοι με κλαδικές συμβάσεις θα χάσουν το 50% του μηνιαίου μισθού τους και η εργατική νομοθεσία επιστρέφει “στη δεκαετία του 1950”³⁹. Η Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας ανατρέπεται ενώ στο μέλλον σύμφωνα με τα

«μέτρα» αναμένεται ανατροπή σε όλες τις κλαδικές συμβάσεις. Συμβάσεις δυο εκατομμυρίων απασχολούμενων επαναδιαπραγματεύονται τις αποδοχές σε ατομικό και επιχειρησιακό επίπεδο.

Πίνακας 2: Ποσότητα ανέργων που αναζητούν εργασία

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΑΝΕΡΓΟΙ [ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑ]		
	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ >= 12 ΜΗΝΕΣ	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ < 12 ΜΗΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	20,966	26,077	47,043
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	74,463	80,833	155,296
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	12,007	12,970	24,977
ΗΠΕΙΡΟΣ	11,298	13,585	24,883
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	23,669	29,050	52,719
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	2,878	8,566	11,444
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	24,833	29,672	54,505
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	16,685	20,623	37,308
ΑΤΤΙΚΗ	119,644	172,173	291,817
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	11,325	19,208	30,533
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3,700	6,109	9,809
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3,380	9,794	13,174
ΚΡΗΤΗ	11,380	21,348	32,728
ΣΥΝΟΛΟ	336,228	450,008	786,236

Πηγή: <http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/11702>, Στοιχεία Ανεργίας

2.3 Ενιαίο μισθολόγιο

Η φράση «ενιαίο μισθολόγιο» συναντάται στους κόλπους του δημοσίου τομέα στενού και ευρύτερου και σημαίνει ότι είναι κοινό για όλες τις υπηρεσίες του δημοσίου χωρίς όμως αυτό να συμβαίνει στην πραγματικότητα. Οι ανισότητες στις πραγματικές

αποδοχές μεταξύ των υπηρεσιών του δημοσίου είναι μεγάλες. Με την οικονομική κρίση οι αλλαγές που επιφέρει ο Ν.3899/2010 στο ενιαίο μισθολόγιο έρχεται να μετριάσει αυτές τις ανισότητες. Ειδικότερα με την τροποποίηση των Ν.2362/1995 και Ν.3429/2005 151 Ν.Π.Ι.Δ. και ΔΕΚΟ (ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ κτλ.) περιλαμβάνονται στο ενιαίο μισθολόγιο του δημοσίου οργανισμοί, ιδρύματα, επιχειρήσεις που έως σήμερα δεν ανήκαν στους φορείς της γενικής κυβέρνησης και ορίζονται οι ανώτατες αποδοχές στα 1.900 ευρώ.

2.4 Ανεργία

Ως ανεργία χαρακτηρίζεται η κατάσταση κατά την οποία το άτομο παρά την προθυμία, την ικανότητα και τη διαθεσιμότητα που επιδεικνύει να μην μπορεί να βρει εργασία. Από περίοδο σε περίοδο το ποσοστό της ανεργίας μπορεί να διαφέρει καθώς το μέγεθος της ανεργίας ή του εργατικού δυναμικού μεταβάλλεται. Η ανεργία μπορεί να διαχωριστεί σε τέσσερις κατηγορίες: την εποχιακή, την διαρθρωτική, λόγω ανεπαρκούς ζήτησης και στην ανεργία τριβής.

Η εποχιακή ανεργία οφείλεται στην μεταβολή της παραγωγικής δραστηριότητας η οποία συνοδεύεται και από αντίστοιχη μεταβολή στην απασχόληση. Εμφανίζεται κάθε χρόνο και χαρακτηρίζεται από σχετικά μικρή χρονική διάρκεια. Η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται στην δυσαναλογία επαγγελμάτων και ειδικοτήτων μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας. Στην διαρθρωτική ανεργία συμβάλλουν η τεχνολογική ανάπτυξη και η δημιουργία νέων επαγγελμάτων. Η ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης που ονομάζεται αλλιώς και Κεϋνσιανή ανεργία οφείλεται στην μειωμένη οικονομική δραστηριότητα και ύφεση της οικονομίας. Χαρακτηρίζεται από την αδυναμία ζήτησης της οικονομίας να απορροφήσει την προσφερόμενη εργασία και η διάρκεια της εξαρτάται από την ανάκαμψη ή μη της οικονομίας.

Η ανεργία τριβής οφείλεται από τη μια στην αδυναμία απορρόφησης των ανέργων από τις επιχειρήσεις και από την άλλη οφείλεται στην αδυναμία του εργατικού δυναμικού να εντοπίσουν τις προσφερόμενες κενές θέσεις εργασίας. Ως βασικές συνέπειες της ανεργίας μπορούμε να αναφέρουμε την απώλεια της εργασίας των ανέργων στην παραγωγική διαδικασία, την απώλεια εισοδήματος σε ατομικό και οικογενειακό επίπεδο που φέρνει η απώλεια εργασίας και την επιβάρυνση του

κρατικού προϋπολογισμού μέσω παροχής επιδομάτων ανεργίας. Πέρα από τις οικονομικές συνέπειες η ανεργία συμβάλλει στη δημιουργία κοινωνικών προβλημάτων.

Στις παρούσες συνθήκες της οικονομίας μας, όλες οι κατηγορίες της ανεργίας είναι εμφανείς ιδιαίτερα δε της ανεργίας λόγω ανεπαρκούς ζήτησης. Καθώς η παρατεταμένη ύφεση της οικονομίας στην χώρα μας συμβάλλει στην συνεχόμενη αύξηση της ανεργίας με τον άνεργο πληθυσμό να υπερβαίνει κατά 500.000 τον πληθυσμό των εργαζομένων. Όπως προκύπτει από έρευνα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) στοιχεία δείχνουν ότι πάνω από ένα εκατομμύριο άτομα έχουν χάσει την εργασία τους στη χώρα μας και κυρίως νέοι πλήττονται περισσότερο από την ανεργία. Συγκεκριμένα το ποσοστό ανεργίας το Νοέμβριο του 2010 ανέρχονταν στο 13,09% ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2011 στο 20,9% και το Μάρτιο 2012 στο 21,9%. Στο λιανικό εμπόριο προβλέπεται μέσα στο 2012 να χαθούν 100.000 περίπου θέσεις απασχόλησης που προέρχονται από το κλείσιμο πάνω από 60.000 μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Σε ότι αφορά τις ηλικίες που πλήττονται περισσότερο από την ανεργία, τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ δείχνουν ότι οι ηλικίες από 15-24 εμφανίζουν ποσοστό ανεργίας 35,6% το 2010 έναντι 48% τον αντίστοιχο μήνα (Νοέμβριο) του 2011, από 25-34 εμφανίζουν ποσοστό ανεργίας 17,9% το 2010 έναντι 27,8% το 2011, από 35-44 εμφανίζουν ποσοστό ανεργίας 12% το 2010 έναντι 17,8% το 2011, από 45-54 εμφανίζουν ποσοστό ανεργίας 10,1% το 2010 έναντι 15,8% το 2011 και από 55-64 εμφανίζουν ποσοστό ανεργίας 6,8% το 2010 έναντι 10,1% το 2011. Η γυναίκα φαίνεται από την συγκεκριμένη έρευνα να πρωταγωνιστεί στα ποσοστά των ανέργων και την πρωτιά σε επίπεδο περιφέρειας την κατέχει η “Ανατολική-Κεντρική - Μακεδονία και Θράκη με ποσοστό 23,8%”. 40 Από στοιχεία του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού έχουμε την παρακάτω απεικόνιση των ανέργων σε επίπεδο περιφέρειας:

Πίνακας 3: Στοιχεία ανεργίας ανά περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΑΝΕΡΓΟΙ [ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑ]		
	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ≥ 12 ΜΗΝΕΣ	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ < 12 ΜΗΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	20,966	26,077	47,043
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	74,463	80,833	155,296
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	12,007	12,970	24,977
ΗΠΕΙΡΟΣ	11,298	13,585	24,883
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	23,669	29,050	52,719
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	2,878	8,566	11,444
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	24,833	29,672	54,505
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	16,685	20,623	37,308
ΑΤΤΙΚΗ	119,644	172,173	291,817
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	11,325	19,208	30,533
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3,700	6,109	9,809
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3,380	9,794	13,174
ΚΡΗΤΗ	11,380	21,348	32,728
ΣΥΝΟΛΟ	336,228	450,008	786,236

Πηγή: <http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/11702>, Στοιχεία Ανεργίας
Νοεμβρίου 2012

2.5 Μετανάστευση

Με τον όρο της μετανάστευσης αναφερόμαστε στη γεωγραφική μετακίνηση των ανθρώπων και καθορίζεται από διάφορους παράγοντες. Οι παράγοντες άλλοτε είναι φυσικοί, πολιτικοί, ψυχολογικοί, κοινωνικοί και κυρίως στις μέρες μας οικονομικοί. Στους οικονομικούς παράγοντες συγκαταλέγεται η υποαπασχόληση, η ανεργία, οι χαμηλές αμοιβές σε σχέση με την παρεχόμενη εργασία κ.α.

Όπως τα προϊστορικά χρόνια οι άνθρωποι μετακινούνταν από τόπο σε τόπο για λόγους επιβίωσης, έτσι και σήμερα όταν μέσα από το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζει και κινείται το άτομο, δεν του παρέχεται η δυνατότητα εκπλήρωσης των επιδιώξεων και ικανοποίησης των φιλοδοξιών, τότε το άτομο μετακινείται στο εσωτερικό της χώρας του ή στο εξωτερικό για αναζήτηση καλύτερης τύχης.

Οι νέοι της Ελλάδας ζητούν την τύχη τους και διέξοδο από την ανεργία στο εξωτερικό. Η απογοήτευση από την ελληνική οικονομία με την παρατεταμένη ύφεση, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και τις χαμηλές αμοιβές, παροτρύνουν το νέο επιστημονικό προσωπικό της χώρας μας που βλέπει δυσοίωνα το μέλλον του να στραφεί στην μετανάστευση. Η κρίση αυξάνει κάθετα την ανεργία των νέων. Υπολογίζεται ότι οι άνεργοι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα αγγίζουν το 30% έναντι 14% του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Με τη στροφή των νέων και πτυχιούχων για εύρεση εργασίας εκτός συνόρων αποθαρρύνεται η οικονομική ανάκαμψη της χώρας μας καθώς με τη φυγή ενός σημαντικού εργατικού δυναμικού, η χώρα φτωχαίνει όχι μόνο λόγω δημοσιονομικού ελλείμματος αλλά κυρίως από τις εφαρμοσμένες πολιτικές οι οποίες συμβάλλουν απαξιώνοντας και διώχνοντας τις περισσότερες φορές τα πιο ικανά παιδιά της. Τα οξυμένα επίσης κύματα απολύσεων στις μέρες μας αναγκάζουν τους έλληνες να μεταναστεύσουν.

Σύμφωνα με έρευνα του ομίλου Adecco σχετικά με τις τάσεις απασχόλησης στην Ελλάδα, προέκυψε ότι μεγάλο ποσοστό Ελλήνων που βρίσκονται στην κατάλληλη ηλικία για εργασία ζητούν να απασχοληθούν στο εξωτερικό. Το δείγμα των ερωτηθέντων αποτελείται από άνεργους κατά 39%, από εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης κατά 48% και από εργαζόμενους μερικής απασχόλησης κατά 13%. Από το σύνολο των ερωτηθέντων το 49% δήλωσε ότι το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ψάχνει να εργαστεί στο εξωτερικό ενώ το 3% των ερωτηθέντων έχουν ήδη προταθεί για εργασία στο εξωτερικό και το 30% δηλώνει ότι τουλάχιστον άλλο ένα μέλος της οικογένειας προτίθεται να απασχοληθεί στο εξωτερικό. Το σημαντικότερο κίνητρο σύμφωνα με την έρευνα για αναζήτηση εργασίας στο εξωτερικό, αποτελούν τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας και η ύφεση λόγω κρίσης. Από τους ερωτηθέντες το 36% δηλώνει

τη βούληση για μετανάστευση προβάλλοντας ως σημαντικό λόγο την έλλειψη πρόσβασης ή επανατοποθέτησης στην αγορά εργασίας, το 29% ότι δεν υπάρχει προοπτική απασχόλησης και το 12% προβάλλει τους μειωμένους μισθούς που ισχύουν στην Ελλάδα. Η αναζήτηση εργασίας στο εξωτερικό προσβλέπει κατά 63% στις υψηλές αμοιβές, το 58% στην υψηλή ποιότητα διαβίωσης και το 47% προσβλέπει στην αξιοκρατία που επικρατεί στον χώρο εργασίας. Σχετικά με το ύψος του μισθού το 29% των ερωτηθέντων θα ήθελε ποσό 2.000 ευρώ, το 28% θα ήθελε ποσό 1.500 ευρώ για μετοίκιση. Επίσης η έρευνα αναφέρει ότι το 30% των ανέργων αποτελείται από πρώην εργαζόμενους που βρέθηκαν εκτός εργασίας μετά από διακοπή και παραμένουν στο καθεστώς ανεργίας για τουλάχιστον δύο έτη. Ως επιθυμητοί προορισμοί μετανάστευσης προβάλλονται οι Ευρωπαϊκές αναπτυγμένες χώρες π.χ. Γερμανία, Γαλλία κλπ. με ποσοστό 70%, οι χώρες εκτός ευρωπαϊκής ένωσης π.χ. Αυστραλία, Αμερική κτλ. κατά 45% και μόλις το 12% στρέφεται σε χώρες εκτός ευρωπαϊκής ένωσης π.χ. Αραβικές χώρες³.

³ Εργασία στο εξωτερικό αναζητούν σχεδόν οι μισοί από τους Έλληνες σε παραγωγική ηλικία, <http://news.in.gr>, 13/01/2013

Κεφάλαιο 3: Η αγορά εργασίας της Πληροφορικής στην Ελλάδα

3.1 Ανάπτυξη των επαγγελματιών Πληροφορικής στις Η.Π.Α.

Αφετηρία της μελέτης αποτέλεσε η υπόθεση ότι η παρουσία σε έναν επιστημονικό κλάδο νέων γνωστικών αντικειμένων, η έμφαση στη θεωρία, η διαφοροποίηση και οι λεπτές διακρίσεις μεταξύ των γνωστικών αντικειμένων είναι χαρακτηριστικά δυναμικής ανάπτυξης του κλάδου αυτού. Είναι χαρακτηριστικός ο εμπλουτισμός των περισσότερων γνωστικών αντικειμένων (π.χ. των αλγορίθμων, της γλώσσας μηχανής, των γλωσσών προγραμματισμού) με νέα αντικείμενα, η εισαγωγή προχωρημένων (π.χ. προσομοίωση, μοντέλα) και θεωρητικών αντικειμένων (π.χ. θεωρία αλγορίθμων, αυτοματισμού, υπολογισμού) αλλά και η διαφοροποίηση άλλων (π.χ. οι βάσεις δεδομένων, η τεχνητή νοημοσύνη και τα γραφικά γίνονται αυτοτελή αντικείμενα). Μία δεύτερη υπόθεση αφορούσε τη σχέση της παρεχόμενης γνώσης με την αγορά εργασίας: Η παρεχόμενη γνώση είναι επαρκής για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας όταν παρέχεται μέσα από ένα ιεραρχημένο σύστημα, τα διάφορα επίπεδα του οποίου αντιστοιχούν σε διαφορετικά επίπεδα προσόντων που απαιτούνται στην αγορά εργασίας.

Με άλλα λόγια, αντιστοιχία επιστημονικού κλάδου και αγοράς εργασίας σημαίνει ότι τα γνωστικά αντικείμενα που αντιστοιχούν σε μεγαλύτερη ζήτηση στην αγορά εργασίας παρέχονται στο κοινότερο επίπεδο του εκπαιδευτικού συστήματος ενώ τα προχωρημένα γνωστικά αντικείμενα που διαμορφώνουν ως ένα βαθμό τις τάσεις της αγοράς παρέχονται στο ανώτατο επίπεδο του συστήματος. Η υπόθεση αυτή οδήγησε στη μελέτη των τίτλων που χορηγούν εκπαιδευτικά ιδρύματα που παρέχουν γνώση στο συγκεκριμένο κλάδο. Διαπιστώθηκε ότι στα κολλέγια υπήρξε μετατόπιση του ενδιαφέροντος από τη θεωρία προς τις εφαρμογές ενώ υπήρξε σημαντική αύξηση της παρακολούθησης προχωρημένων γνωστικών αντικειμένων σε πτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο από το 80% της δεύτερης ηλικιακής ομάδας.

Η μείωση στην παρακολούθηση εισαγωγικών μαθημάτων στο ίδιο επίπεδο ερμηνεύεται από το γεγονός ότι στη δεκαετία του '80 η πληροφορική είχε ήδη εισαχθεί ως μάθημα στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου θα το είχαν παρακολούθησει οι μετέπειτα προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του κλάδου.

Πρέπει να σημειωθεί επίσης και η αύξηση του ποσοστού σπουδαστών άλλων ιδρυμάτων που παρακολούθησαν μαθήματα πληροφορικής στη δεκαετία του '80. Με τις παραπάνω διαπιστώσεις συνάδει η αύξηση του αριθμού πτυχιούχων πληροφορικής από 1,4% στην πρώτη ηλικιακή ομάδα σε 6,1% στη δεύτερη (Πίνακας 4).

Πίνακας 4: Αλλαγές στο ποσοστό των πτυχιούχων πληροφορικής των δύο ομάδων στο διάστημα 1972-1993. Η διαφορά είναι εντυπωσιακή.

Πτυχίο	Ομάδα Α: 1072-1984			Ομάδα Β: 1982-1993		
	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Επιστήμη Η/Υ	0.9	0.2	0.6	5.6	3.0	4.2
Προγραμματισμός Η/Υ	-	0.1	< 0.1	0.2	0.1	0.1
Μηχανική Η/Υ	0.3	0.0	0.2	1.1	0.1	0.6
Επιχειρησιακή Έρευνα	0.2	0.1	0.1	1.5	0.7	1.1
Σύνολο	1.4%	0.4%	1.0%	8.2%	4.0%	6.1%

Επίσης το ποσοστό πτυχιούχων άλλων επιστημονικών κλάδων που παρακολούθησαν μαθήματα πληροφορικής στη διάρκεια των σπουδών τους αυξήθηκε κατά 13,8% μεταξύ των δύο ηλικιακών ομάδων. Μάλιστα, 57% αυτών απασχολούνταν σε επαγγέλματα σχετικά με την πληροφορική (Πιν. 5). Αυτό δείχνει με χαρακτηριστικό τρόπο την αυξανόμενη ζήτηση γνώσεων πληροφορικής στην αγορά εργασίας. Βλέπουμε λοιπόν ότι οι υποθέσεις εργασίας για την ύπαρξη και ανάπτυξη ενός ώριμου επιστημονικού κλάδου που εκτέθηκαν παραπάνω, στην περίπτωση της πληροφορικής επιβεβαιώθηκαν πλήρως. Μία δυσαρμονία παρουσιάζεται μόνο στην περίπτωση του περιεχομένου των εθνικών εξετάσεων για την επιλογή των υποψηφίων φοιτητών πληροφορικής από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας 74 εκπαίδευσης. Η επιτυχία στις εξετάσεις ως προϋπόθεση εισαγωγής παρουσίασε μείωση κατά 26% στα προγράμματα διδακτορικού διπλώματος και κατά 9% στα προγράμματα Master's. Σε έρευνα του

Συμβουλίου Εξετάσεων που διεξήχθη το 1994, περίπου 40% των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που δεν χρησιμοποιούσαν την εθνική εξέταση προς επιλογή των υποψηφίων φοιτητών απέδωσαν το γεγονός σε λόγους περιεχομένου της εξέτασης.

Φαίνεται λοιπόν ότι οι εθνικές εξετάσεις δεν παρακολουθούν τις εξελίξεις στον τομέα της πληροφορικής ούτε ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Γενικότερα όμως φαίνεται πως τέτοιου είδους εξετάσεις δεν συλλαμβάνουν τη δημιουργικότητα που απαιτείται από τον εργαζόμενο σε συναφή με την πληροφορική επαγγέλματα στο χώρο εργασίας του.

3.2 Ανάπτυξη των επαγγελμάτων Πληροφορικής στην Ελλάδα

Σε έρευνα έλαβε χώρα από το Σεπτέμβριο του 2011 μέχρι και τον Ιανουάριο του 2012 και απευθυνόταν σε όλους τους αποφοίτους των οχτώ προπτυχιακών τμημάτων του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών από το 2001 έως και το Α' εξάμηνο του 2011 (απόφοιτοι Ιανουαρίου και Ιουνίου 2011) βάσει των στοιχείων που δόθηκαν από την κεντρική υπηρεσία μηχανοργάνωσης του πανεπιστημίου.

Τα τμήματα είναι τα εξής: Πληροφορικής, Μάρκετινγκ, Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων (ΟΔΕ), Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών (ΔΕΟΣ), Στατιστικής, Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής (ΛΟΧΡΗ), Οικονομικών Σπουδών και Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας (ΔΕΤ). Στο τμήμα της Πληροφορικής, ένας στους δύο ερωτώμενους είχε επιλέξει την κατεύθυνση των Υπολογιστικών Μαθηματικών και Επιστημονικών Υπολογισμών. Ακολουθούν η κατεύθυνση των Πληροφοριακών Συστημάτων και Ασφάλειας με ποσοστό 21% και οι υπόλοιπες κατευθύνσεις με χαμηλότερα ποσοστά.

Διάγραμμα 6: Κατανομή αποφοίτων Πληροφορικής του ΟΙΠΑ

Για την ανάλυση της παρουσίας των επαγγελματιών πληροφορικής στην ελληνική αγορά εργασίας εφαρμόστηκε μία νέα δισταδιακή ερευνητική μεθοδολογία από τους Βασίλη Κώστογλου και Κέρστιν Σιάκα. Το πρώτο στάδιο υπήρξε προπαρασκευαστικό για την πραγματοποίηση της μετέπειτα κύριας έρευνας, ενώ το δεύτερο που περιγράφεται σε αυτή την εργασία συνίσταται στη διεξαγωγή εθνικής έρευνας πεδίου.

Αντικείμενα της ανάλυσης αποτελούν τα 30 επαγγέλματα πληροφορικής που προέκυψαν από την προπαρασκευαστική έρευνα. Εξετάζονται διεξοδικά δύο κύριες παράμετροι: α) η απασχόληση προσωπικού ΤΠΕ ανά επάγγελμα, η οποία 'φωτογραφίζει' τη διασπορά του στην αγορά εργασίας και β) οι εκτιμήσεις της αγοράς για το βαθμό ευκολίας ή δυσκολίας εξεύρεσης ειδικευμένου προσωπικού ανά επάγγελμα. Επιχειρούνται επίσης κατηγοριοποιήσεις των επαγγελματιών πληροφορικής ανάλογα τόσο με το βαθμό ύπαρξής τους στην αγορά εργασίας, όσο και με την ταυτότητα και το πλήθος των χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων που επιδρούν στη διασπορά τους.

Ο βαθμός της ευκολίας ή δυσκολίας εύρεσης εξειδικευμένου προσωπικού σε ένα επάγγελμα αποτελεί ένα σημαντικό κριτήριο για την αξιολόγησή του, όσον αφορά

στις επαγγελματικές προοπτικές αυτών που αποφάσισαν να το ακολουθήσουν. Για τη διερεύνηση αυτής της παραμέτρου χρησιμοποιήθηκε μία 'ερώτηση γνώμης' κλειστού τύπου με τριτοβάθμια κλίμακα. Ο πίνακας παρακάτω περιλαμβάνει τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των απαντήσεων των εταιρειών.

Πίνακας 5: Βαθμός ευκολίας ή δυσκολίας εύρεσης προσωπικού ανά επάγγελμα

α/α	Επάγγελμα πληροφορικής	Εκτίμηση αγοράς εργασίας		
		Εύκολη εύρεση (%) ¹	Ούτε εύκολη ούτε δύσκολη εύρεση (%) ¹	Δύσκολη εύρεση (%) ¹
1	Αναλυτής Βάσεων Δεδομένων	8,0	46,7	45,3
2	Αναλυτής Δικτύων	20,2	48,2	31,6
3	Αναλυτής Επιχειρήσεων	17,9	34,7	47,4
4	Αναλυτής Εφαρμογών	11,9	47,6	40,5
5	Αναλυτής Συστημάτων	14,0	45,8	40,2
6	Αντιπρόσωπος Υποστήριξης Πελατών	26,2	42,9	31,0
7	Διαχειριστής Βάσεων Δεδομένων	20,2	52,9	26,9
8	Διαχειριστής Δικτύων και Συστημάτων	20,8	52,3	26,9
9	Διευθυντής Υπηρεσιών Η/Υ	20,4	45,2	34,4
10	Ειδικός Ανάπτυξης Περιοχών Παγκοσμίου Ιστού	37,3	44,9	17,8
11	Ειδικός Ασφάλειας Βάσεων Δεδομένων	4,7	35,3	60,0
12	Ειδικός Ασφάλειας Υπολογιστών και Δικτύων	7,2	38,1	54,6
13	Ειδικός Γεωγραφικών Πληροφοριακών Συστημάτων	2,0	27,5	70,6
14	Ειδικός Πολυμέσων	31,6	49,4	19,0
15	Ειδικός στις Εφαρμογές Ηλεκτρονικού Εμπορίου	25,8	43,0	31,2
16	Ειδικός στις Ηλεκτρονικές Εκδόσεις	16,7	46,3	37,0
17	Ειδικός Συστημάτων και Εφαρμογών Παγκοσμίου Ιστού	30,7	45,5	23,9
18	Εκπαιδευτής / Καθηγητής	42,7	40,2	17,1
19	Μηχανικός Η/Υ	40,5	42,6	16,9
20	Μηχανικός Τηλεπικοινωνιών και Δικτύων	27,8	46,1	26,1
21	Προγραμματιστής	37,9	42,0	20,1
22	Προγραμματιστής / Αναλυτής Λειτουργικών Συστημάτων	23,4	46,7	29,9
23	Προγραμματιστής Βάσεων Δεδομένων	23,6	47,9	28,6
24	Προγραμματιστής Συστημάτων	19,4	52,7	28,0
25	Σχεδιαστής Πληροφοριακών Συστημάτων	9,0	51,7	38,3
26	Τεχνικός Δικτύων	40,0	45,3	14,7
27	Τεχνικός Η/Υ	58,7	29,9	11,4
28	Υπεύθυνος Έργων Πληροφορικής	13,8	40,0	46,2
29	Υπεύθυνος Τεχνικής Υποστήριξης	28,9	48,8	22,3
30	Χειριστής Εξοπλισμού Η/Υ	72,3	20,4	7,3

¹: Ποσοστό (%) επιχειρήσεων ΤΠΕ που εκτιμά το συγκεκριμένο βαθμό ευκολίας / δυσκολίας για εύρεση εξειδικευμένου προσωπικού στο κάθε επάγγελμα.

Το επόμενο στάδιο της ανάλυσης συνίσταται στην ταξινόμηση των επαγγελμάτων ως προς το βαθμό ευκολίας ή δυσκολίας εύρεσης αντίστοιχου προσωπικού. Οι ακόλουθοι πίνακες περιλαμβάνουν αντίστοιχα τα 10 ‘ευκολότερα’ και ‘δυσκολότερα’ στην εύρεση προσωπικού επαγγέλματα πληροφορικής.

Πίνακας 6: Τα 10 πιο εύκολα στην εύρεση επαγγέλματα πληροφορικής

α/α	Επάγγελμα πληροφορικής	Εκτίμηση αγοράς εργασίας ²	Ποσοστό εταιρειών ³
1	Χειριστής Εξοπλισμού Η/Υ	72,3	37,0
2	Τεχνικός Η/Υ	58,7	54,2
3	Εκπαιδευτής/ Καθηγητής	42,7	14,3
4	Μηχανικός Η/Υ	40,5	40,5
5	Τεχνικός Δικτύων	40,0	47,8
6	Προγραμματιστής	37,9	47,2
7	Ειδικός Ανάπτυξης Περιοχών Παγκοσμίου Ιστού	37,3	25,7
8	Ειδικός Πολυμέσων	31,6	12,2
9	Ειδικός Συστημάτων και Εφαρμογών Παγκοσμίου Ιστού	30,7	17,5
10	Υπεύθυνος Τεχνικής Υποστήριξης	28,9	47,2

¹: Σύμφωνα με το βαθμό ευκολίας εξεύρεσης αντίστοιχου επαγγελματία

²: Ποσοστό (%) εταιρειών ΤΠΕ που εκτιμά ότι είναι εύκολο να βρεθεί αντίστοιχος επαγγελματίας

³: Ποσοστό (%) εταιρειών ΤΠΕ, οι οποίες χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο επάγγελμα

Η ανάλυση της χρήσης των επαγγελμάτων πληροφορικής στις επιχειρήσεις ΤΠΕ καθιστά εφικτή μία πρώτη ομαδοποίησή τους. Με βάση το βαθμό διασποράς τους τα επαγγέλματα αυτά διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

1) Επαγγέλματα υψηλής διασποράς Είναι αυτά που συναντώνται τουλάχιστον στο 40% των επιχειρήσεων. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα πέντε πρώτα επαγγέλματα του πίνακα 5.

2) Επαγγέλματα μεσαίας διασποράς Συχνότητα ύπαρξης στις επιχειρήσεις του κλάδου μεταξύ 20% και 40% Μεσαία διασπορά παρουσιάζουν 16 επαγγέλματα (με αύξοντα αριθμό 6 έως και 21 του πίνακα 5).

3) Επαγγέλματα χαμηλής διασποράς Συναντώνται σε λιγότερες από το 20% των επιχειρήσεων ΤΠΕ. Χαμηλή διασπορά παρουσιάζουν τα εννέα τελευταία επαγγέλματα του πίνακα 5. Μία ακόμη σειρά ομαδοποιήσεων των επαγγελμάτων προκύπτει από τη διερεύνηση των επιδράσεων των χαρακτηριστικών του προφίλ των επιχειρήσεων στη διασπορά τους στην αγορά εργασίας.

Μελετήθηκαν οι επιδράσεις τεσσάρων ανεξάρτητων μεταβλητών (έδρα - ηλικία - μέγεθος - εμβέλεια δράσης επιχειρήσεων) σε 30 εξαρτημένες μεταβλητές (βαθμοί διασποράς επαγγελμάτων). Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκαν δύο στατιστικοί έλεγχοι: ο έλεγχος χ^2 για την εύρεση των στατιστικά σημαντικών επιδράσεων και ο υπολογισμός των συντελεστών συσχέτισης του Spearman για τον προσδιορισμό των τυχόν υφιστάμενων τάσεων. Ανάλογα με τον αριθμό των ανεξάρτητων μεταβλητών που επιδρούν στο βαθμό διασποράς τους στην αγορά εργασίας, τα επαγγέλματα ΤΠΕ ταξινομούνται στις ακόλουθες πέντε κατηγορίες:

- **1η κατηγορία επαγγελμάτων πληροφορικής** (επτά επαγγέλματα): Δεν επηρεάζονται από καμία ανεξάρτητη μεταβλητή. Η διασπορά τους στις επιχειρήσεις ΤΠΕ είναι ομοιόμορφη. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα επτά επαγγέλματα του πίνακα 8.

Πίνακας 7: Τα 10 πιο δύσκολα στην εύρεση επαγγέλματα πληροφορικής

α/α	Επάγγελμα πληροφορικής
1	Αναλυτής Δικτύων
2	Αναλυτής Συστημάτων
3	Διαχειριστής Βάσεων Δεδομένων
4	Ειδικός Ανάπτυξης Περιοχών Παγκοσμίου Ιστού
5	Προγραμματιστής
6	Προγραμματιστής/ Αναλυτής Λειτουργικών Συστημάτων
7	Υπεύθυνος Έργων Πληροφορικής

- **2η κατηγορία επαγγελμάτων πληροφορικής** (13 επαγγέλματα): Επηρεάζονται μόνο από το μέγεθος των επιχειρήσεων. Ο βαθμός χρήσης τους αυξάνεται στις εταιρείες με μεγάλο αριθμό εργαζομένων. Εδώ περιλαμβάνονται τα 13 επαγγέλματα του πίνακα 9.

Πίνακας 8: Επαγγέλματα πληροφορικής με ομοιόμορφη διασπορά στην αγορά εργασίας

α/α	Επάγγελμα πληροφορικής
1	Αναλυτής Βάσεων Δεδομένων
2	Αναλυτής Εφαρμογών
3	Αντιπρόσωπος Υποστήριξης Πελατών
4	Διαχειριστής Δικτύων και Συστημάτων
5	Διευθυντής Υπηρεσιών Η/Υ
6	Ειδικός Ασφάλειας Βάσεων Δεδομένων
7	Ειδικός Ασφάλειας Υπολογιστών και Δικτύων
8	Ειδικός Γεωγραφικών Πληροφοριακών Συστημάτων
9	Ειδικός στις Εφαρμογές Ηλεκτρονικού Εμπορίου
10	Μηχανικός Η/Υ
11	Προγραμματιστής Βάσεων Δεδομένων
12	Τεχνικός Δικτύων
13	Χειριστής Εξοπλισμού Η/Υ

- **3η κατηγορία επαγγελμάτων πληροφορικής** (7 επαγγέλματα) Ο βαθμός υπαρξής τους στην αγορά εργασίας επηρεάζεται από δύο ανεξάρτητες μεταβλητές: το μέγεθος και την ηλικία των επιχειρήσεων (τα δύο πρώτα επαγγέλματα του πίνακα 9) ή τη γεωγραφική εμβέλεια δραστηριοποίησής τους (τα υπόλοιπα πέντε επαγγέλματα του πίνακα 9).

Πίνακας 9: Επαγγέλματα πληροφορικής με ευρύτερη χρήση στις μεγάλες και στις παλαιές ή στις γεωγραφικά ευρέως δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις

a/a	Επάγγελμα πληροφορικής
1	Αναλυτής Βάσεων Δεδομένων
2	Αναλυτής Εφαρμογών
3	Αντιπρόσωπος Υποστήριξης Πελατών
4	Διαχειριστής Δικτύων και Συστημάτων
5	Διευθυντής Υπηρεσιών Η/Υ
6	Ειδικός Ασφάλειας Βάσεων Δεδομένων
7	Ειδικός Ασφάλειας Υπολογιστών και Δικτύων
8	Ειδικός Γεωγραφικών Πληροφοριακών Συστημάτων
9	Ειδικός στις Εφαρμογές Ηλεκτρονικού Εμπορίου
10	Μηχανικός Η/Υ
11	Προγραμματιστής Βάσεων Δεδομένων
12	Τεχνικός Δικτύων
13	Χειριστής Εξοπλισμού Η/Υ

- **4η ομάδα επαγγελματιών πληροφορικής** (2 επαγγέλματα) Ο βαθμός χρήσης τους επηρεάζεται από τρία χαρακτηριστικά των εταιρειών:
 - ✚ «εκπαιδευτής / καθηγητής»: χρησιμοποιείται περισσότερο στις παλαιότερες, μεγαλύτερες και με τοπική εμβέλεια δράσης επιχειρήσεις.
 - ✚ «ειδικός στις ηλεκτρονικές εκδόσεις»: χρησιμοποιείται πιο πολύ στις κεντρικές (αυτές που εδρεύουν στην Αττική), παλαιές και μεγάλες επιχειρήσεις.
- **5η ομάδα επαγγελματιών ΤΠΕ** (1 επάγγελμα). Στη διασπορά αυτού του επαγγέλματος (ειδικός πολυμέσων) επιδρούν όλα τα κύρια χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων.

Περισσότεροι ειδικοί πολυμέσων χρησιμοποιούνται στις κεντρικές, παλαιές, μεγάλες και με ευρεία γεωγραφική εμβέλεια δράσης εταιρείες.

Η παραπάνω μεθοδολογία επικεντρώθηκε στη διερεύνηση ενός σημαντικού συστατικού της ελληνικής αγοράς εργασίας των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών: των επαγγελματιών πληροφορικής. Μελετήθηκαν, μέσω της διεξαγωγής εθνικής έρευνας πεδίου, δύο κύριες παράμετροι των επαγγελματιών, η διασπορά τους στις επιχειρήσεις ΤΠΕ και η εύρεση για απασχόληση αντίστοιχου εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού. Επίσης επιχειρήθηκαν κατηγοριοποιήσεις των επαγγελματιών σύμφωνα με τρία διαφορετικά κριτήρια.

Όσον αφορά στη συνεισφορά αυτής της εργασίας, τα ευρήματά της μπορούν να φανούν χρήσιμα σε μία σειρά φορέων και ατόμων όπως:

- στην ελληνική πολιτεία για την ορθολογικότερη κατανομή των επιμέρους ειδικοτήτων ΤΠΕ που παράγονται από το εκπαιδευτικό σύστημα,
- στους τελειόφοιτους της μέσης και της ανώτατης εκπαίδευσης που αναζητούν ένα επάγγελμα πληροφορικής με ευοίωνες προοπτικές,
- στους νέους επαγγελματίες του κλάδου των ΤΠΕ που φιλοδοξούν να εξειδικευθούν προκειμένου να ‘επιβιώσουν’ επαγγελματικά και να σταδιοδρομήσουν μέσα στο σημερινό ανταγωνιστικό εργασιακό τοπίο και
- στους ερευνητές της αγοράς εργασίας και σε καθέναν που επιθυμεί να ενημερωθεί για την τρέχουσα κατάσταση ενός ραγδαία αναπτυσσόμενου κλάδου, όπως είναι οι ΤΠΕ.

Η πρώτη διαπίστωση που προκύπτει από την ανάλυση είναι η επιβεβαίωση της ανάγκης εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, προκειμένου να βελτιώσει τις επαγγελματικές του προοπτικές. Θεωρήθηκε ότι η ευρεία διασπορά και ο υψηλός βαθμός δυσκολίας εύρεσης αντίστοιχου προσωπικού συνιστούν δύο αξιόπιστα κριτήρια για την επιλογή ενός επαγγέλματος που προσφέρει προοπτικές ευοίωνης σταδιοδρομίας.

Τα χαρακτηριστικά αυτά συγκεντρώνουν επαγγέλματα που σχετίζονται με την τεχνική υποστήριξη, τις βάσεις δεδομένων, τη ασφάλεια και τη διοίκηση. Αυτά τα επαγγέλματα είναι «τεχνικός δικτύων», «υπεύθυνος τεχνικής υποστήριξης», «αναλυτής βάσεων δεδομένων», «υπεύθυνος έργων πληροφορικής» και «ειδικός ασφάλειας

(υπολογιστών και δικτύων ή βάσεων δεδομένων», τα οποία αποτελούν κατά τις συγκριτικά καλύτερες προτεινόμενες επιλογές.

Η κατηγοριοποίηση των επαγγελμάτων ανάλογα με τη διασπορά τους προσφέρει έγκυρη πληροφόρηση για τη σημερινή τους χρήση στην αγορά εργασίας. Η ανάλυση των επιδράσεων των χαρακτηριστικών του προφίλ των εταιρειών ΤΠΕ και οι εξ αυτών κατηγορίες των επαγγελμάτων παρέχουν στους επαγγελματίες του κλάδου επιπλέον πληροφόρηση για την ειδικότητα που επέλεξαν, προκειμένου να αναζητούν πιο προσεκτικά κατάλληλες θέσεις εργασίας αυξάνοντας τις πιθανότητες πρόσληψής τους.

Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία με την οποία πραγματοποιήθηκε η έρευνα, στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, με σκοπό τη διερεύνηση των απόψεων Ελλήνων και Αλλοδαπών Πτυχιούχων Σχολών Πληροφορικής. Πιο συγκεκριμένα γίνεται προσπάθεια να περιγραφούν:

- Ο πληθυσμός της έρευνας
- Η δειγματοληπτική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε
- Οι τεχνικές συλλογής δεδομένων καθώς και οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν τόσο για την ανάπτυξη τους, όσο και για την εξασφάλιση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας τους.
- Οι μέθοδοι και οι διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν για την κωδικοποίηση των δεδομένων και την ανάλυση τους.

Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκε ποσοτική έρευνα και χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο αναρτήθηκε ηλεκτρονικά και κατασκευάστηκε με τη βοήθεια του Google Docs.

Τα Google Docs είναι ένα δωρεάν διαδικτυακό λογισμικό που παρέχει η Google και το οποίο περιλαμβάνει επεξεργαστή κειμένου, υπολογιστικά φύλλα εργασίας, παρουσιάσεις, φόρμες και σχέδια. Το εργαλείο αυτό δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να δημιουργήσει και να εργαστεί πάνω σε αυτά σε πραγματικό χρόνο μαζί με άλλους ανθρώπους, καθώς και να αποθηκεύσετε τα έγγραφά σας και τα άλλα αρχεία σας. Οπότε στην παρούσα εργασία εκμεταλλευτήκαμε τις δυνατότητες του τρέχοντος εργαλείου για να δημιουργήσουμε το ερωτηματολόγιο που θα χρησιμοποιηθεί στην έρευνα και για να συλλέξουμε και να επεξεργαστούμε τα δεδομένα.

Στόχος, της έρευνας είναι να διερευνηθεί η επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των τμημάτων Πληροφορικής που εδρεύουν στην Ελλάδα. Το δείγμα μας συνίσταται από 110 άτομα και τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν την περίοδο 20 Νοεμβρίου 2014 έως 5 Ιανουαρίου 2015. Τα δεδομένα αφού συλλέχτηκαν, αναλύθηκαν με τη βοήθεια του Excel και του στατιστικού πακέτου SPSS 17.

4.1 Ερευνητικά ζητούμενα

Σκοπός και βασικός στόχος της έρευνας, όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, ήταν η διερεύνηση τριών γενικών ερευνητικών ερωτημάτων που σχετίζονται με την απορρόφηση των πτυχιούχων του τμήματος στην αγορά εργασίας. Επιμέρους, τα τρία αυτά ερευνητικά ερωτήματα είναι ο βαθμός ένταξης, η ποιότητα της ένταξης και η διαδικασία της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία. Τόσο το ερωτηματολόγιο όσο και η ανάλυση των αποτελεσμάτων κινήθηκε γύρω από αυτούς τους τρεις αυτούς άξονες αξιολογώντας επιπροσθέτως διάφορους προσδιοριστικούς παράγοντες που ενδεχομένως να επηρέαζαν στατιστικά σημαντικά τα τρία αυτά ερωτήματα.

Για την αξιολόγηση του βαθμού ένταξης των αποφοίτων εξετάσαμε τις αναλογίες απασχολούμενων, ανέργων και μη οικονομικά ενεργών καθώς επίσης και τη σταθερότητα της εργασίας που δήλωσε ο καθένας ότι ασκεί τη στιγμή της έρευνας. Όσον αφορά την ποιότητα ένταξης των αποφοίτων, αυτή εξετάστηκε με ερωτήσεις σχετικά με την ικανοποίηση από την εργασία που δήλωσε το δείγμα ότι επαγγέλλεται. Συγκεκριμένα θέσαμε και αξιολογήσαμε τα ερωτήματα σχετικά με το ωράριο εργασίας, το ύψος της αμοιβής που προέρχεται από την εργασία, τις επαγγελματικές προοπτικές που χαρακτηρίζουν την εργασία, την αντιστοιχία των σπουδών με το αντικείμενο εργασίας και τέλος την σαφή οριοθέτηση της εργασίας από τη προσωπική ζωή.

Επίσης σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως για την αξιολόγηση της ύπαρξης προσδιοριστικών παραγόντων για την μετάβαση, ελέγξαμε τις υποθέσεις εργασίας ως προς τον βαθμό πτυχίου, την εργασιακή εμπειρία κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών, την καθυστέρηση ολοκλήρωσης των σπουδών και τις ξένες γλώσσες.

Τέλος να αναφέρουμε πως η στατιστική επεξεργασία και η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε ως προς τους τρεις άξονες που αναφέρθηκαν παραπάνω. Σημαντικό θεωρήσαμε, να συγκρίνουμε τα αποτελέσματα της έρευνας μας με την

παλιότερη έρευνα ως προς τα αποτελέσματα της τελευταίας για τις σχολές Πληροφορικής.

4.2 Μέθοδοι Συλλογής Δεδομένων

Η συντάκτρια της παρούσας εργασίας βρέθηκε στο δίλλημα της επιλογής μεθόδου συλλογής των δεδομένων που θα έπρεπε να αναλύσει. Η μέθοδος έρευνας που θα ακολουθήσει ένας ερευνητής προσδιορίζεται κατά ένα μεγάλο βαθμό από το είδος των αποτελεσμάτων που θέλει να εξάγει. Όταν στόχος του ερευνητή είναι η αναζήτηση επιστημονικά έγκυρων απαντήσεων στα ερωτήματα που έχει θέσει και η αμερόληπτη γενίκευση των αποτελεσμάτων του, τότε ο ερευνητής θα αξιοποιήσει μεθόδους ποσοτικής έρευνας. Στην αντίθετη περίπτωση που στόχος του είναι η κατανόηση της ανθρώπινης εμπειρίας, χωρίς να αποσκοπεί στην γενίκευση των αποτελεσμάτων τότε ο ερευνητής θα αξιοποιήσει μεθόδους ποιοτικής έρευνας (Mason 2003).

Κάθε μια από τις παραπάνω προσεγγίσεις, ποσοτική και ποιοτική, έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά. Όσον αφορά στα χαρακτηριστικά των ποσοτικών μεθόδων αυτά είναι:

- η σταθερή και δύσκαμπτη δομή,
- η σύνδεση δύο ή περισσότερων μεταβλητών,
- η δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου μέρους του πληθυσμού,
- η δυνατότητα ανάδειξης γενικών τάσεων στον πληθυσμό,
- η πεποίθηση ότι οι θεωρητικές υποθέσεις υποβάλλονται σε πιο αυστηρό και έγκυρο έλεγχο,
- η μέτρηση θεωρητικών εννοιών μέσω εργαλείων (π.χ. ερωτηματολόγιο),
- η ταχεία διεκπεραίωση της στατιστικής επεξεργασίας των δεδομένων,
- η πειθαρχία στη θετικιστική σκέψη: (Οι θεωρίες εκτίθενται σε έλεγχο με εμπειρικά δεδομένα και επαληθεύονται ή όχι με συστηματικές και ακριβείς μετρήσεις).

Όσον αφορά στα χαρακτηριστικά των ποιοτικών μεθόδων (Παρασκευόπουλος 1993), αυτά είναι τα εξής:

- η ευέλικτη δομή, η οποία επιτρέπει αλλαγές στα ερωτήματα που τίθενται, στο δείγμα που χρησιμοποιείται, καθώς και στον τρόπο που συλλέγονται τα δεδομένα.
- η διαμόρφωση και συγκεκριμενοποίηση του θέματος με την εξέλιξη της έρευνας,
- η μελέτη μικρού αριθμού περιπτώσεων,
- η διαμόρφωση ολικής εικόνας για κάθε περίπτωση και η ανεύρεση των κοινών τους στοιχείων,
- η μη ανάδειξη γενικών τάσεων,
- η κατασκευή αναπαραστάσεων της κοινωνικής πραγματικότητας,
- η επισήμανση του ιστορικού και κοινωνικού πλαισίου για την ερμηνεία των παρατηρούμενων συμπεριφορών.

Έχοντας τα παραπάνω υπόψη της, η συντάκτρια επέλεξε να ακολουθήσει μία ποσοτική προσέγγιση, διότι ήθελε να αναδείξει το αποτέλεσμα της ανάλυσης των δεδομένων μέσα από στατιστική μελέτη. Συγκεκριμένα επέλεξε να συντάξει ερωτηματολόγια που θα συμπληρωθούν από εύλογο αριθμό συμμετεχόντων, ικανό να θεωρεί η παρούσα εργασία αξιόλογη. Όσο μεγαλύτερο είναι το δείγμα που χρησιμοποιείται σε τέτοιου είδους έρευνες, τόσο πιο αξιόπιστα είναι τα αποτελέσματα που εξάγονται.

4.3 Ερωτηματολόγιο

Το πρώτο μέλημα της ανάπτυξης ενός ερωτηματολογίου είναι να ανταποκρίνεται το περιεχόμενό του στους στόχους της σύνταξης του, προκειμένου να καταστεί σημαντικό ερευνητικό εργαλείο. Για το λόγο αυτό η σύνταξη του στηρίχθηκε στον τρόπο με τον οποίο είχαν διατυπωθεί, τόσο τα ερευνητικά ερωτήματα, όσο και οι ερευνητικές υποθέσεις κατά τη φάση δόμησης της έρευνας. Από τα ερευνητικά ερωτήματα και τις ερευνητικές υποθέσεις διατυπώθηκαν μετρήσιμοι στόχοι οι οποίοι

αποτελέσαν τη βάση για τη δόμηση του ερωτηματολογίου. Μέσα από τη μεθοδολογία ανάπτυξης του ερωτηματολογίου αναμενόταν να επιτευχθεί ο προσδιορισμός των πιο πρόσφορων λεκτικών διατυπώσεων, ώστε να διερευνάται με ακρίβεια το ζητούμενο και να γίνεται κατανοητή η ερώτηση στους συμμετέχοντες στην έρευνα. Αυτό είναι απαραίτητο τόσο για τη καταγραφή των απόψεων των ερωτώμενων όσο και για την ανίχνευση των στάσεων τους σε σχέση με το προς μελέτη θέμα.

Οι κλειστές ερωτήσεις προτιμήθηκαν κατά τη σύνταξη του τελικού ερωτηματολογίου, επειδή είναι πιο εύκολο να απαντηθούν από άποψη ταχύτητας, γεγονός που εξασφαλίζει περισσότερες απαντήσεις σε δεδομένο χρόνο. Παράλληλα γίνεται πιο εύκολα η στατιστική επεξεργασία. Επίσης ο ερευνητής εστιάζει την προσοχή του σε αυτό που θέλει να μάθει.

Το ερωτηματολόγιο της εργασίας χωρίζεται σε τέσσερις βασικούς άξονες. Ο πρώτος άξονας είναι τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματός μας τα οποία πρέπει να καταγράψουμε προκειμένου να προσδιορίσουμε την ταυτότητά του. Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου αφορά και συμπληρώνεται μόνο από τους απασχολούμενους συμμετέχοντες. Το μέρος αυτό συνίσταται από 12 ερωτήματα και περιλαμβάνει ερωτήματα, όπως το είδος απασχόλησης, αν η εργασία ανταποκρίνεται στις σπουδές του συμμετέχοντα, τον τρόπο εύρεσης της συγκεκριμένης εργασίας, το ύψος των αμοιβών, αν οι συμμετέχοντες είναι ευχαριστημένοι από τις συνθήκες εργασίας τους και για ποιο λόγο θα έμπαιναν στη διαδικασία να αλλάζουν εργασία. Το τρίτο μέρος αφορά τους συμμετέχοντες που είναι αυτοαπασχολούμενοι και περιλαμβάνει 5 ερωτήσεις, οι οποίες σχετίζονται με το αν η επιχείρηση είναι οικογενειακή ή όχι, τον τρόπο άντλησης των κεφαλαίων, τον αριθμό απασχολούμενων στην επιχείρηση, τα κέρδη της επιχείρησης και το αν ο συμμετέχοντας είναι ευχαριστημένος από αυτήν την επιχειρηματική του κίνηση.

Το τέταρτο και τελευταίο μέρος αφορά τους άνεργους αποφοιτήσαντες και συμμετέχοντες. Το μέρος αυτό απαρτίζεται από 9 ερωτήματα, που αφορούν τη διάρκεια που δεν εργάζεται ο συμμετέχοντας, τους λόγους που θεωρεί ότι δεν μπορεί να βρει εργασία και με ποιον τρόπο προσπαθεί να αντιμετωπίσει το ζήτημα αυτό.

Οι ερωτήσεις επί τα ο πλείστον είναι κλειστές για τους λόγους που αναφέραμε παραπάνω, αλλά περιλαμβάνονται και ερωτήματα ανοικτού τύπου. Στην αρχή του

ερωτηματολογίου παρατέθηκε εισαγωγικό σημείωμα, στο οποίο ενημερώνόταν ο συμμετέχων σχετικά με το σκοπό της εργασίας. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε παρατίθεται στο παράρτημα της εργασίας.

4.4 Το Δείγμα της Έρευνας

Η δειγματοληπτική έρευνα με ερωτηματολόγια και στατιστικές μεθόδους ανάλυσης είναι η πιο διαδεδομένη μορφή εμπειρικής έρευνας . Η τυποποίηση των στοιχείων που συλλέγονται, η δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου μέρους του πληθυσμού, η επιδεκτικότητα των στοιχείων σε στατιστικές μεθόδους ανάλυσης για την ανάδειξη γενικών τάσεων καθιστούν την δειγματοληπτική έρευνα την πλέον καθιερωμένη μέθοδο για την μελέτη των κοινωνικών φαινομένων.

Το πρώτο βήμα στην δειγματοληπτική διαδικασία είναι ο προσδιορισμός του πληθυσμού, τον οποίο θα αφορούν τα συμπεράσματα της έρευνας . Η έρευνα απευθύνεται στα άτομα που έχουν σπουδές πάνω στην Πληροφορική. Στην συνέχεια έπρεπε να οριστεί το δείγμα, καθώς ο πληθυσμός είναι πολύ γενικός, αρκεί να αναλογιστούμε πως στη χώρα μας υπάρχουν πολλά τμήματα ΑΕΙ και ΑΤΕΙ με αντικείμενο σπουδών την Πληροφορική.

Επειδή το δείγμα μας είχε προσδιοριστεί εξ αρχής ότι θα προσεγγίζει τους 110 αποφοίτους, καταλήξαμε ότι θα συλλέξουμε ερωτηματολόγια ηλεκτρονικά, μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (όπως το Facebook) και μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποστέλλοντας το ερωτηματολόγιο σε άτομα που γνωρίζαμε εξ αρχής ότι διαθέτουν σχετικές σπουδές.

4.5 Μέθοδος Ανάλυσης Δεδομένων

Τα στοιχεία του δείγματος έτυχαν στατιστικής επεξεργασίας μέσω του προγράμματος SPSS 20, και όλες οι ερωτήσεις έχουν κωδικοποιηθεί σύμφωνα με τη μέθοδο που φαίνεται στο παράρτημα. Για την επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν δύο μέθοδοι:

✚ Ο έλεγχος του X^2 για την επίδραση ανεξάρτητων μεταβλητών στα χαρακτηριστικά του δείγματος.

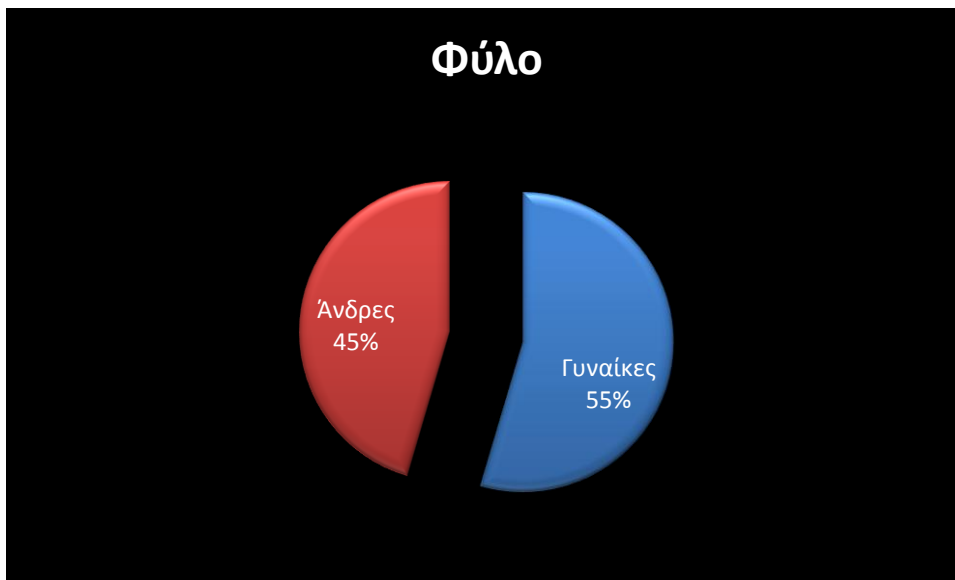
✚ Σύγκριση σχετικών συχνοτήτων εμφάνισης χαρακτηριστικών του δείγματος.

Η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται και δύο μεταβλητές θεωρούνται στατιστικά εξαρτημένες, όταν η στάθμη σημαντικότητας είναι μικρότερη του 0,05 ή του 0,01. Στο κείμενο της παρούσας μελέτης, όταν δεν γίνεται κάποια αναφορά, θεωρούμε ότι οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες. Σε περίπτωση που υπάρχει εξάρτηση αυτό θα αναφέρεται ρητά, και θεωρείται ότι το επίπεδο σημαντικότητας είναι $<0,01$. Σε περίπτωση που το επίπεδο σημαντικότητας είναι $<0,05$ θα υπάρχει επίσης σαφής αναφορά.

Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα

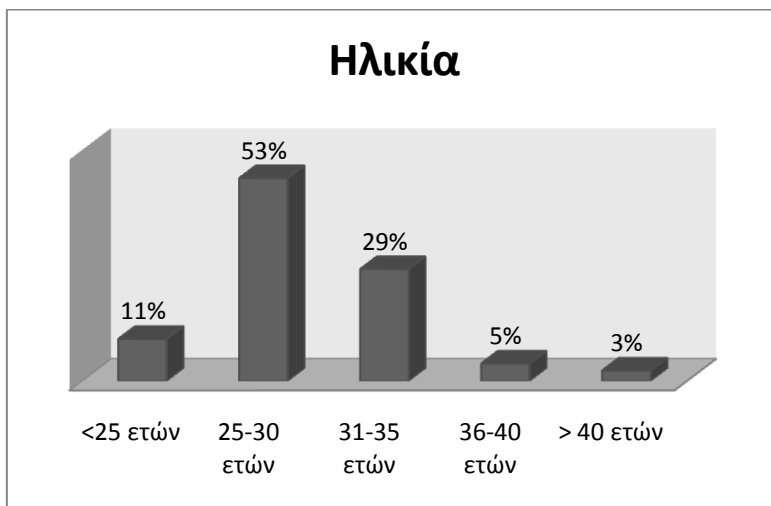
5.1 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Στην έρευνα που πραγματοποιήσαμε συμμετείχαν 110 απόφοιτοι διάφορων τμημάτων ΑΕΙ και ΑΤΕΙ που εδρεύουν στην Ελλάδα. Η πλειοψηφία του δείγματος είναι γυναίκες σε ποσοστό 55% (n=60 άτομα) και το υπόλοιπο 45% είναι άντρες απόφοιτοι (n=50 άτομα).

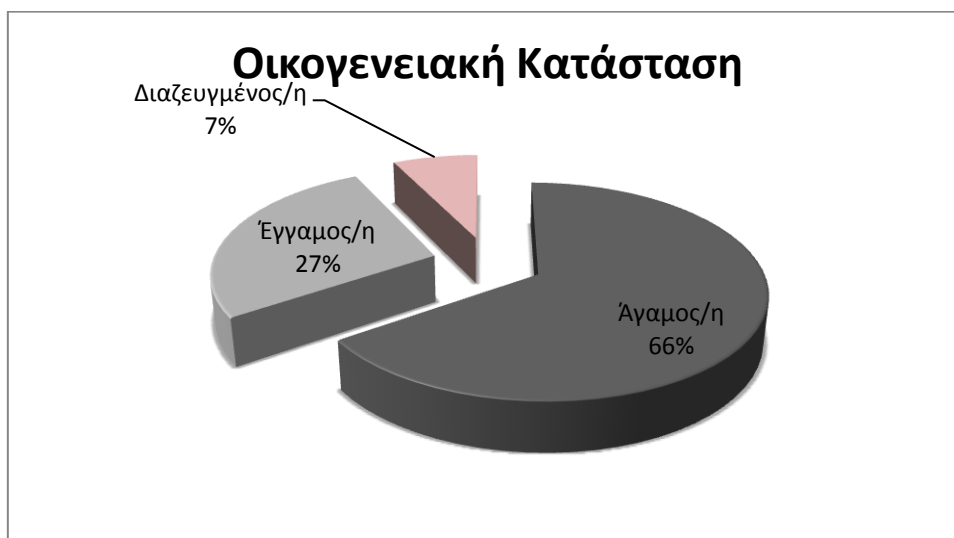
Διάγραμμα 7: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το φύλο

Με κριτήριο την ηλικία διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος είναι από 25-30 ετών σε ποσοστό που προσεγγίζει το 53% (n=58 άτομα). Ακολουθούν τα άτομα που ανήκουν στο ηλικιακό γκρουπ 31-35 ετών σε ποσοστό 29% (n=32 άτομα). Σε πολύ μικρότερο ποσοστό ακολουθούν οι απόφοιτοι ηλικίας μικρότερης από 25 ετών (n=44 άτομα, 11%). και μόλις το 5% (n=5 άτομα) είναι από 36-40 ετών και το 3% (n=3 άτομα) είναι μεγαλύτεροι από 40 ετών.

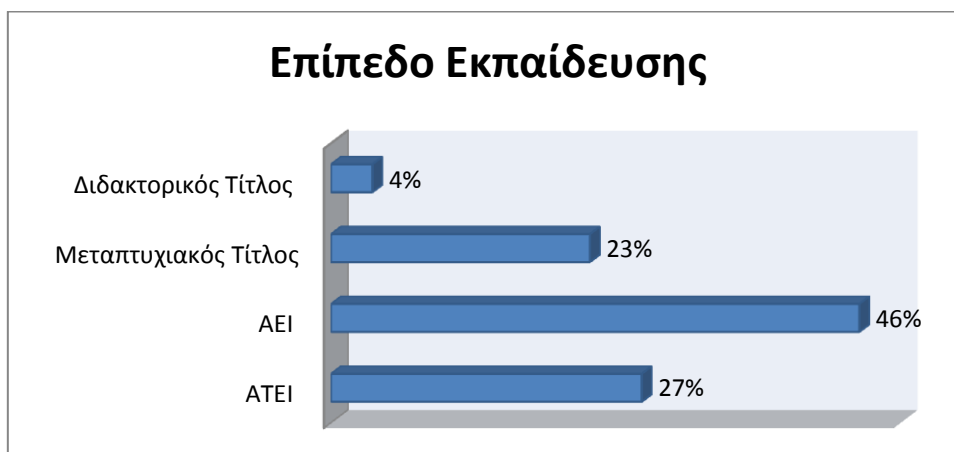
Διάγραμμα 8: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με την ηλικία

Το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων είναι άγαμοι σε ποσοστό 66% (n=72 άτομα) και ακολουθούν οι έγγαμοι συμμετέχοντες σε ποσοστό 27% (n=30 άτομα). Η μειοψηφία του δείγματος είναι διαζευγμένοι σε ποσοστό 7% (n=8 άτομα).

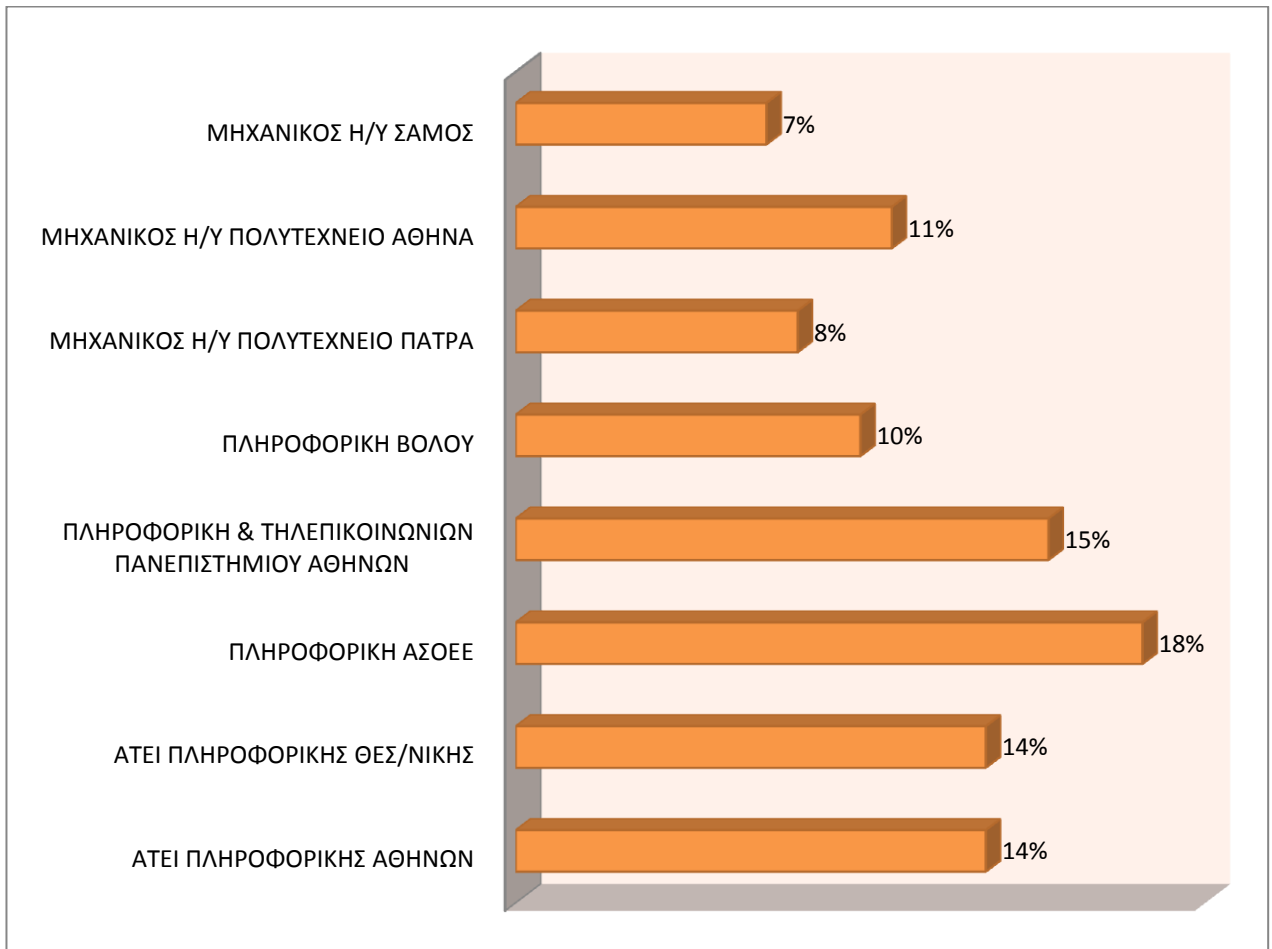
Διάγραμμα 9: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με την οικογενειακή κατάσταση

Το 46% (n=51 άτομα) του δείγματος είναι απόφοιτοι κάποιου ΑΕΙ με αντικείμενο σπουδών την Πληροφορική που εδρεύει στην Ελλάδα. Ακολουθούν οι απόφοιτοι ΑΤΕΙ σε ποσοστό 27% (n=30 άτομα) και οι κάτοχοι Μεταπτυχιακού Τίτλου σε ποσοστό 23% (n=25 άτομα). Μόλις το 4% (n=4 άτομα) των συμμετεχόντων δήλωσαν ότι διαθέτουν διδακτορικό τίτλο.

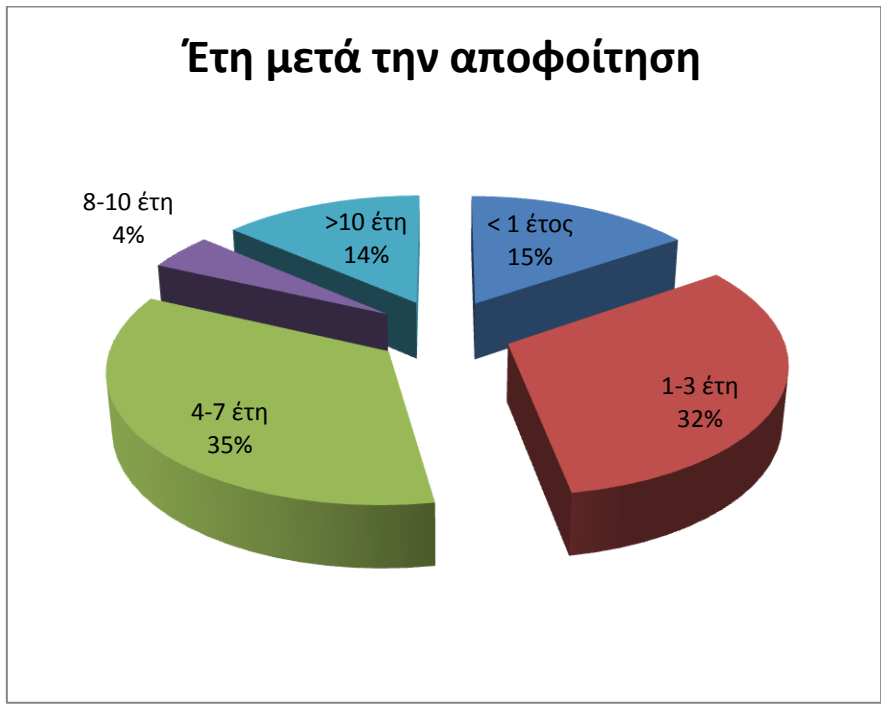
Διάγραμμα 10: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το επίπεδο εκπαίδευσης

Όσον αφορά τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα από τα οποία προέρχονται οι συμμετέχοντες, παρατηρείται ότι η πλειονότητα είναι απόφοιτο του τμήματος Πληροφορικής της ΑΣΟΕΕ σε ποσοστό 18% (n=20 άτομα). Αρκετοί συμμετέχοντες προέρχονται από το Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου Αθηνών (n=17 άτομα, 15%) και από το ΑΤΕΙ Αθηνών και Θεσσαλονίκης (n=15 άτομα, 14% αντίστοιχα), οι Μηχανικοί Η/Υ Πολυτεχνείου Αθηνών (n=12 άτομα, 11%) και Πληροφορική Βόλου (n=11 άτομα, 10%). Σε μικρότερο ποσοστό συμμετέχουν οι Μηχανικοί Η/Υ Πολυτεχνείου Πάτρας και Μηχανικοί Η/Υ Σάμου που προσεγγίζει το 8% (n=9 άτομα) και 7% (n=8 άτομα).

Διάγραμμα 11: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το τμήμα αποφοίτησης

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες έχουν αποφοιτήσει από 4-7 έτη σε ποσοστό 35% (n=38 άτομα), ενώ σε υψηλό ποσοστό συμμετέχουν και όσοι έχουν αποφοιτήσει από 1-3 έτη (n=35 άτομα). Το 15% των συμμετεχόντων έχει αποφοιτήσει σε χρονικό διάστημα που είναι μικρότερο από ένα έτος (n=17 άτομα). Σε μικρότερα ποσοστά συμμετέχουν άτομα που έχουν αποφοιτήσει σε χρονικό διάστημα που ξεπερνάει τα 10 έτη (n=15 άτομα, 14%) και από 8-10 έτη (n=5 άτομα, 4%).

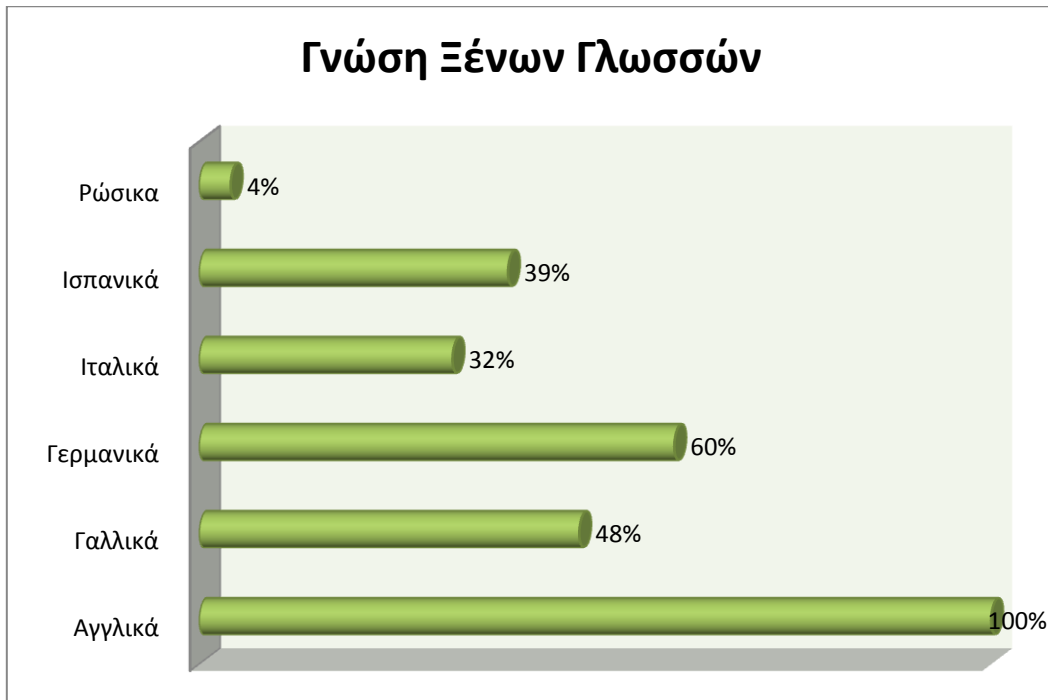
Διάγραμμα 12: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τα έτη που έχουν μεσολαβήσει από την αποφοίτηση

Οι μισοί από τους συμμετέχοντες έχουν αποφοιτήσει με βαθμό «Καλώς» (n=55 άτομα) και ακολουθούν σε ποσοστό 40% όσοι αποφοίτησαν με βαθμό «Λίαν Καλώς» (n=44 άτομα). Μόλις το 10% αποφοίτησε με βαθμό «Άριστα» (n=11 άτομα).

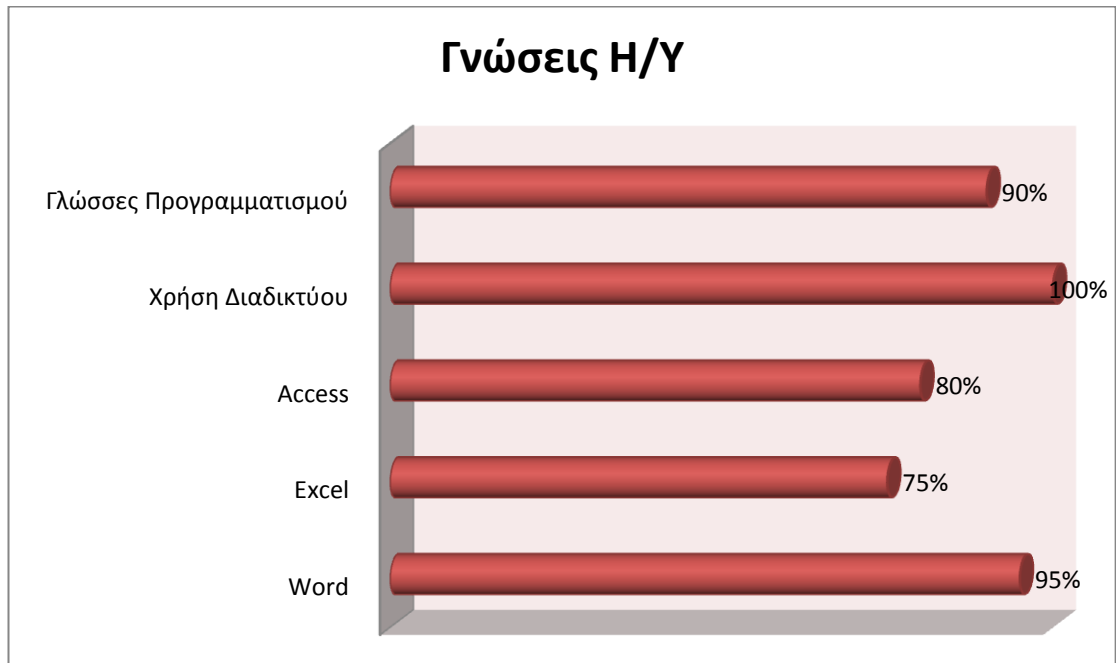
Διάγραμμα 13: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το βαθμό αποφοίτησης

Όλοι οι απόφοιτοι σχολών Πληροφορικής που συμμετέχουν στην έρευνά μας μιλάνε Αγγλικά (n=110 άτομα). Αρκετά υψηλό ποσοστό αντιστοιχεί σε όσους μιλάνε Γερμανικά (n=66 άτομα, 60%) και Γαλλικά (n=53 άτομα, 48%). Το 39% των συμμετεχόντων μιλάνε Ισπανικά (n=43 άτομα) και το 32% μιλάνε Ιταλικά (n=35 άτομα). Μόλις το 4% των συμμετεχόντων μιλάει Ρώσικα (n=4 άτομα).

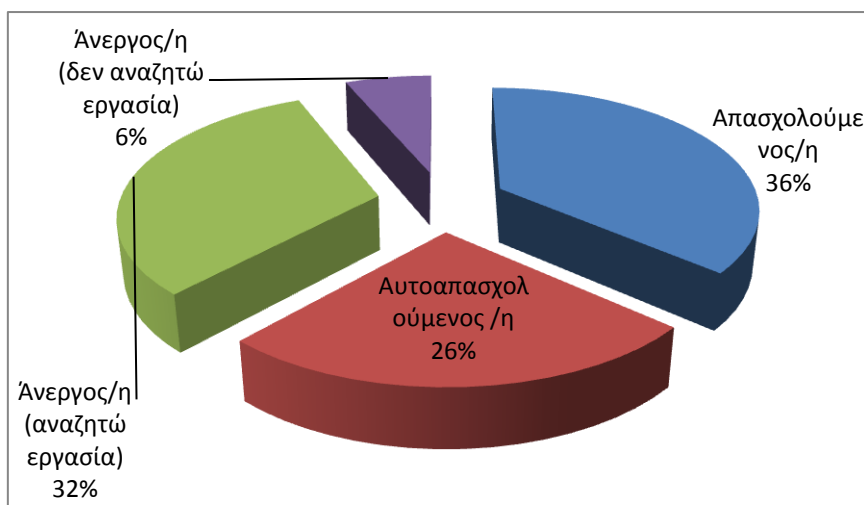
Διάγραμμα 14:: Κατανομή Συχνότητας ανάλογα με την γνώση ξένων γλωσσών

Όλοι οι συμμετέχοντες δηλώνουν ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο (n=110 άτομα). Σε υψηλό ποσοστό δηλώνουν οι συμμετέχοντες ότι γνωρίζουν να χρησιμοποιούν το Word (n=105 άτομα, 95%) και Γλώσσες Προγραμματισμού (n=99 άτομα, 90%). Το 80% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι έχει γνώσεις Access (n=88 άτομα) και το 75% γνώσεις Excel (n=83 άτομα).

Διάγραμμα 15: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με την γνώση Η/Υ

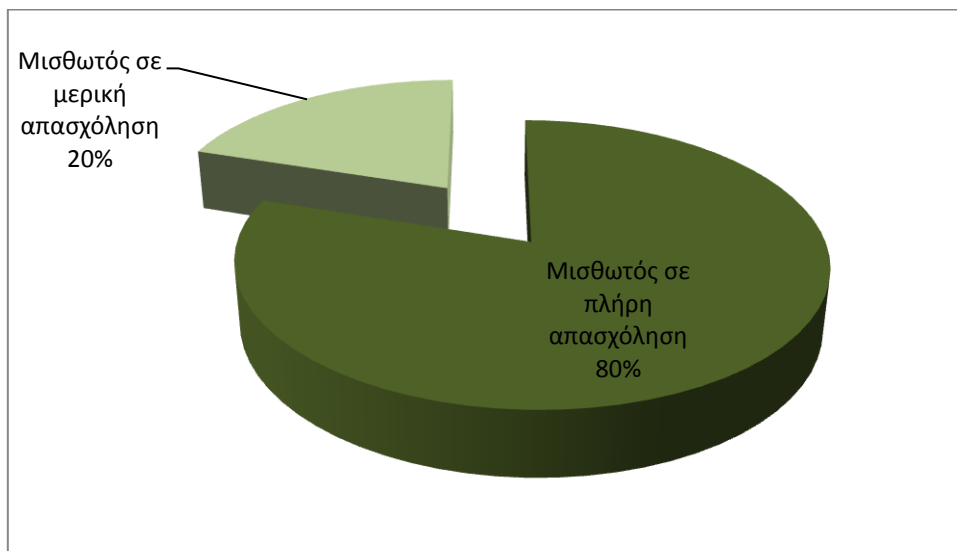
Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι απασχολούμενοι σε ποσοστό 36% (n=40 άτομα). Αρκετά υψηλό είναι και το ποσοστό το μέρος του δείγματος που δηλώνουν ότι είναι άνεργοι και ψάχνουν για εργασία (n=35 άτομα). Ακολουθούν όσοι δηλώνουν αυτοαπασχολούμενοι σε ποσοστό 26% (n=28 άτομα) και μόλις το 6% των συμμετεχόντων είναι άνεργοι και δε ψάχνουν για εργασία (n=7 άτομα).

Διάγραμμα 16: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με την γνώση Η/Υ

5.2 Απασχολούμενοι Απόφοιτοι

Η πλειονότητα των απασχολούμενων συμμετεχόντων σε ποσοστό 80% (n=32 άτομα) εργάζεται σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης, ενώ οι μισθωτοί σε μερική απασχόληση αποτελούν το 20% (n=8 άτομα) του δείγματος.

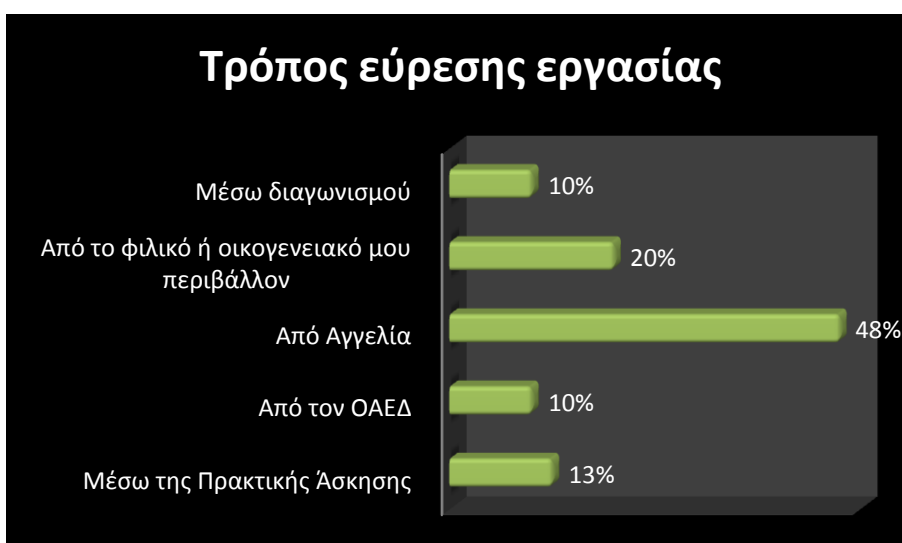
Διάγραμμα 17: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με την γνώση Η/Υ

Στο ερώτημα αν η εργασία στην οποία απασχολούνται αντιστοιχεί στο αντικείμενο των σπουδών τους, η πλειοψηφία υποστηρίζει ότι υπάρχει πολύ σημαντικός βαθμός αντιστοίχισης (n=20 άτομα, 50%). Ακολουθούν όσοι συμμετέχοντες υποστηρίζουν ότι η εργασία τους αντιστοιχεί σε μέτριο βαθμό με το αντικείμενο σπουδών τους σε ποσοστό 23% (n=9 άτομα). Μικρός ή πολύ μεγάλος βαθμός συσχέτισης της εργασίας με τις σπουδές παρατηρείται σε ποσοστό 10% (n=4 άτομα) και μόλις το 8% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι η αντιστοίχιση αυτή είναι ελάχιστη (n=3 άτομα).

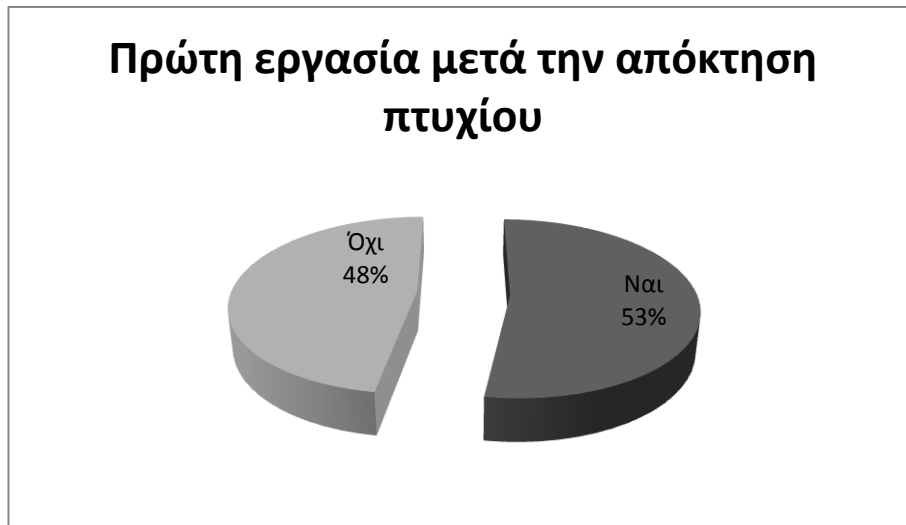

Διάγραμμα 18: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τις απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την αντιστοίχιση εργασίας με τις σπουδές

Το 48% (n=19 άτομα) των συμμετεχόντων υποστηρίζουν ότι βρήκαν εργασία από αγγελία και ακολουθούν οι εργαζόμενοι που δηλώνουν ότι βρήκαν την εργασία τους μέσω της μεσολάβησης του οικογενειακού ή του φιλικού τους περιβάλλοντος (n=8 άτομα, 20%). Η πρακτική άσκηση αποτέλεσε λόγω για το 13% (n=5 άτομα) των συμμετεχόντων να βρουν εργασία, καθώς μπόρεσαν να συνεχίσουν μετά την πρακτική τους άσκηση ή να επιστρέψουν μετά την εκτέλεση των στρατιωτικών τους καθηκόντων. Τέλος, η μειοψηφία του δείγματος σε ποσοστό 10% (n=4 άτομα) προσλήφθηκαν μέσω διαγωνισμού ή μέσω του ΟΑΕΔ.

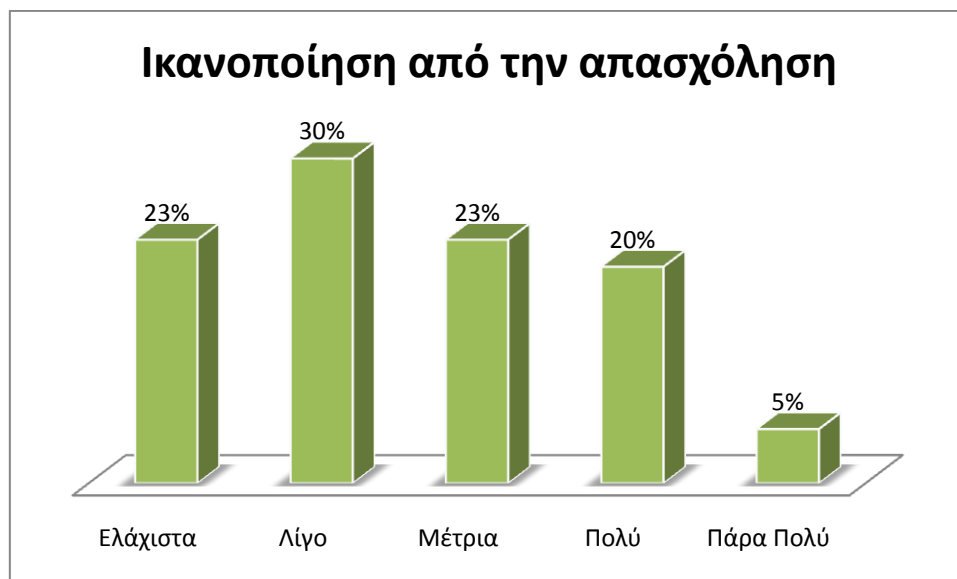

Διάγραμμα 19 : Κατανομή Συχνοτήτων σχετικά με τον τρόπο εύρεσης εργασίας

Διάγραμμα 20: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με το αν η τρέχουσα εργασία είναι η πρώτη εργασία μετά την απόκτηση πτυχίου

Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες (n=21 άτομα, 52%) εργάζονται σε κάποια επιχείρηση ή οργανισμό, η οποία αποτελεί την πρώτη εργασία τους μετά την απόκτηση του πτυχίου τους.

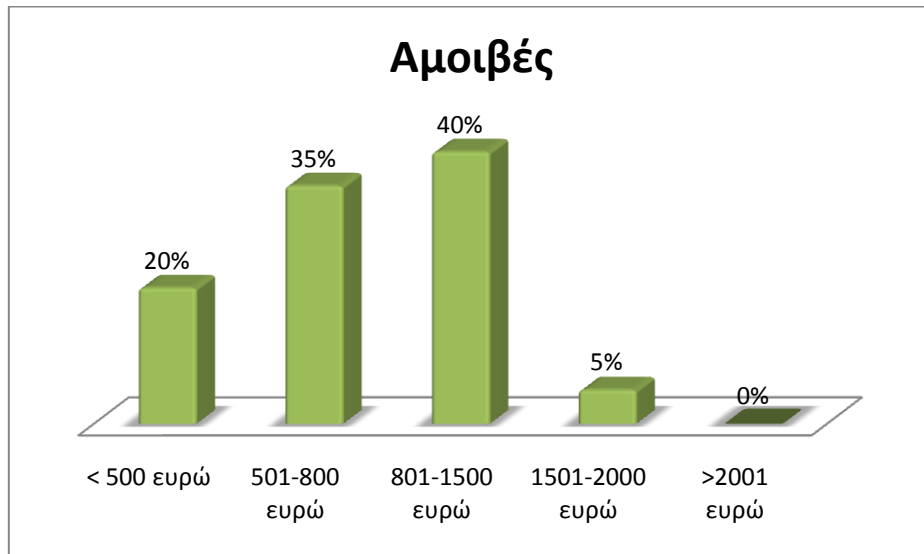

Διάγραμμα 21: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με την ικανοποίηση από την εργασία

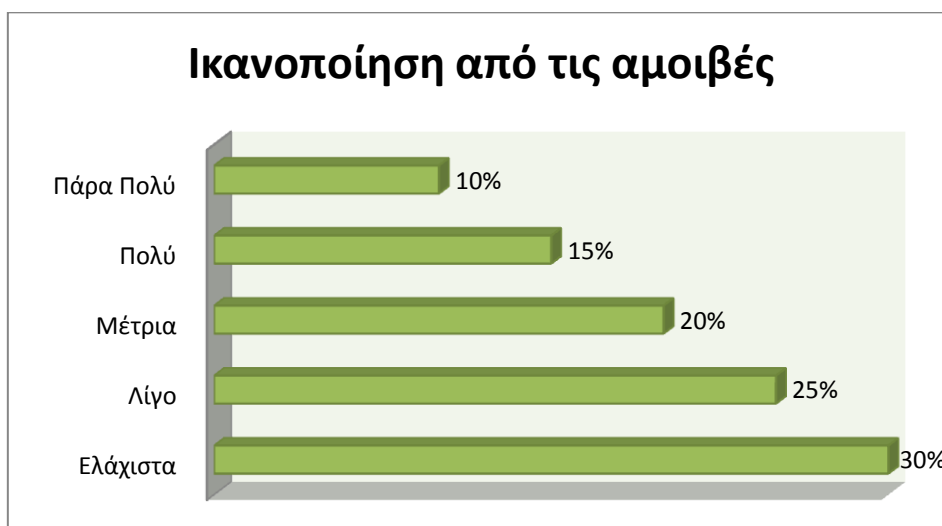

Διάγραμμα 22: Κατανομή Συχνοτήτων ανάλογα με το αν η πληρωμή του μισθού γίνεται στην ώρα της

Το 40% (n=16 άτομα) των συμμετεχόντων λαμβάνει μισθό από 801-1500 ευρώ και ακολουθούν σε ποσοστό 35% (n=14 άτομα) όσοι ο μισθός τους περιορίζεται στα 501-800 ευρώ. Αρκετά υψηλό ποσοστό που προσεγγίζει το 20% έχει μισθό μικρότερο των 500 ευρώ (n=8 άτομα). Μόνο το 5% (n=2 άτομα) των εργαζόμενων ανήκει στους υψηλόμισθους και οι απολαβές τους είναι περισσότερα από 1500 ευρώ και λιγότερα από 2000 ευρώ, ενώ κανένας δεν λαμβάνει μισθό μεγαλύτερο από 2000 ευρώ. Το 87% (n=35 άτομα) των συμμετεχόντων υποστηρίζουν ότι τους δίνεται ο μισθός τους στην ώρα τους.

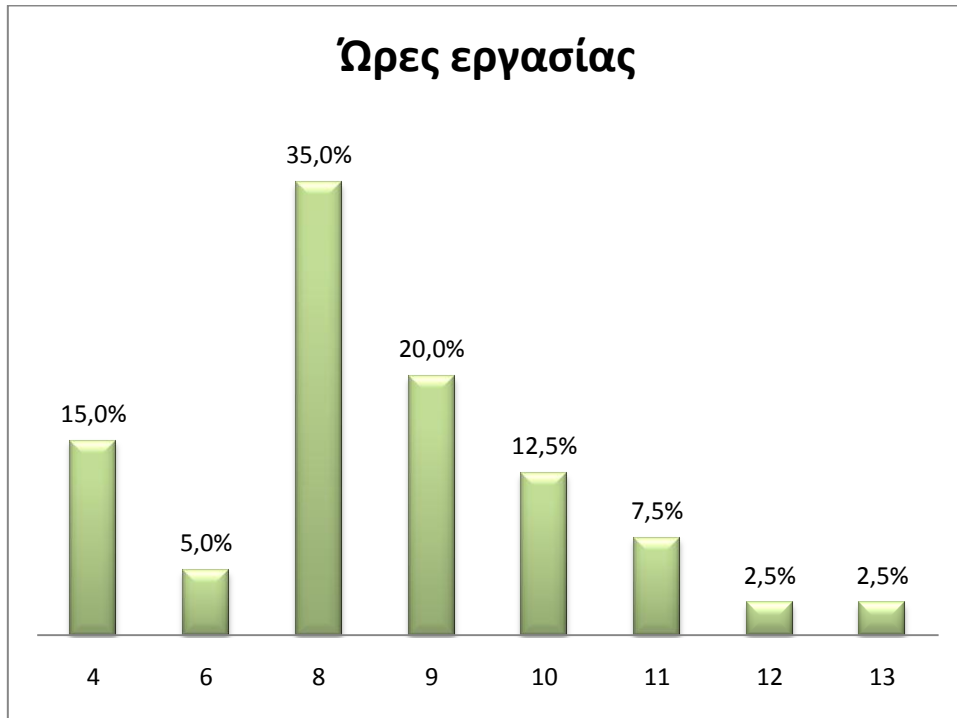
Διάγραμμα 23: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τις αμοιβές των εργαζομένων

Διάγραμμα 24: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα την ικανοποίηση των απασχολούμενων από τις αμοιβές

Οι περισσότεροι σε ποσοστό (n=12 άτομα, 30%) από τους εργαζόμενους είναι ελάχιστα ικανοποιημένοι από τις αμοιβές τους και ακολουθούν σε ποσοστό 25% (n=10 άτομα) όσοι δηλώνουν ότι είναι λίγο ικανοποιημένοι. Σε χαμηλότερο ποσοστό συνίσταται το δείγμα μας από τους εργαζόμενους που είναι μέτρια ικανοποιημένοι από τις αμοιβές τους (n=8 άτομα, 20%) και που είναι πολύ ικανοποιημένοι από τις αμοιβές

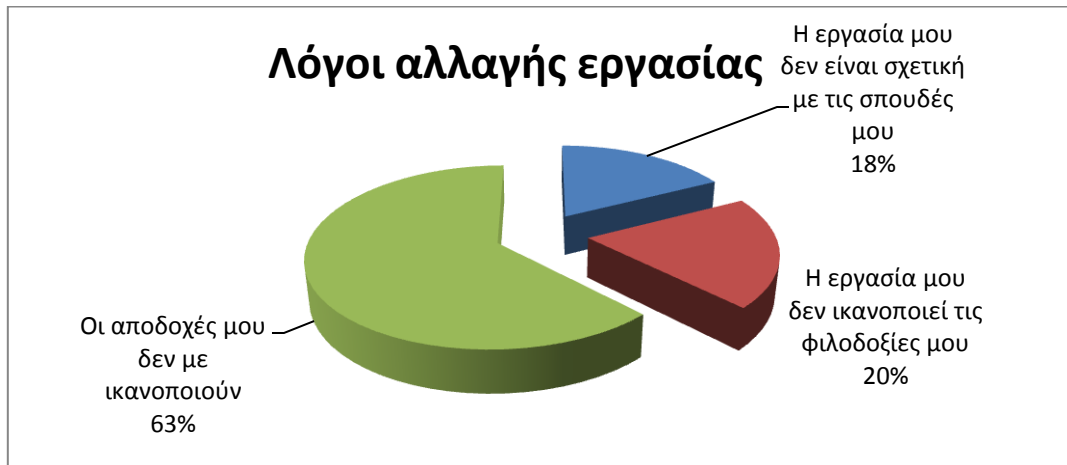
τους (n=6 άτομα, 15%). Μόνο το 10% (n=4 άτομα) των συμμετεχόντων υποστηρίζουν ότι είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τις αμοιβές τους.

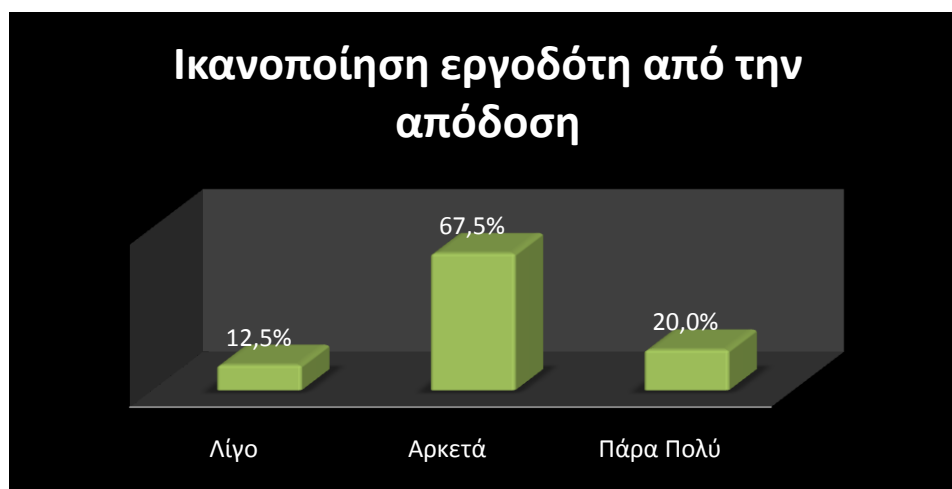
Διάγραμμα 25: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τις ώρες εργασίας των απασχολούμενων

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων υποστηρίζουν ότι εργάζονται 8 ώρες την ημέρα κατά μέσο όρο σε ποσοστό 35% (n=14 άτομα) και ακολουθούν όσοι εργάζονται 9 ώρες σε ποσοστό 20% (n=8 άτομα). Σε μικρότερα ποσοστά συναντάμε όσους εργάζονται μερικώς για 4 ώρες (n=6 άτομα, 15%) ή 6 ώρες (n=2 άτομα, 5%). Μόλις το 2,5% (n=1 άτομο) των συμμετεχόντων δηλώνουν ότι εργάζονται 12 ή 13 ώρες.

Το 63% (n=25 άτομα) του δείγματος υποστηρίζουν ότι θα άλλαζαν την εργασία τους για να μπορέσουν να αποκτήσουν παραπάνω αμοιβές, καθώς οι τρέχουσες τους αμοιβές δεν τους ικανοποιούν. Το 20% (n=8 άτομα) των συμμετεχόντων θέλουν να αλλάξουν εργασία, καθώς θεωρούν ότι δεν ικανοποιεί τις φιλοδοξίες τους. Μόλις το 17% (n=7 άτομα) του δείγματος των εργαζόμενων υποστηρίζουν ότι η τρέχουσα εργασία δεν είναι σχετική με τις σπουδές τους και θα επιθυμούσαν να βρουν κάποια άλλη εργασία.

Διάγραμμα 26: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τους λόγους για τους οποίους επιθυμούν οι απασχολούμενοι να αλλάξουν εργασία

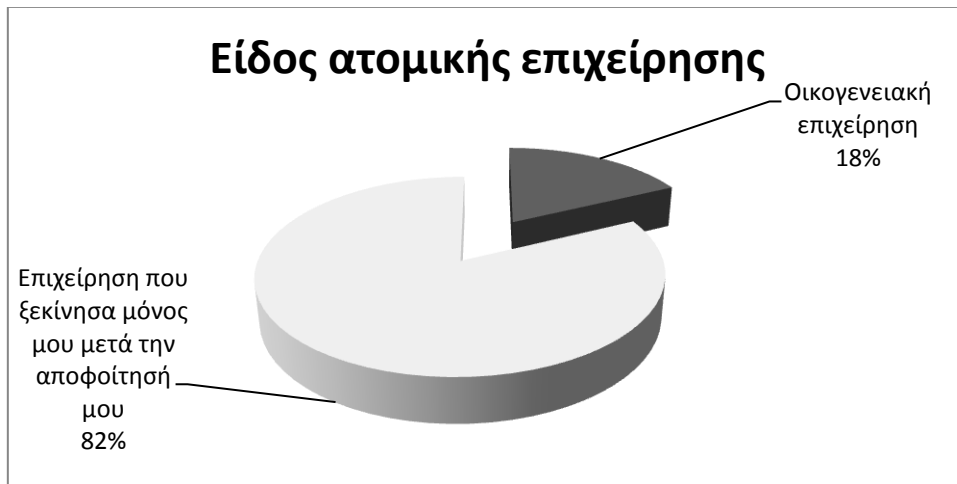

Διάγραμμα 27: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με την άποψη των απασχολούμενων σχετικά με την ικανοποίηση που εμπνέουν στον εργοδότη τους σχετικά με την απόδοσή τους.

Η πλειοψηφία των εργαζομένων συμμετεχόντων στην έρευνα υποστηρίζουν ότι θεωρούν ότι οι εργοδότες τους είναι πολύ ικανοποιημένοι από την απόδοσή τους (n=27 άτομα, 67,5%). Ακολουθούν όσοι υποστηρίζουν ότι οι εργοδότες τους είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την απόδοσή τους (n=8 άτομα, 20%) και μόνο το 12,5% των εργαζομένων αντιλαμβάνεται ότι ικανοποιεί σε μικρό βαθμό τον εργοδότη τους (n=5 άτομα).

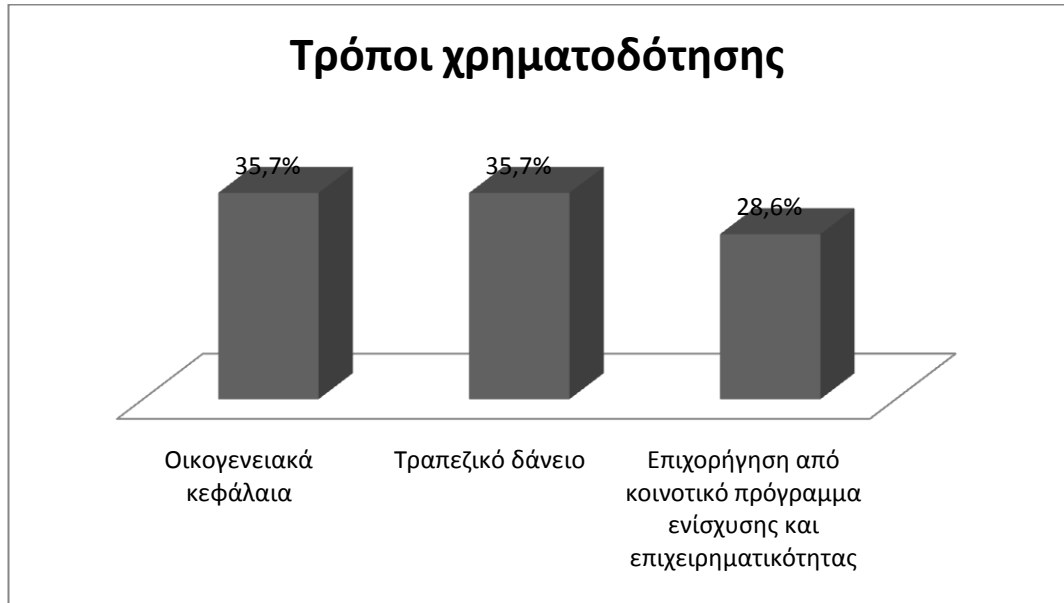
5.3 Αυτοαπασχολούμενοι Απόφοιτοι

Οι ελεύθεροι επαγγελματίες που συμμετέχουν στην έρευνα μας είναι 28 και το 82% (n=23 άτομα) από αυτούς απασχολούνται σε επιχείρηση που ξεκίνησαν μόνοι τους μετά την αποφοίτησή τους, ενώ το 18% εργάζονται σε οικογενειακή επιχείρηση (n=5 άτομα).

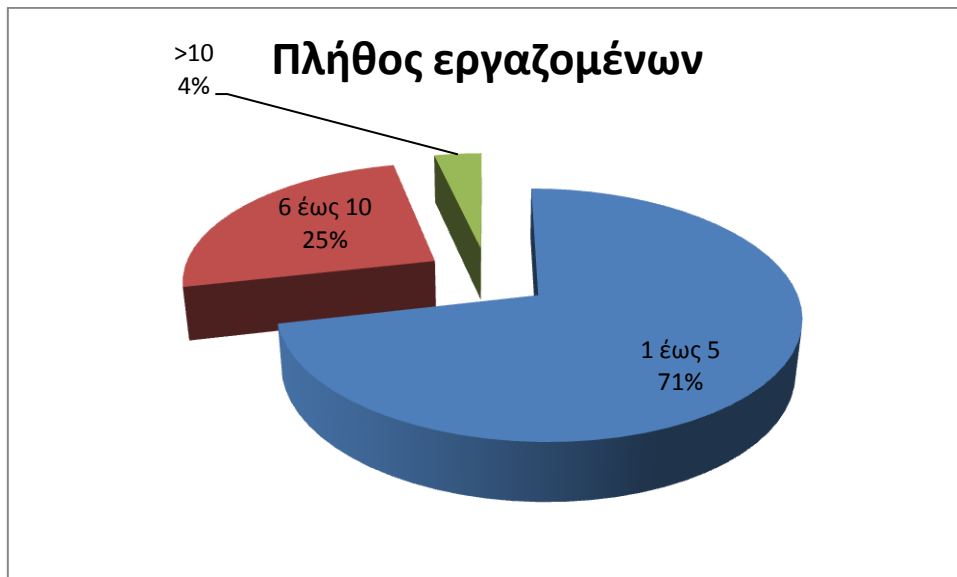

Διάγραμμα 28: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το είδος ατομικής επιχείρησης των αυτοαπασχολούμενων.

Η πλειοψηφία υποστηρίζει ότι το 35,7% (n=10 άτομα) των συμμετεχόντων χρηματοδότησε την ίδρυση της επιχείρησής τους από οικογενειακά κεφάλαια. Σε αντίστοιχο ποσοστό συναντάμε αυτούς που χρηματοδότησαν την επιχείρησή τους από τραπεζικό δάνειο. Το 28,6% (n=8 άτομα) των εργαζομένων χρησιμοποίησε επιχορήγηση από κάποιο Κοινοτικό Πρόγραμμα Ενίσχυσης και Επιχειρηματικότητας.

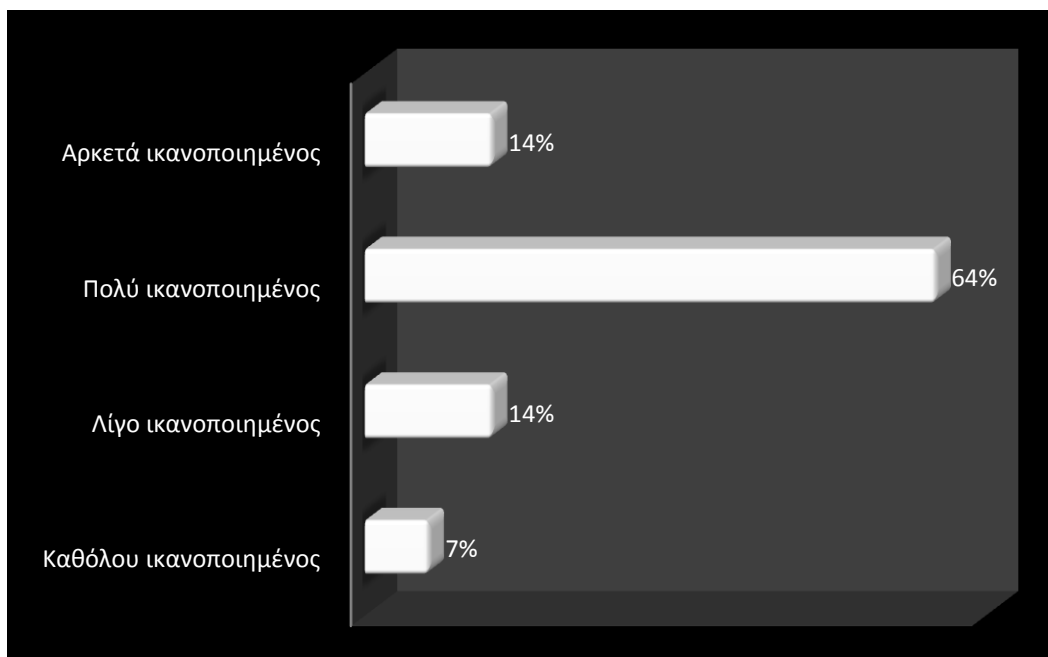

Διάγραμμα 29: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το είδος ατομικής επιχείρησης των αυτοαπασχολούμενων.

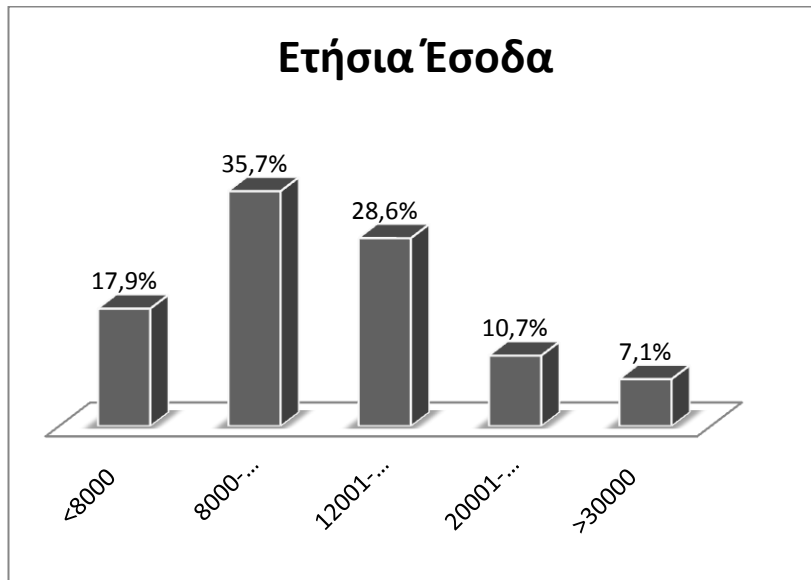
Διάγραμμα 30: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με το πλήθος εργαζομένων που απασχολούν οι αυτοαπασχολούμενοι

Το μεγαλύτερο μέρος των αυτοαπασχολούμενων που συμμετείχε στην έρευνα μας απασχολεί στην ατομική τους επιχείρηση από 1 έως 5 εργαζόμενους σε ποσοστό 71% (n=20 άτομα) και ακολουθούν όσοι απασχολούν από 6 έως 10 άτομα σε ποσοστό 25% (n=7 άτομα). Μόλις το 4% (n=1 άτομο) των συμμετεχόντων απασχολεί περισσότερα από 10 άτομα.

Διάγραμμα 31: Κατανομή Συχνότητων σύμφωνα με το αν είναι οι αυτοαπασχολούμενοι είναι ικανοποιημένοι από την απόφασή τους

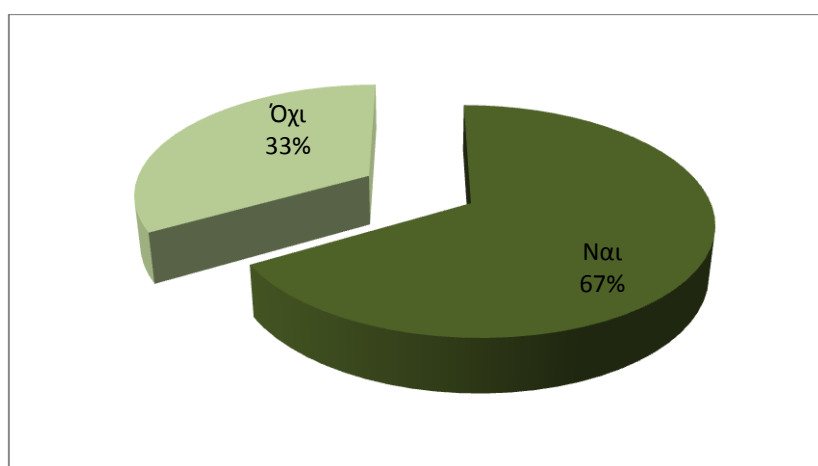
Το 64% (n=18 άτομα) των συμμετεχόντων δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι από την απόφασή τους να ανοίξουν δική τους επιχείρηση, ενώ το 14% δηλώνουν αρκετά ικανοποιημένοι από την απόφασή τους (n=4 άτομα). Το ίδιο ποσοστό αντιστοιχεί σε αυτούς που υποστήριξαν ότι είναι λίγο ικανοποιημένοι από την απόφασή τους (n=4 άτομα, 14%). Μόλις το 7% υποστηρίζει ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι και έχουν μετανιώσει για την απόφασή τους (n=2 άτομα).

Διάγραμμα 32: Κατανομή Συχνοτήτων σύμφωνα με τα ετήσια έσοδα των αυτοαπασχολούμενων.

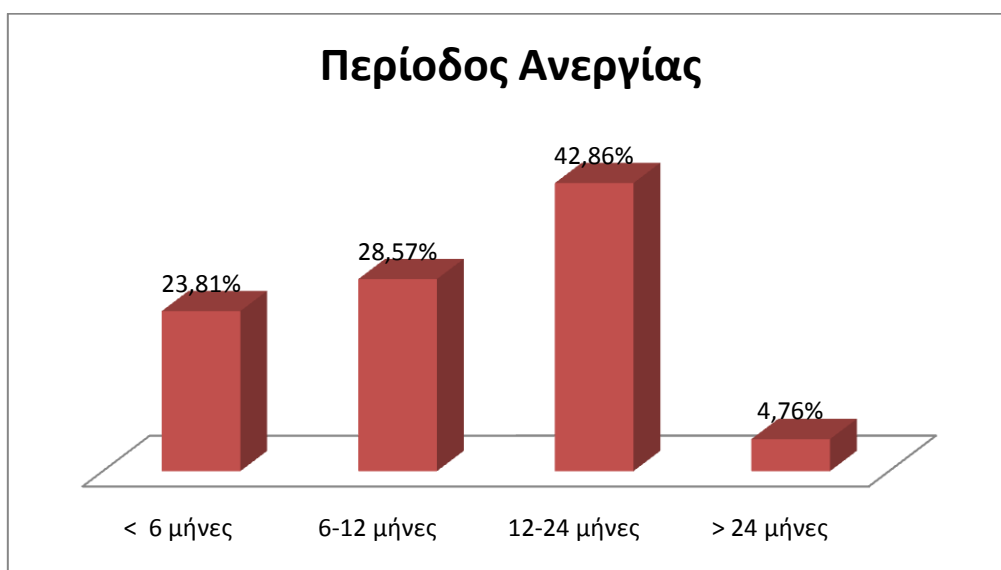
Το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων σε ποσοστό 35,7% (n=10 άτομα) δηλώνει ετήσιο εισόδημα από 8000-12000 ευρώ και ακολουθούν όσοι έχουν εισόδημα από 12001-20000 ευρώ σε ποσοστό 28,6% (n=8 άτομα). Το μικρότερο ποσοστό των συμμετεχόντων δηλώνει εισόδημα από 20001-30000 ευρώ (n=3 άτομα, 10,7%) και μεγαλύτερο εισόδημα από 30000 ευρώ (n=2 άτομα, 7,1%).

5.3 Άνεργοι Απόφοιτοι

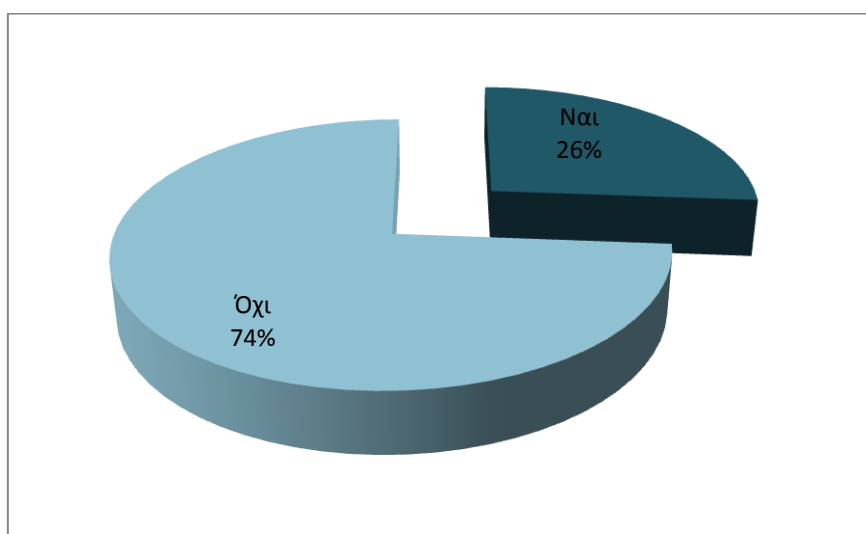

Διάγραμμα 33: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με το αν έχουν εργαστεί ξανά στο παρελθόν μετά την απόκτηση του πτυχίου τους

Ένας στους τρεις (n=14 άτομα) ανέργους που συμμετέχουν στην έρευνα δηλώνουν ότι δεν έχουν εργαστεί καθόλου μετά την απόκτηση του πτυχίου τους. Η πλειοψηφία σε ποσοστό 42,85% (n=18 άτομα) δηλώνει ότι βρίσκεται στην ανεργία για 12-24 μήνες και ακολουθούν αυτοί που είναι άνεργοι για 6-12 μήνες σε ποσοστό 28,57% (n=12 άτομα). Ένα ποσοστό των ανέργων βρίσκεται στην κατάσταση της ανεργίας για μεγάλο χρονικό διάστημα που ξεπερνάει τους 24 μήνες (n=2 άτομα, 4,76%).

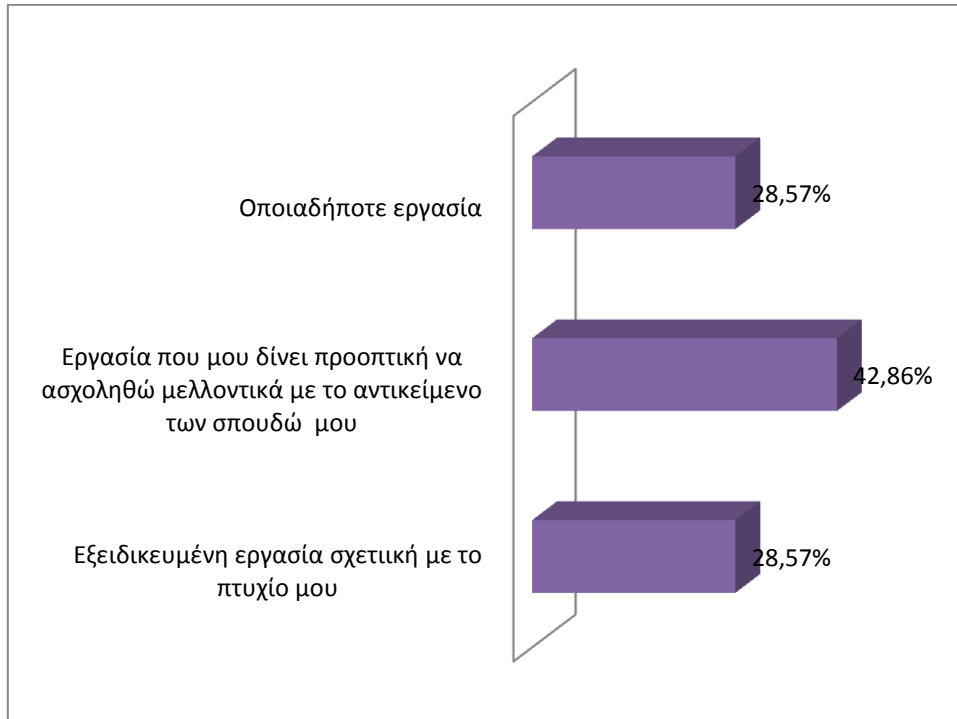

Διάγραμμα 34: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με την περίοδο ανεργίας τους

Διάγραμμα 35: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με το αν λαμβάνουν επίδομα ανεργίας

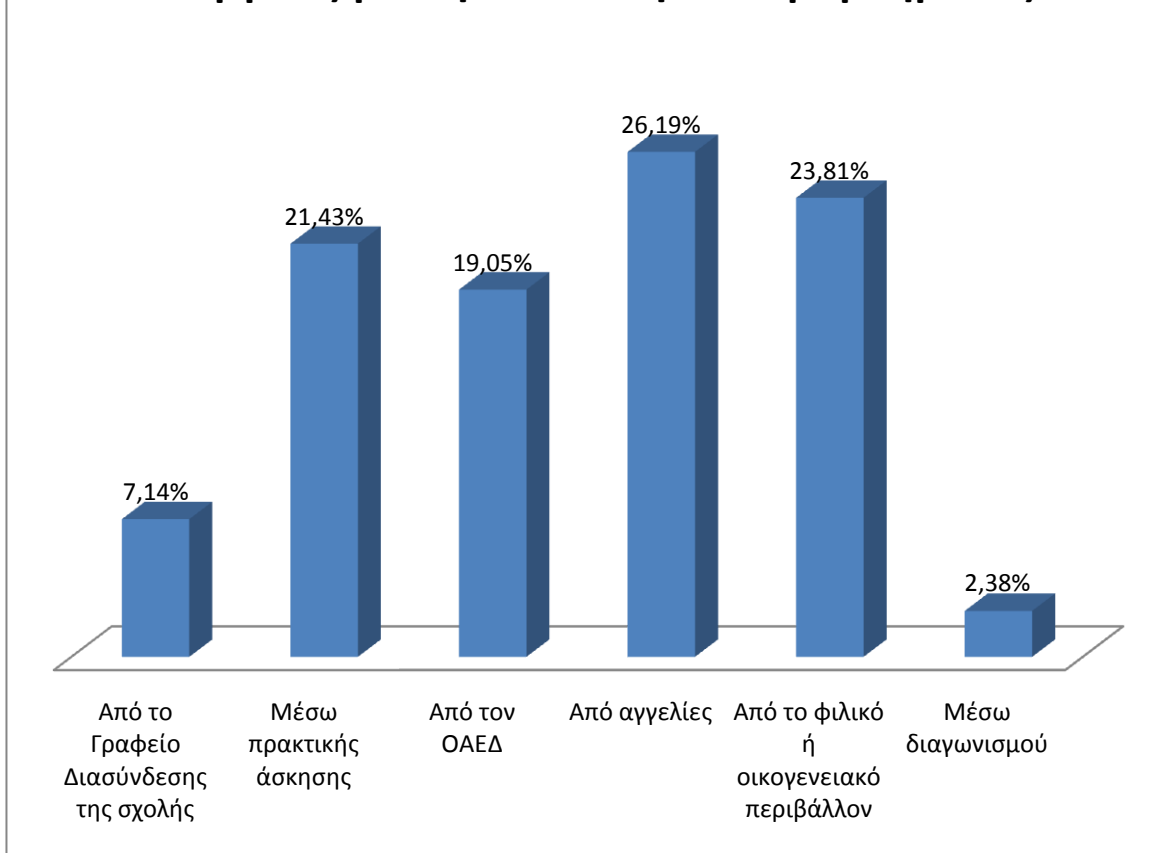
Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων υποστηρίζει ότι δεν λαμβάνει επίδομα ανεργίας σε ποσοστό 74% (n=31 άτομα), ενώ μόνο το 26% δέχεται βοήθεια από τον ΟΑΕΔ (n=11 άτομα).

Διάγραμμα 36: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με το είδος της εργασίας που ψάχνουν

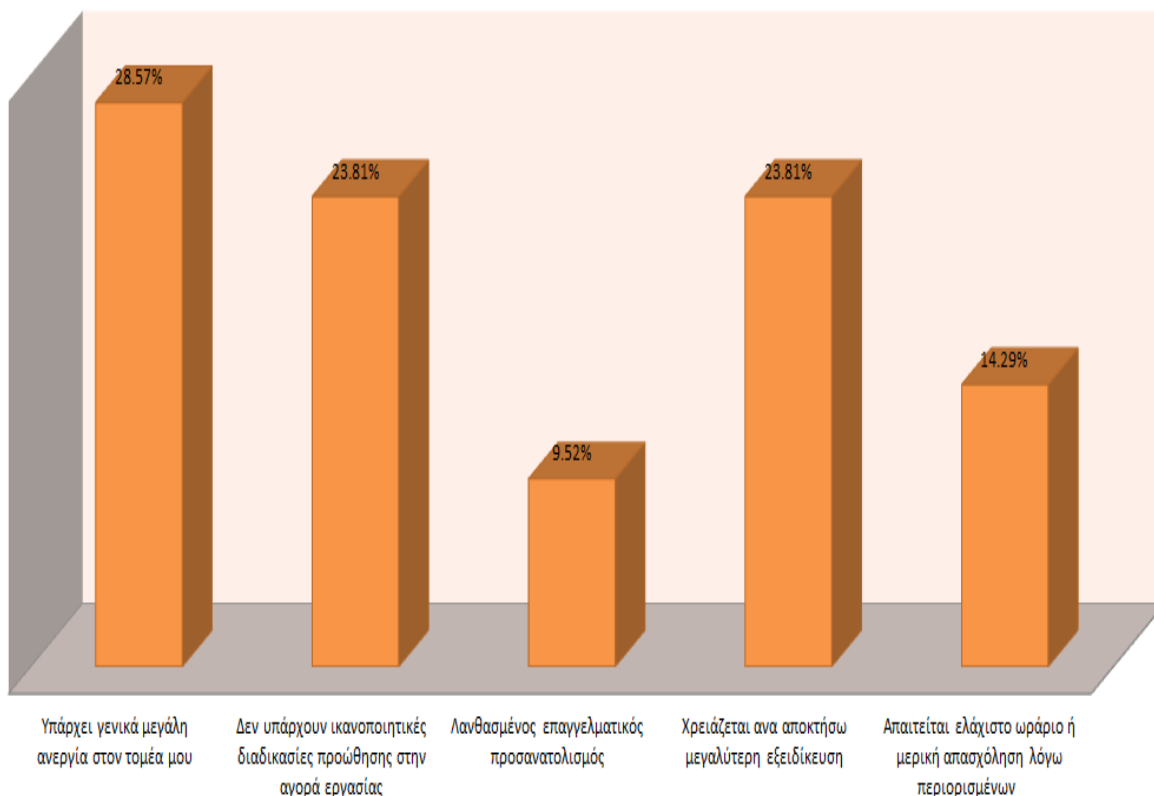
Οι περισσότεροι εργαζόμενοι υποστηρίζουν ότι ψάχνουν μια εργασία που μπορεί να μην συσχετίζεται άμεσα με το αντικείμενο των σπουδών τους, αλλά έχει προοπτικές να ασχοληθούν μελλοντικά με το αντικείμενο των σπουδών τους (n=18 άτομα, 42,86%). Ακολουθούν σε ποσοστό 28,57% (n=12 άτομα) όσοι είναι αποφασισμένοι να βρουν μια εργασία, η οποία θα είναι σχετική με το πτυχίο τους και το ίδιο ποσοστό υποστηρίζει ότι επιθυμούν να βρουν μια οποιαδήποτε εργασία (n=12 άτομα).

Ενέργειες για την επίλυση του προβλήματος

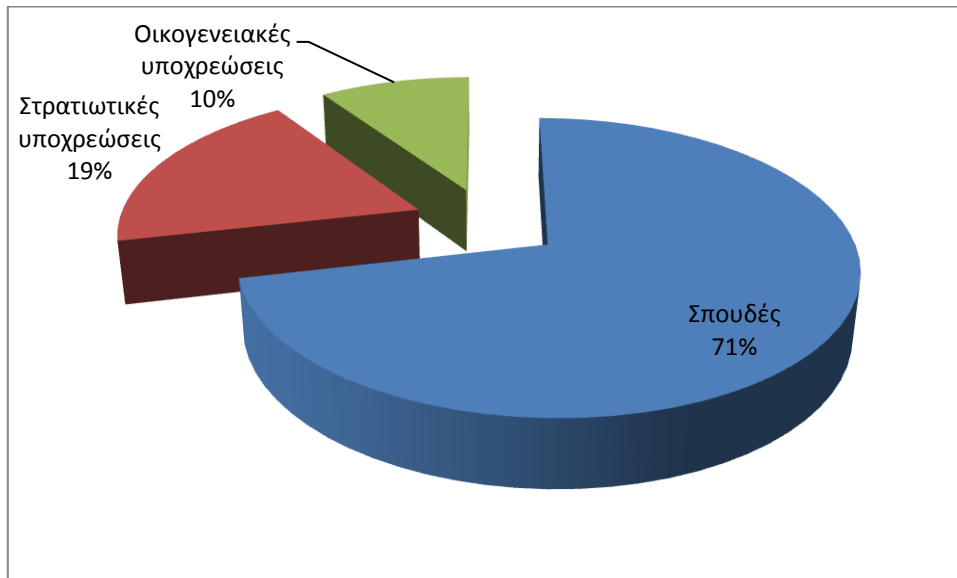
Διάγραμμα 37: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με τις ενέργειες που κάνουν για να βρουν εργασία

Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες οι οποίες δηλώνουν ότι είναι άνεργοι προσπαθούν μέσω αγγελιών (n=11 άτομα, 26,19%) ή από το οικογενειακό και φιλικό τους περιβάλλον να βρουν εργασία (n=10 άτομα, 23,81%). Ακολουθούν αυτοί που προσπαθούν μέσω της πρακτικής άσκησης (n=9 άτομα, 21,43%) και μέσω του ΟΑΕΔ να βρουν λύση στο πρόβλημά τους (n=8 άτομα, 19,05%). Η μειοψηφία των συμμετεχόντων προσπαθεί από το Γραφείο Διασύνδεσης (n=3 άτομα, 7,14%) της Σχολής και μέσω διαγωνισμών να βρει εργασία (n=1 άτομο, 2,38%).

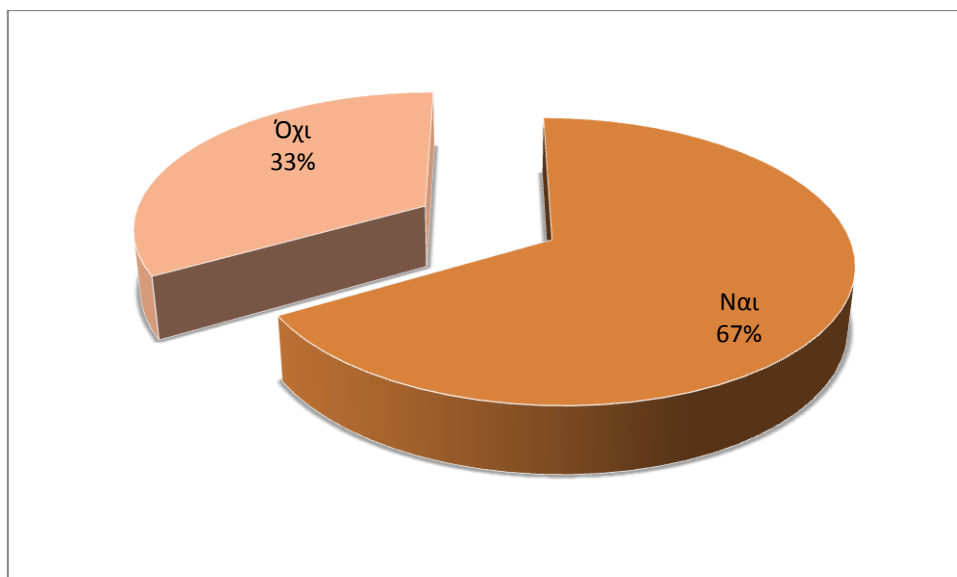
Διάγραμμα 38: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με τους λόγους που δεν βρίσκουν την εργασία

Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους δεν βρίσκουν εργασία το μεγαλύτερο μέρος θεωρεί ότι ευθύνεται η αυξημένη ανεργία (n=12 άτομα, 28,57%). Ωστόσο πολλοί είναι αυτοί που θεωρούν ότι δεν υπάρχουν ικανοποιητικές διαδικασίες προώθησης στην αγορά εργασίας (n=10 άτομα, 23,81%) και ότι χρειάζεται να αποκτήσουν μεγαλύτερη εξειδίκευση (n=10 άτομα, 23,81%). Σε μικρότερο ποσοστό υποστηρίζεται ότι ευθύνονται οι υποχρεώσεις που υπάρχουν, κυρίως οικογενειακής φύσεως που περιορίζουν τον συμμετέχοντα από το να εργαστεί με πλήρες ωράριο (n=6 άτομα, 14,29%) και ότι έχουν γίνει λανθασμένες επαγγελματικές επιλογές (n=4 άτομα, 9,52%).

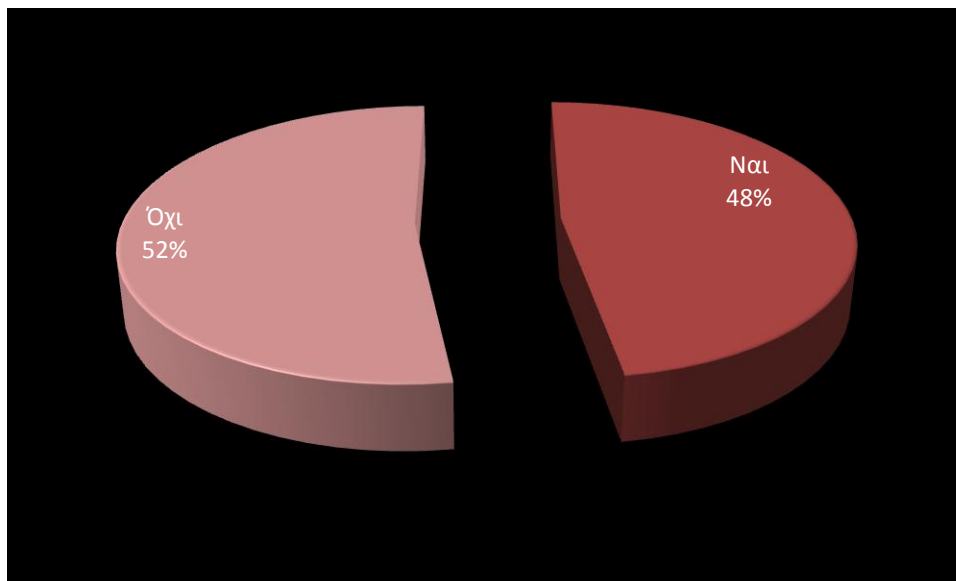
Διάγραμμα 39: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με τους λόγους που είναι σε αυτήν την κατάσταση

Το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων στην έρευνα μας, οι οποίοι είναι άνεργοι θεωρούν ότι ευθύνονται οι σπουδές τους για το ότι βρίσκονται σε αυτήν την κατάσταση (n=30 άτομα, 42,86%). Σε μικρότερα ποσοστά υποστηρίζεται πως οι στρατιωτικές υποχρεώσεις (n=8 άτομα, 19%) και οι οικογενειακές υποχρεώσεις (n=4 άτομα, 10%) ευθύνονται για την ανεργία τους.

Διάγραμμα 40: Κατανομή Συχνοτήτων των ανέργων ανάλογα με το αν είναι διατεθειμένοι να μετακομίσουν σε άλλη χώρα

Δύο στους τρεις ανέργους συμμετέχοντες (n=28 άτομα, 67%) υποστηρίζουν ότι δεν έχουν πρόβλημα να μετακομίσουν σε άλλη χώρα, ώστε να μπορέσουν να βρουν εργασία. Υψηλό ποσοστό δηλώνει ότι έχει παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης (n=20 άτομα, 48%).

Διάγραμμα 41: Κατανομή Συχνότητων των ανέργων ανάλογα με το αν έχουν παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης

5.5 Συσχέτιση δημογραφικών χαρακτηριστικών με την επαγγελματική κατάσταση

Αρχικά διερευνήθηκα αν υπάρχει διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στο φύλο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν διαφοροποιούνται τα ποσοστά ανεργίας ανάμεσα στις γυναίκες και στους άνδρες ($X^2 = 0,984$, $p\text{-value} > 5\%$).

Πίνακας 10: Διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στο φύλο

	Γυναίκα	Άντρας	Σύνολο
Απασχολούμενος/η	22	18	40
Αυτοαπασχολούμενος /η	15	13	28
Άνεργος/η (αναζητώ εργασία)	19	16	35
Άνεργος/η (δεν αναζητώ εργασία)	4	3	7
Σύνολο	60	50	
Chi-Square	0,984	p-value	0,789

Στην συνέχεια διερευνήθηκα αν υπάρχει διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στο επίπεδο εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι διαφοροποιούνται τα ποσοστά ανεργίας ανάμεσα στα διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης ($X^2= 7,815$, $p\text{-value}<5\%$). Οι απόφοιτοι ΑΤΕΙ φαίνεται να εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά ακούσιας ανεργίας, ενώ τα άτομα που έχουν Μεταπτυχιακό ή Διδακτορικό σχεδόν όλοι εργάζονται.

Πίνακας 11: Διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στο επίπεδο εκπαίδευσης.

	ΑΤΕΙ	ΑΕΙ	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό	Σύνολο
Απασχολούμενος/η	5	20	13	2	40
Αυτοαπασχολούμενος /η	8	10	8	2	28
Άνεργος/η (αναζητώ εργασία)	16	16	3	0	35
Άνεργος/η (δεν αναζητώ εργασία)	1	5	1	0	7
Σύνολο	30	51	25	4	
Chi-Square	7,815	p-value	0,004		

Στην συνέχεια διερευνήθηκα αν υπάρχει διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και την οικογενειακή του κατάσταση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν διαφοροποιούνται τα ποσοστά ανεργίας ανάμεσα στις διαφορετικές οικογενειακές καταστάσεις ($X^2= 1,116$, $p\text{-value}>5\%$).

Πίνακας 12: Διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στην οικογενειακή κατάσταση.

	Άγαμος/η	Έγγαμος/η	Διαζευγμένος/η	Σύνολο
Απασχολούμενος/η	27	10	3	40
Αυτοαπασχολούμενος /η	18	10	0	28
Άνεργος/η (αναζητώ εργασία)	26	5	4	35
Άνεργος/η (δεν αναζητώ εργασία)	1	5	1	7
Σύνολο	72	30	8	
Chi-Square	1,116	p-value	0,211	

Στην συνέχεια διερευνήθηκα αν υπάρχει διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και το βαθμό πτυχίου. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι διαφοροποιούνται τα ποσοστά ανεργίας ανάμεσα στους διαφορετικούς βαθμούς πτυχίου ($X^2= 12,116$, $p\text{-value}<5\%$). Οι απόφοιτοι που έχουν βαθμό «Άριστα» παρουσιάζουν μικρότερη συχνότητα ανεργίας, όπως και οι απόφοιτοι με βαθμό «Λίαν Καλώς», σε σχέση με όσους έχουν βαθμό «Καλώς».

Πίνακας 13: Διαφορά στην επαγγελματική κατάσταση του ατόμου και στο βαθμό αποφοίτησης

	Καλώς	Λίαν Καλώς	Άριστα	Σύνολο
Απασχολούμενος/η	13	21	6	40
Αυτοαπασχολούμενος /η	15	9	4	28
Άνεργος/η (αναζητώ εργασία)	26	10	0	36
Άνεργος/η (δεν αναζητώ εργασία)	1	4	1	6
Σύνολο	55	44	11	
Chi-Square	12,116	p-value	0,001	

Βιβλιογραφία

1. Dolls M., Fuest, C. Peichl, A. (2012) “Automatic stabilizers and economic crisis: US vs. Europe”, *Journal of Public Economics*, Vol. 96, pp. 279–294.
2. Guillén, A. M. Matsaganis, M. (2000) “Testing the ‘social dumping’ hypothesis in Southern Europe: welfare policies in Greece and Spain during the last 20 years”, *Journal of European Social Policy*, Vol 10, No. 2, pp. 120–145.
3. Reinhart, C. Rogoff, K. (2008) “IS THE 2007 U.S. SUB-PRIME FINANCIAL CRISIS SO DIFFERENT? AN INTERNATIONAL HISTORICAL COMPARISON”, NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH, *American Economic Review*.
4. Schumpeter, J. (1908), “On the Concept of Social Value.”, *Quarterly Journal of Economics*, vol. 23, No. 1908-9. Pp. 213-232.
5. Schumpeter, J. (1928), “The Instability of Capitalism”, *The Economic Journal*, Vol. 38, No. 151 pp. 361-386.
6. Stiglitz, J. E. (1996) “SOME LESSONS FROM THE EAST ASIAN MIRACLE”, *World Bank Research Observer*, Volume 11, Issue 2, Pp. 151-177.
7. Symeonidou, H. (1996): *Social Protection in Contemporary Greece*, *South European Society and Politics*, Vol.1, No.3, pp. 67-86.
8. Zambarloukou, S. (2006) “Collective Bargaining and Social Pacts: Greece in Comparative Perspective”, *European Journal of Industrial Relations*, Vol. 12, No. 2, pp 211–229.
9. Communautés Européennes. (1990). *Nomenclature générale des activités économiques dans les Communautés Européennes*.
10. Farr, M. and Ludden L (1999). *Best jobs for the 21st century*, Indianapolis: JIST Works. Field, S. (1996). *100 best careers for the 21st Century*. New York:
11. Macmillan, Arco. Fowler F. J. (1995) “Improving survey questions: Design and evaluation”, Thousand Oaks, CA: Sage.

12. Jolson M. A. (1977) "How to double or triple mail response rates" (1977) *Journal of Marketing*, 41, 78-81.
13. Kostoglou, V. and Paparrizos, K. (2003). Occupation areas, specialization sectors and professions in ICT: An overall analysis and selection methodology. *Proceedings of the 9th Pan-Hellenic Conference of the Greek Computer Society*, 310-321. Thessaloniki, Greece
14. Linsky A. (1975). Stimulating Responses to mailed questionnaires: A review, *Public Opinion Quarterly*, 39, 82-101.
15. Northwest Center for Emerging Technologies (1999). *Building a foundation for tomorrow skills and standards for Information Technology*.
16. Oppenheim A. N. (1966). *Questionnaire design and attitude measurement*, London: Heinemann.
17. Prior, M., Rogerson, S. and Fairweather, B. (2002). The ethical attitudes of information systems professionals: Outcomes of an initial survey. *Telematics and Informatics*, 19, 21-36.
18. Rucker M., Hughes R., Thompson R., Harrison A. and Vanderlip, N. (1984). Personalization of mail surveys: Too much of a good thing?, *Educational and Psychological Measurement*, 893-905.
19. Schegelmilch B. B. and Diamantopoulos S. (1991). "Prenotification and mail survey response rates: A quantitative integration of the literature", *Journal of the Market Research Society*, 33, 243-255.
20. Siskos, Y., Krassadaki, L., Karagounakis, A. and Fortsas, V. (2003). *Vocational training and Computer Glossaries*. Technical University of Crete, DSS Laboratory – ERGASYA. Retrieved December, 2, 2004 from the World Wide Web: <http://www.astrolavos.tuc.gr>
21. SPSS Inc. (2003). *Base 12.0 User's Guide*. Chicago: SPSS Inc. US Ministry of Labor (1998). *O*NET – The Occupational information network*
22. Vazzana, G. and Bachmann, D. (1995). CAD salary and employment study. *Computer-Aided Design*, 27(11), 795-803.

23. Zafiropoulos, C. (2005). "Service quality assessment in higher education. Some methodological comments", Review of the Greek Academy of Business Administration, 3 (3-4), in press
24. Κάτσιο, Σ. (2006), "The Shadow Economy and Corruption in Greece", South-Eastern Europe Journal of Economics, Vol.1, pp. 61-80.
25. Ματσαγγάνης, Μ. Φλεβοτόμου, Μ. (2010), "Distributional Implications of Tax Evasion in Greece", LSE Hellenic Observatory Working Paper.
26. European Commission. (2009). Economic and Financial Affairs: Economic crisis in Europe: Causes, consequences and responses. European Economy. Brussels ·
27. Aymo Brunetti. (2012). Wirtschaftskrise ohne Ende. Hep Verlag. Deutschland.
28. Μαλλιάρου Μαρία-Σαράφης Παύλος. (2012). Οικονομική κρίση-Τρόπος επίδρασης στην υγεία των πολιτών και στα συστήματα. Τριμηνιαίο Επιστημονικό Ηλεκτρονικό Περιοδικό του τμήματος Νοσηλευτικής. Τεχνολογικό εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθηνών
29. Κόστη και Οφέλη Νομισματικής Ένωσης: Νομισματική Πολιτική στην Ευρωζώνη. Πηγή: <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse2/sdo/log/2011/ZisisPantelis/attacheddocument-1309778839-46235-3141/Zisis2011.pdf> ·
30. Εργασιακό Στρες και Οικονομική Κρίση. Πηγή: <http://www.kepsy.gr/arthra/35-arthra1/135-stressakrisi>
31. Καραϊσκού Α.-Μαλλιάρου Μ.-Σαράφης Π.. Οικονομική κρίση: Επίδραση στην υγεία των πολιτών και επιπτώσεις στα Συστήματα Υγείας. Πηγή: <http://inhealthcare.gr>
32. Αργία – Κατάργηση Θέσεων ΙΔΑΧ. Πηγή: <http://www.ydmed.gov.gr>
33. Οι συμβουλευτικές Υπηρεσίες στη διαδικασία ένταξης στην αγορά εργασίας. Πηγή: www.epiheirimatikotita.gr/nea/consulting_services.pps
34. Ελληνική κρίση χρέους 2010-2012. Πηγή: <http://el.wikipedia.org>

35. Κρίση στην Ελλάδα, κρίση και στην Ευρώπη. Άγγελος Στάγκος. Πηγή:
<http://www.kathimerini.gr/>
36. Χρηματοπιστωτική Κρίση. Χαρίλαος Β. Μερτζάνης. Πηγή:
[http://www.ethe.org.gr/files/pdf/mertzanis_xrimatoikonomikii%20krisi_1294819864.p df](http://www.ethe.org.gr/files/pdf/mertzanis_xrimatoikonomikii%20krisi_1294819864.pdf) ·
37. Κυριακούλιας Παναγιώτης. (2012). Οι Εργασιακές Σχέσεις μετά το μνημόνιο. Εκδόσεις Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού
38. Κουφάρης Γεώργιος. (2010). Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι χρηματιστηριακές αγορές. Περιοδικό Χρήμα, Ιανουάριος-Φεβρουάριος ·
39. Γκίκας Α. Χαρδουβέλης. (2009). Η διεθνής κρίση και η Ελλάδα. Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ Α.Ε. Αθήνα · ΙΝΕ-ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ. (2009). Οι Εργασιακές Σχέσεις στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Ετήσια Έκθεση. Αθήνα
40. ΙΝΕ-ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ. (2011). Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση. Ετήσια Έκθεση. Αθήνα
41. ΙΝΕ-ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ. (2008). Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση. Ετήσια Έκθεση. Αθήνα
42. ΙΝΕ-ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ. (2012). Η Ελληνική Οικονομία και η Απασχόληση. Ετήσια Έκθεση. Αθήνα
43. Altvater Elmar. (2006). Παγκοσμιοποίηση, Ιδιωτικοποιήσεις και Δημόσια Αγαθά. Εκδόσεις: The Monthly Review Imprint. Αθήνα
44. Αρχή Βιομηχανικής Κατάρτισης Κύπρου. (1998). Ισοζύγιο εργατικού δυναμικού για το 1999, Λευκωσία: Διεύθυνση εργασίας και προγραμματισμού.
45. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος. (1995). Στατιστική ταξινόμηση των επαγγελματιών – ΣΤΕΠ. Αθήνα.
46. Κατσανέβας, Θ. (1998). Επαγγέλματα του μέλλοντος, Αθήνα: Εκδόσεις
47. Παπαζήση. Κλημόπουλος, Σ., Γκιζιάκης, Κ., Χουβαρδάς, Β., Κεχαγιάς, Δ., Μπαρδής, Ε. και Ρεΐζης Ν. (2001). Μελέτη διερεύνησης των δεδομένων της

αγοράς εργασίας σε ό,τι αφορά τις ανάγκες σε ειδικότητες Πανεπιστημίων και ΤΕΙ.

48. Κωστόπουλος, Κ. Π. (2003). Το ισοζύγιο επαγγελμάτων στη Δυτική Αθήνα. *Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων*, 29, 14-28.
49. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων - Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως και Υπουργείο Εργασίας - Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού. (1984). *Οδηγός επαγγελμάτων*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.